

Årsredovisning 2020

SVERIGES DOMSTOLAR

Innehållsförteckning

RESULTATREDOVISNING	GENERALDIREKTÖREN INLEDER	3
	DET HÄR ÄR SVERIGES DOMSTOLAR	5
	Uppdrag och organisation	5
	Mål för verksamheten	7
	Coronapandemins påverkan	9
	DÖMANDE, BESLUTANDE OCH RÄTTSVÅRDANDE VERKSAMHET	11
	Verksamhetens resultat och utveckling	11
	Målutveckling	15
	Produktivitetsutveckling	22
	Tingsrätterna	25
	Hovrätterna	38
	Högsta domstolen	44
	Förvaltningsrätterna	49
	Kammarrätterna	62
	Högsta förvaltningsdomstolen	70
	Hyres- och arrendenämnderna	75
	Rättshjälpsmyndigheten	81
FINANSIELL REDOVISNING	VERKSAMHETSUTVECKLING	85
	Domstolen i samhället	86
	Utvecklad målhantering	88
	Stärkt förtroende och ökad trygghet	95
	Den attraktiva arbetsplatsen	102
	En hållbar organisation	114
	INTERNATIONELL VERKSAMHET	119
	EKONOMISK ÖVERSIKT	123
	FINANSIELLA DOKUMENT	128
	Sammanställning över väsentliga uppgifter	128
BILAGOR	Resultaträkning	129
	Balansräkning	130
	Finansieringsanalys	131
	Anslagsredovisning	132
	Tilläggsupplysningar och noter	135
	Ersättningar till ledande befattningshavare och insynsråd	150
	INTERN STYRNING OCH KONTROLL	151
	Årsredovisningens undertecknande	153
	BILAGOR TILL RESULTATREDOVISNINGEN	154
	Bilaga 1 Verksamhetsmål	154
	Bilaga 2 Styckkostnader	157
	Bilaga 3 Personalstatistik	160
	Bilaga 4 Sidhänvisning till återsrapporteringskrav	163

Generaldirektören inleder

Ett utmanande år för Sveriges Domstolar

I slutet av 2020 kom jag tillbaka till Domstolsverket. Under de tretton år som gått sedan jag var generaldirektör här förra gången har jag varit president för Kammarrätten i Stockholm. Jag har blivit väl mottagen och kan på den här korta tiden som jag varit tillbaka konstatera att Sveriges Domstolar har en välfungerande verksamhet som nått fina resultat, trots påverkan av pandemin.

Med en utomstående ögon har jag identifierat saker att justera och förändra vilket jag kommer att ta vidare.

Jag gläds åt att domstolarna under året har lyckats fullgöra sina viktiga uppgifter. Vi har också fått till en digital omställning på flera håll i verksamheten där vi löst uppkomna problem genom en ökad användning av den digitala utvecklingens möjligheter.

Betydande insatser för avgjorda mål

För femte året i rad ökade antal inkomna mål på totalnivå och inflödet för året var därmed det högsta under 2000-talet. Tack vare betydande insatser har samtliga domstolsslag ökat antalet avgjorda mål.

För de av regeringen uppsatta verksamhetsmålen uppnåddes lika många mål 2020 som året innan. Totalt uppnåddes sex av regeringens tretton verksamhetsmål. Omloppstiden förbättrades för tre, försämrades för nio och var oförändrat för ett av målen.

Det ekonomiska läget för migrationsdomstolarna var ansträngt under första halvan av 2020, liksom det var under åren 2018 och 2019. Det är tillfredsställande att migrationsdomstolarna, i höstens budgetproposition, fått mer realistiska, långsiktiga och stabila planeringsramar. Detta ger dem förutsättningar att korta handläggningstiderna, vilket några av migrationsdomstolarna lyckats med under det gångna året.

Axplock av utvecklingsinsatser

Alla myndigheter inom Sveriges Domstolar har deltagit i framtagandet av en gemensam strategisk inriktning för Sveriges Domstolar. Arbetet, som drivits av Domstolsverket, har resulterat i en strategisk inriktning med gemensam vision, uppdragsbeskrivning och strategiska mål som gäller för 2020 och framåt. De målområden som lagts fast i inriktningen ska vara vägledande för de prioriteringar som sker på övergripande nivå för Sveriges Domstolar.

Arbetet med snabbare lagföring i domstol byggdes ut under 2020 och ännu fler domstolar kommer att ingå i försöksverksamheten under innevarande år. Snabbare lagföring syftar till att förkorta tiden för lagföring av

vissa brott. Utvärderingen av försöksverksamhetens första skede visade att tiden från brott till dom mer än halverats.

Utökad beredskap under kvällar och helger infördes under 2020, efter viss pandemirelaterad förskjutning.

Ett mycket aktivt arbete med ökad digitalisering och möjligheten att arbeta mer digitalt har genomförts.

Under det första året sedan lanseringen i slutet av 2019, hade Sveriges Domstolars nya webbplats 5,8 miljoner besök och närmare 900 000 nedladdningar av domar, blanketter och information. E-tjänster för att digitalt signera och ge in handlingar och för att beställa domar och beslut har under året tillgängliggjorts via webbplatsen.

En attraktiv arbetsplats

Kompetensförsörjningen inom Sveriges Domstolar har fokuserat på fortsatt utveckling av chef- och ledarskap, arbetsgivarrollen och utveckling av ett aktivt medarbetarskap. Domarförsörjningen är ett prioriterat kompetensområde, här har Domstolsverket arbetat med att fullfölja tillsättningen av den nya anställningsformen adjungerande råd.

Domstolsverket startade ett flerårigt projekt för att göra Sveriges Domstolar mer synliga och konkurrenskraftiga för att kunna rekrytera och behålla personer med rätt kompetens nu och framåt – en fortsättning på det långsiktiga arbetet med att stärka Sveriges Domstolars arbetsgivarerbjudande.

Domstolar med hög säkerhet

Under 2020 drev Domstolsverket ett drygt 60-tal lokalprojekt på ett 40-tal domstolar fördelade över hela landet. Det övergripande målet är att tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler för Sveriges Domstolar.

En större tillbyggnad av Attunda tingsrätt avslutades. Även tingsrätterna i Falun, Eksjö och Göteborg har genomgått omfattande ombyggnationer.

Införandet av fasta säkerhetskontroller på flera domstolar har bidragit till säkrare domstolslokaler och Domstolsverket fortsätter att förse ytterligare ett antal domstolar med säkra entréer. För att möta ett större behov av säkerhetshöjande åtgärder utrustades flera domstolar med ett säkerhetsglas som skiljer åhörare från övriga deltagare i förhandlingssalen.

Att säkra att vi också hanterar vår information säkert och korrekt ligger numera högt upp på Domstolsverkets agenda. Under senare år har flera och resurskrävande utvecklingsinsatser genomförts för att lyfta it-säkerheten. När jag nu summerar det speciella året 2020 kan jag konstatera att Sveriges Domstolar har klarat av sitt uppdrag. Vi har dragit lärdomar av de nya erfarenheter vi vunnit, vilka kommer att hjälpa oss att utveckla det framtida domstolsväsendet.

Thomas Rolén

Det här är Sveriges Domstolar

Uppdrag och organisation

Sveriges Domstolar består av ett 80-tal olika myndigheter och nämnder och har drygt 7 000 anställda, som varje dag arbetar för att alla mål och ärenden ska handläggas rättssäkert och effektivt. Tillsammans med övriga delar av rättsväsendet har Sveriges Domstolar ett gemensamt mål att säkra den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Domstolarnas oberoende och självständighet i förhållande till riksdag, regering och andra myndigheter är inskrivet i svensk grundlag.

De **allmänna domstolarna** består av tre instanser; tingsrätter, hovrätter och Högsta domstolen. Här handläggs bl.a. brottmål, familjerelaterade mål och tvistemål mellan företag eller enskilda individer.

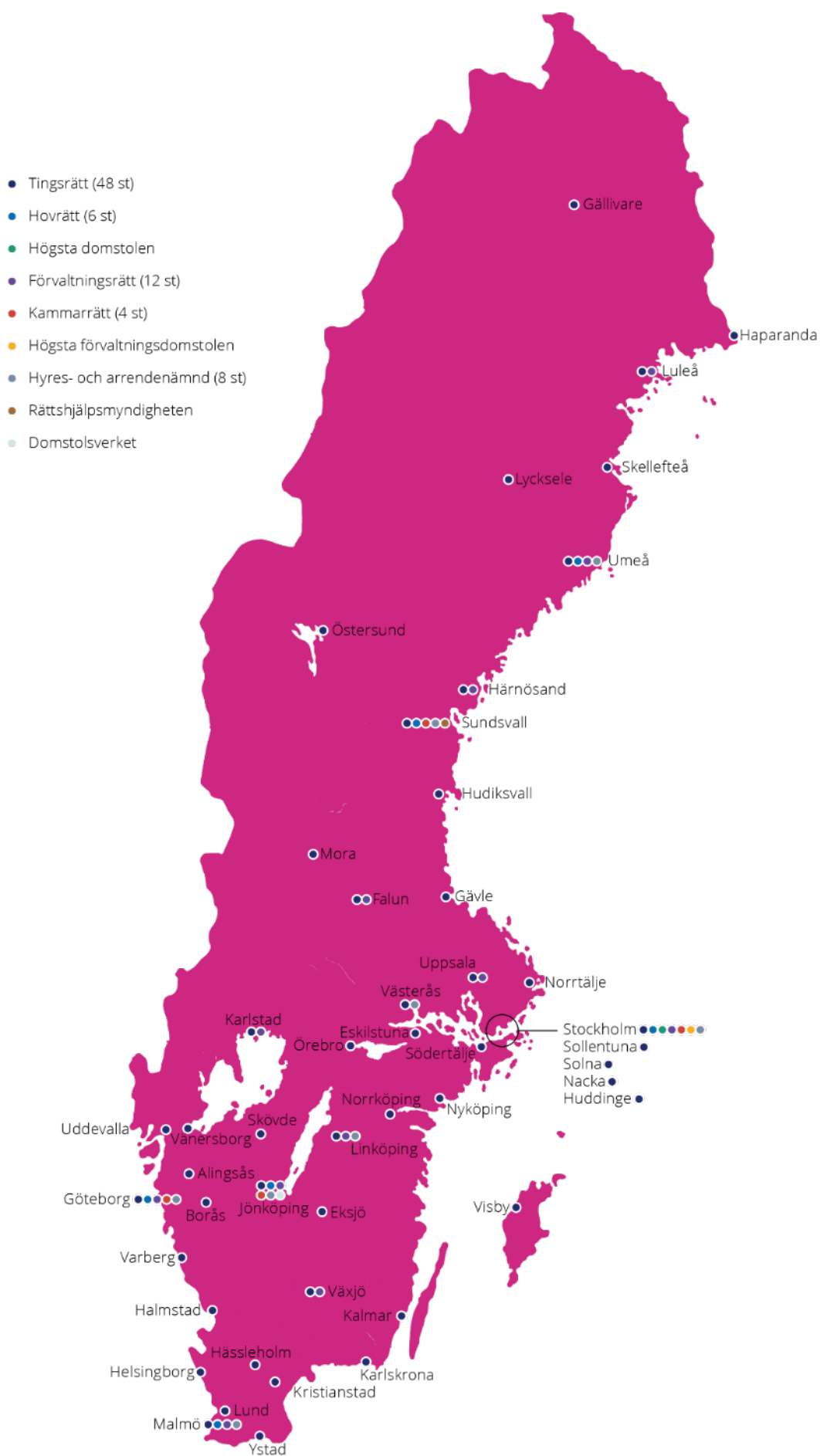
De **allmänna förvaltningsdomstolarna** består även de av tre instanser; förvaltningsrätter, kammarrätter och Högsta förvaltningsdomstolen. De avgör tvister, främst mellan enskilda och myndigheter. Det kan t.ex. gälla skattemål, utlännings- och medborgarskapsmål (migrationsdomstolarna), tvister med Försäkringskassan eller kommunen.

Hyres- och arrendenämnderna medlar i tvister som rör bl.a. hyres- och bostadsrätter, samt arrendetvister. Nämnderna fattar också beslut i vissa frågor, till exempel rätten att hyra ut en lägenhet i andra hand.

Rättshjälpsmyndigheten är en rikstäckande myndighet som fattar beslut i frågor som rör rättshjälp. Myndighetens uppgift är att verkställa en domstols beslut i rättshjälpsfrågor och att fatta beslut om rättshjälp i ärenden som inte handläggs vid domstol. Besluten kan överklagas till **Rätts-
hjälpnämnden**.

Domstolsverket lyder under regeringen och fungerar som en serviceorganisation till domstolarna i landet med en mängd uppgifter som bidrar till en rättssäker och effektiv verksamhet i domstolarna och övriga myndigheter inom Sveriges Domstolar. Uppdraget ska genomföras med respekt för domstolarnas självständighet i dömandet och tillämpning av rättsregler i enskilda fall. Utöver uppdraget att ge administrativt stöd och service till domstolar och allmänhet har Domstolsverket i uppdrag att driva och stödja utvecklings- och kvalitetsarbete inom domstolarna samt leda och samordna inom vissa områden exempelvis när det gäller effektiv resursanvändning och utfärdande av föreskrifter. Domstolsverket ska också arbeta för god tillgänglighet och information om verksamheten samt verka för god samverkan mellan domstolarna och andra myndigheter.

DET HÄR ÄR SVERIGES DOMSTOLAR

Mål för verksamheten

ENLIGT REGLERINGSBREV:

Verksamheten vid Sveriges Domstolar ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Målbalanser och omloppstider ska hållas på en rimlig nivå.

För de flesta domstolsslag har regeringen fastställt verksamhetsmål för omloppstider medan Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen sätter egna mål. För den dömande verksamheten uttrycks verksamhetsmålen för 2020 på följande sätt:

Huvuddelen (75 procent) av brottmålen, exkl. förtursmål, ska inte ta längre tid än fem månader att avgöra i tingsrätt respektive hovrätt. För tvistemålen, exkl. gemensam ansökan om äktenskapsskillnad, ska huvuddelen inte ta längre tid än sju månader att avgöra i tingsrätt. För tvistemål i hovrätt ska frågan om prövningstillstånd i huvuddelen av målen ta högst två månader att avgöra. I de mål där prövningstillstånd beviljas ska huvuddelen av målen ta högst tio månader att avgöra från den tidpunkt då målet kom in till hovrätten. För målen i förvaltnings- och kammarrätterna, exkl. förturs- och migrationsmål, ska huvuddelen inte ta längre tid än sex månader att avgöra i respektive instans.

För migrationsmålen ska merparten (90 procent) av avlägsnandemålen för ensamkommande barn ta högst två månader att avgöra. Av övriga avlägsnandemål ska merparten ta högst fyra månader att avgöra. Av verkställighetsmålen ska merparten ta högst en månad att avgöra. Av övriga migrationsmål ska merparten ta högst fem månader att avgöra. För migrationsmålen vid Migrationsöverdomstolen ska 90 procent inte ta längre tid att avgöra än två månader.

För den beslutande och rättsvårdande verksamheten ska huvuddelen (75 procent) av ärendena vid hyres- och arrendenämnderna (exkl. ärenden om avstående av besittningsskydd för bostad och lokal samt ärenden om lokalmedling) inte ta längre tid än fyra månader att avgöra.

Enligt regleringsbrevet ska domstolarna och hyres- och arrendenämnderna, i samråd med Domstolsverket även sätta egna verksamhetsmål. Dessa stäms av och följs upp under året vid resultatdialoger med Domstolsverket.

Resultatredovisningens indelning

Sveriges Domstolar redovisar, analyserar och bedömer verksamhetens resultat enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag i förhållande till de uppgifter som finns i Domstolsverkets instruktion och de mål och krav som regeringen angett i regleringsbrev eller i något annat beslut. Resultatredovisningen omfattar även annan information som bedöms vara av väsentlig betydelse för regeringens bedömning av myndighetens resultat och genomförande av verksamheten.

I resultatredovisningen delas Sveriges Domstolar in i verksamhetsområden utefter vår organisation. Verksamhetsområdena är de olika domstolsslagen samt Domstolsverket som är en serviceorganisation till samtliga myndigheter inom Sveriges Domstolar.

Resultatredovisningen är indelad i följande kapitel i syfte att ge en samlad bild av Sveriges Domstolars verksamhet och resultat:

Det inledande kapitlet *Det här är Sveriges Domstolar* beskriver uppdrag, organisation och mål för verksamheten. I detta kapitel redovisas även en sammanfattning om hur coronapandemin påverkat verksamheten under 2020.

I kapitel *Dömande, beslutande och rättsvårdande verksamhet* redovisas en sammanfattande analys och bedömning av verksamhetens resultat och utveckling. Därefter görs motsvarande redovisning för respektive domstolsslag. I detta kapitel redovisas återrapporteringskrav för den dömande verksamheten.

I kapitel *Verksamhetsutveckling* redovisas det arbete som är centralt för Domstolsverkets uppdrag och verksamhet och som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten inom Sveriges Domstolar. Redovisningen sker inom ramen för de fem målområden som Sveriges Domstolar prioriterat i sin strategiska inriktning och innefattar även de uppgifter som finns i Domstolsverkets instruktion och regeringens övriga återrapporteringskrav. Återrapporteringskrav för internationella uppdrag redovisas i kapitel *Internationell verksamhet*.

I kapitel *Ekonomisk översikt* redovisas verksamhetens kostnader och intäkter samt uppbörd, avgiftsbelagd verksamhet och transfereringar.

Efter den finansiella redovisningen finns kapitel *Intern styrning och kontroll* och därefter finns bilagor till resultatredovisningen. Årsredovisningen avslutas med en förteckning över de olika återrapporteringskraven med sidhänvisningar till resultatredovisningen.

Bedömning av resultat

Målbalansens storlek och omloppstider är de huvudsakliga resultatindikatorerna som används vid analys och bedömning av domstolsslagens resultat och utveckling.

Såväl kvalitet som effektivitet kan i viss mån mätas i omloppstider för avgjorda mål. Om omloppstiden överstiger den fastställda målsättningen bedöms målet inte ha nåtts. Ur rättssäkerhetssynpunkt bör spridningen mellan domstolarnas omloppstider vara liten inom domstolsslaget. Omloppstiden ska vara skälig oavsett vid vilken domstol i landet som handläggningen sker. För respektive domstolsslag görs en sammantagen analys och bedömning om målsättningen för omloppstid har uppnåtts och om dess utveckling och spridning har varit positiv, negativ eller oförändrad.

Domstolarnas totala balans kan, med hjälp av en beräkningsmodell, delas upp i en s.k. arbetsbalans och överbalans. Med arbetsbalans avses det antal mål i balans som statistiskt är förenligt med en normal handläggning av målen. Om balansens storlek inte överstiger denna nivå kan i princip regeringens verksamhetsmål för omloppstider uppnås. Om domstolsslaget har en överbalans bedöms målsättningen för en rimlig balansnivå inte ha upp-

nått. För respektive domstolsslag görs en sammantagen analys och bedömning om rimlig balansnivå har uppnåtts och om balansernas utveckling har varit positiv, negativ eller oförändrad.

Resultatutvecklingen analyseras och kommenteras också med utgångspunkt i arbetsproduktivitet och kostnadsproduktivitet. Arbetsproduktiviteten definieras som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft och kostnadsproduktiviteten definieras som kostnader för avgjorda mål och ärenden. Utvecklingen kan vara positiv, negativ eller oförändrad och indikatorerna används för att bedöma om utvecklingen går i önskad riktning för respektive domstolsslag.

Coronapandemins påverkan

Coronapandemin är en väsentlig händelse som påverkat verksamheten vid Sveriges Domstolar inom en rad olika områden under året.

För verksamheten vid domstolarna bedöms pandemin i första hand ha påverkat de förhandlingstunga domstolsslagen. Antalet och andelen inställda förhandlingar eller möten ökade främst i tingsrätterna och hyres- och arrendenämnderna. Vissa domstolar valde i denna situation att endast hålla förhandlingar i förtursmål. Inledningsvis uppstod en del utmaningar eftersom en stor andel av Sveriges nämndemän är äldre än 70 år och därigenom tillhörde riskgrupp. Detta innebär att yngre nämndemän fick tjänstgöra i större omfattning och på sina håll utsågs också nya yngre nämndemän under året. En effekt blev därmed att nämndemannakåren förnygrades.

Digital närvaro vid förhandlingar blev klart vanligare under pandemin genom att parter medverkade via videolänk. Fler mål avgjordes på handlingarna, d.v.s. utan förhandling. Domstolarna vidtog en rad skilda åtgärder för att minska smittspridningen som t.ex. separerade arbetsgrupper, begränsat antal åhörarplatser, plexiglas i förhandlingssalar och medarbetare som arbetade hemifrån. Dagligen från mars 2020 var i snitt 1 300 medarbetare uppkopplade via fjärråtkomst jämfört med uppskattningsvis ca 300 under 2019.

En enkät skickades ut till samtliga domstolar för att fråga om pandemins påverkan på möjligheterna att nå verksamhetsmålen. Sammanfattningsvis kan slutsatsen dras, utifrån domstolarnas svar, att pandemin endast påverkat omloppstiderna i viss grad, främst genom att förhandlingar ställdes in och att sjukfrånvaro och distansarbete påverkade effektiviteten. Det framhölls dock från flera domstolar att digitaliseringen påskyndats av pandemin, vilket främjat möjligheten till distansarbete och också påverkat effektiviteten positivt.

Pandemin innebär nya måltyper till domstolarna, t.ex. målen rörande stöd från Tillväxtverket vid korttidsarbete och permittering. Antalet ärenden rörande företagsrekonstruktion ökade kraftigt vid tingsrätterna medan andra måltyper minskade kraftigt som exempelvis viseringsmålen vid migrationsdomstolarna, då resandet mellan länder begränsats under året.

Situationen under 2020 innebär en hel del inställda utbildningar för medarbetarna inom Sveriges Domstolar. Mycket arbete lades ner för att

omarbeta utbildningar från klassrumsundervisning till distansundervisning. I detta arbete prioriterades de verksamhetskritiska utbildningarna. Studiebesök från exempelvis skolklasser ställdes också in.

Även Sveriges Domstolars internationella arbete påverkades genom att vissa insatser fick ske på distans och att internationella studiebesök inte kunde genomföras.

Behovet av intern och extern kommunikation förändrades och Domstolsverket fick en central roll i samordningen av information och kommunikation till såväl domstolar som externa aktörer. En del projekt, exempelvis införandet av kvällsberedskap i tingsrätterna, fick skjutas fram med anledning av situationen.

Även ekonomiskt påverkades Sveriges Domstolar av pandemin. Kostnader för resor, hotell och utbildningar minskade kraftigt. Kostnader för inköp av teknisk utrustning för t.ex. videokonferens ökade istället under året, liksom kostnader för utökad städning och nämndemannakostnader. En förnyring av nämndemannakåren ses som positivt, men har lett till ökade kostnader med cirka 20 mnkr till följd av högre ersättning för inkomstbortfall. Pandemin bidrog till att medarbetarna inte tog ut semester i samma omfattning som tidigare år. Semesterlöneskulden ökade med 46 mnkr under 2020, vilket är 41 mnkr mer än föregående år. Sammantaget ledde situationen under 2020 dock till ett överskott på koncernnivå som kunde användas till tillfälliga balansavarbetsinsatser vid domstolarna under hösten.

Coronapandemin gjorde att många myndigheter underlättade distansarbete för medarbetarna och därmed minskade närvaron på arbetsplatserna. Foto Per Carlsson/Domstolsverket

Dömande, beslutande och rättsvårdande verksamhet

Verksamhetens resultat och utveckling

Tabell 1 Omloppstider i månader för regeringens verksamhetsmål

75 percentilen (90 percentilen för migrationsmål)		Mål	2018	2019	2020	
Tingsrätter	- Brottmål exkl. förtursmål	5,0	4,1	3,9	4,0	↑
	- Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad	7,0	6,2	6,5	7,0	↑
Hovrätter	- Brottmål exkl. förtursmål	5,0	6,3	6,7	6,9	↑
	- Tvistemål fram till PT-beslut	2,0	1,8	1,7	1,7	-
	- Tvistemål där PT beviljats	10,0	11,7	11,5	12,6	↑
Förvaltningsrätter	- Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	6,8	7,7	8,1	↑
Kammarrätter	- Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	5,3	5,4	8,7	↑
Migrationsdomstolar	- Avlägsnandemål, ensamkommande barn	2,0	5,2	5,0	4,6	↓
	- Övriga avlägsnandemål	4,0	13,1	20,8	22,8	↑
	- Verkställighetsmål	1,0	1,0	1,0	0,9	↓
	- Övriga migrationsmål	5,0	8,2	6,7	4,4	↓
Migrationsöverdomstolen	- Migrationsmål, totalt	2,0	1,4	1,6	1,8	↑
Hyres- och arrendenämnder	- Samtliga ärenden exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden	4,0	6,9	5,1	6,3	↑

Färgmarkering och pilar anger om verksamhetsmålet uppnås eller inte, samt riktningen för omloppstidens utveckling. En grön pil indikerar att verksamhetsmålet uppnås, medan en röd pil indikerar att det inte uppnås. En nedåtgående pil visar på förbättring från föregående år, dvs. omloppstiden har minskat. En uppåtgående pil visar på försämring, dvs. omloppstiden har ökat.

För de av regeringen uppsatta verksamhetsmålen uppnåddes lika många mål 2020 som året innan. Totalt uppnåddes 6 av regeringens 13 verksamhetsmål. Under året förbättrades omloppstiden för tre, försämrades för nio och var oförändrat för ett av målen.

I tingsrätterna skedde en svagt negativ utveckling för såväl brottmål som tvistemål. De båda verksamhetsmålen uppnåddes dock. Hovrätterna uppnådde fortsatt verksamhetsmålet för tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd. De övriga verksamhetsmålen uppnåddes inte. I förhållande till 2019 försämrades omloppstiden för brottmål och för tvistemål med beviljat prövningstillstånd.

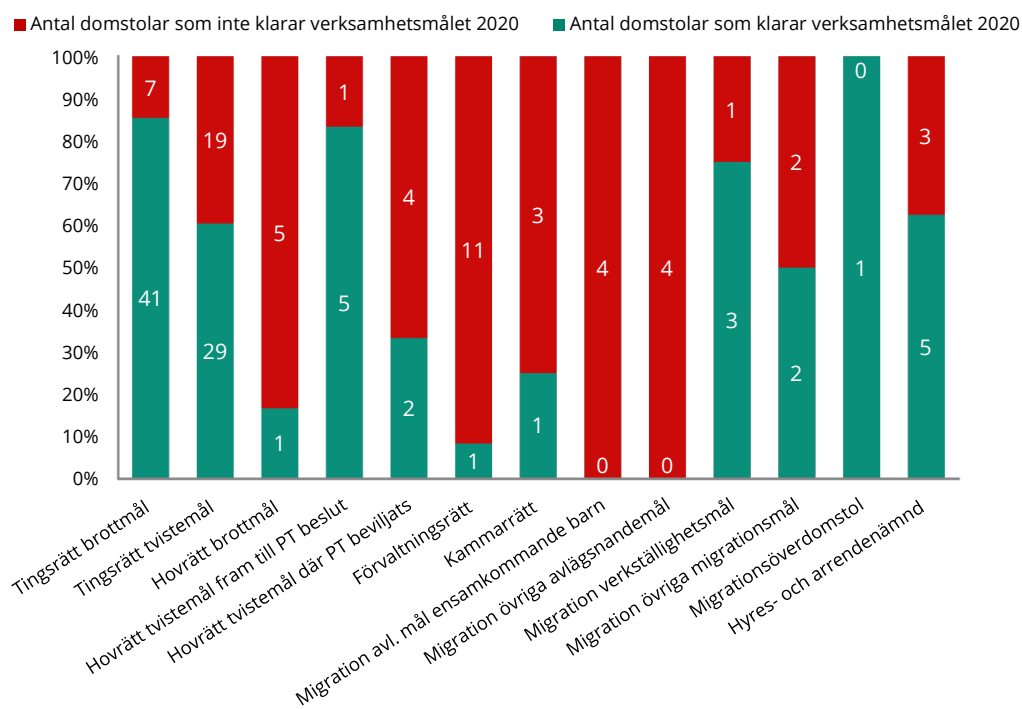
I förvaltningsrätterna uppnåddes inte verksamhetsmålet och omloppstiden försämrades. Inte heller kammarrätterna uppnådde sitt verksamhetsmål och omloppstiden försämrades förhållandevis kraftigt.

För omloppstiderna i migrationsdomstolarna fortsatte den negativa utvecklingen för övriga avlägsnandemål då omloppstiden försämrades ytterligare. Omloppstiden förbättrades för avlägsnandemål avseende ensamkommande barn, för verkställighetsmål och för övriga migrationsmål. Två mål uppnåddes 2020, och det var målet för verkställighetsmål och för övriga migrationsmål. Migrationsöverdomstolen uppnådde sitt verksamhetsmål även om det skedde en mindre försämring av omloppstiden.

Verksamhetsmålet för hyres- och arrendenämnderna uppnåddes inte och det skedde en klar försämring av omloppstiden.

Regeringens verksamhetsmål är definierade utifrån omloppstiden för den 75 percentilen (90 percentilen för migrationsmålen). Det innebär att 75 procent av de avgjorda målen har en kortare omloppstid än de ovan redovisade resultaten. I regeringens verksamhetsmål är dessutom förtursmålen, som ska avgöras inom givna och korta tidsramar, exkluderade vilket innebär att omloppstiderna beräknas på mål som normalt sett tar längre tid att handlägga.

Diagram 1 Antal domstolar som uppnådde resp. inte uppnådde regeringens verksamhetsmål

Även om ett domstolsslag som helhet inte uppnådde regeringens verksamhetsmål så fanns det domstolar och nämnder som uppnådde dem. På motsvarande sätt fanns det domstolar och nämnder som inte uppnådde verksamhetsmålen även om domstolsslaget som helhet uppnådde dem. Totalt sett, i förhållande till 2019, var resultatet betydligt sämre när det gäller antalet domstolar och nämnder som uppnådde verksamhetsmålen. År 2020 uppnådde 91 domstolar och nämnder verksamhetsmålen, jämfört med 101 året

innan. De enskilda domstolarnas och nämndernas resultat återfinns i bilaga 1. Där redovisas även Högsta domstolens och Högsta förvaltningsdomstolens egna satta mål och resultat.

Både regeringens och domstolarnas egna verksamhetsmål utgör en naturlig utgångspunkt i domstolarnas verksamhetsplanering och måluppfyllelsen följs upp löpande under året. Under året genomfördes resultatdialoger med samtliga domstolar och nämnder, bl.a. med avsikten att uppnå en fördjupad förståelse av vad som påverkar måluppfyllelsen.

När det gäller spridningen i resultat mellan olika domstolar inom samma domstolsslag finns inte några uppenbara orsaker utan den kan förklaras av en mängd olika omständigheter. Inom varje domstolsslag finns domstolar av olika storlek och med skiftande förutsättningar.

I en enkät ställdes frågor till domstolarna angående måluppfyllelsen och vilka som var de huvudsakliga skälen till att domstolarna uppnådde regeringens verksamhetsmål eller inte, samt om några särskilda åtgärder vidtagits för att uppnå dem eller för att undvika att omloppstiderna skulle försämrats. Vidare ställdes frågan om coronapandemin påverkat möjligheterna att nå verksamhetsmålen.

När det gäller försvårande omständigheter framhölls ökad måltillströmning vilket lett till en ansträngd arbetssituation med ökande balanser. Balans- och avarbetningsinsatser, det stora antalet förtursmål samt att målen överlag blivit allt mer tidskrävande var omständigheter som framfördes. Bristande ekonomiska resurser vilket lett till reducerad bemanning framhölls av vissa domstolar. Domarbrist med vakanta domaranställningar, i kombination med långa ledtider vid återbesättning, sjukskrivningar och hög personalomsättning framhölls också.

Som framgångsfaktorer för måluppfyllelsen nämndes bl.a. bra organisationer med god planering och regelbunden uppföljning av balanser, äldre mål och omloppstider. Utvecklade arbetsmetoder, systematiska avarbetningsinsatser och vikten av kompetenta medarbetare underströks också. Även betydelsen av att attrahera och rekrytera god kompetens framhölls.

Domstolarna nämnde också åtgärder som utvecklingsarbete i olika former, t.ex. avseende beredning, specialisering och fortlöpande effektiviseringsåtgärder för att förbättra omloppstiderna framöver.

Många domstolar anser att pandemin endast påverkat omloppstiderna i viss grad främst genom att förhandlingar har ställts in och några domstolar nämner att sjukfrånvaro och distansarbete har påverkat effektiviteten. Flera domstolar framhåller emellertid att digitaliseringen påskyndats av pandemin vilket främjat möjligheten till distansarbete och också påverkat effektiviteten positivt.

Balanssituationen är en viktig faktor när det gäller uppfyllelsen av regeringens verksamhetsmål. Det finns ett tydligt samband mellan balansernas storlek, åldersstruktur och omloppstidernas längd. De totala balanserna vid domstolarna minskade successivt under perioden 2012–2015, därefter vände utvecklingen och balansläget försämrades under åren 2016–2019. År 2020 minskade de totala balanserna något, eller med två procent. Balansläget ligger emellertid fortfarande på en hög och problematisk nivå.

Bedömning av resultat och utveckling

Målbalanser och omloppstider ska hållas på en rimlig nivå. Verksamheten ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Utifrån dessa målsättningar kan domstolsslagens resultat och utveckling mellan 2019 och 2020 analyseras och bedömas med utgångspunkt i målbalansens storlek och omloppstider. Resultatutvecklingen analyseras och kommenteras också utifrån arbets- och kostnadsproduktivitet.

År 2020 var det år då det hittills inkommit flest mål under hela 2000-talet. Antalet avgjorda mål ökade emellertid betydligt och var fler än antalet inkomna mål, vilket resulterade i en minskning av de totala balanserna. Även de s.k. överbalanserna minskade på totalnivå. Den sammantagna bedömningen är att en rimlig balansnivå ännu inte har nåtts även om den nedåtgående utvecklingen av balanserna varit positiv.

Under 2020 uppnåddes lika många av regeringens uppsatta verksamhetsmål som året innan. Omloppstiden förbättrades för tre, försämrades för nio och var oförändrat för ett av de totalt tretton verksamhetsmålen. Resultatet mätt i antalet domstolar som klarade verksamhetsmålen 2020 var betydligt sämre i förhållande till föregående år. Den sammantagna bedömningen är att måloppfyllelsen visserligen varit oförändrad sett till antal mål som uppnåddes men utvecklingen av omloppstiderna har gått i negativ riktning.

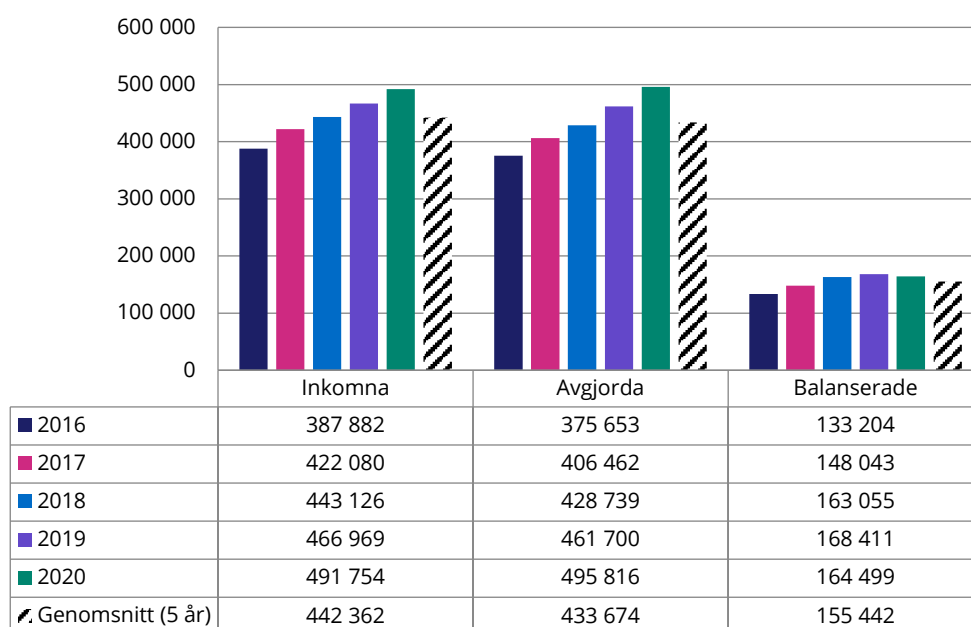
Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades för domstolarna jämfört med föregående år, från 81 till 88 mål. Antalet avgjorda mål ökade med 7 procent medan årsarbetskrafter minskade från 5 718 till 5 614 i domstolarna. Minskningen var knappt två procent och i huvudsak hänförlig till migrationsdomstolarna. Främst var det antalet nyanställda notarier som minskade. Arbetsproduktiviteten för hyres- och arrendenämnderna, där definitionen är antal avgjorda ärenden per årsarbetskraft, försämrades jämfört med 2019, från 536 till 464 ärenden. Antal avgjorda ärenden minskade med 6 procent medan antalet årsarbetskrafter ökade från 79 till 86.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål och ärenden, förbättrades på totalnivå under året. Produktivitetsökningen beror på ett ökat antal avgjorda viktade mål samtidigt som de fastprisberäknade kostnaderna minskade sedan förra året. I bilaga 2 redovisas styckkostnadsberäkningar per domstolsslag och per målkategori.

I de kommande avsnitten om respektive domstolsslag kommer resultat och utveckling av målbalansens storlek, omloppstider samt arbets- och kostnadsproduktivitet bedömas och kommenteras på motsvarande sätt.

Målutveckling

Diagram 2 Den totala målutvecklingen inkl. migrationsmål, samtliga domstolsslag

På grund av eftersläpningar och rättelser i registreringen av mål, överensstämmer inte alltid skillnaden mellan antalet inkomna och avgjorda mål med balansförändringen under året, t.ex. kan vissa mål som avgjorts 2019 ha registrerats först 2020.

Under den senaste femårsperioden har det inkommit omkring 442 000 mål i genomsnitt per år vid Sveriges domstolar. Det totala antalet inkomna mål ökade 2020 med fem procent jämfört 2019, som innan dess var det år det inkommit flest mål under 2000-talet. Antal inkomna mål har ökat varje år under perioden. Migrationsmålen står för en del av de senaste årens ökning, men även utan dessa har antalet inkomna mål ökat med fyra procent och var 2020 på de högsta uppmätta nivåerna med omkring 405 000 inkomna mål.

I genomsnitt har det avgjorts strax under 434 000 mål per år den senaste femårsperioden. Även avgjorda mål har ökat 2020, med sju procent från föregående år och är med marginal det högsta antalet mål som avgjorts under 2000-talet. De avgjorda målen var under året fler till antalet än inkomna mål för första gången under femårsperioden. Samma trend syns för målutvecklingen exkl. migrationsmål, en ökning med 8 procent och knappt 409 000 avgjorda mål.

Antalet balanserade mål har under den senaste femårsperioden varit omkring 155 000 mål i genomsnitt per år. Trenden med ökande balanser vände under 2020 och balansnivåerna minskade under året med två procent. I förhållande till genomsnittet låg dock balanserade mål fortfarande över snittet för femårsperioden. Exkluderas migrationsmålen syns en likartad utveckling, en minskning med 2 procent och knappt 150 000 mål i balans.

Tabell 2 Inkomna mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Inkomna mål				Antal	%
Tingsrätter	190 226	201 741	212 580	10 839	5 %
Hovrätter	27 284	30 040	31 944	1 904	6 %
Högsta domstolen	6 208	6 787	6 982	195	3 %
Förvaltningsrätter exkl. migration	116 083	119 115	121 649	2 534	2 %
Kammarrätter exkl. migration	23 682	24 350	24 685	335	1 %
Högsta förvaltningsdomstolen	6 952	7 100	7 452	352	5 %
Summa exkl. migration	370 435	389 133	405 292	16 159	4 %
Migrationsdomstolarna	50 772	57 645	70 110	12 465	22 %
Migrationsöverdomstolen	21 919	20 191	16 352	-3 839	-19 %
Summa inkl. migration	443 126	466 969	491 754	24 785	5 %

Inflödet av mål ökade vid tingsrätterna med fem procent och uppnådde de högsta uppmätta nivåerna under 2000-talet. Ökningen kan främst hänföras till fler inkomna brottmål, något som går i linje med ökat utflöde från tidigare led i rättskedjan i kombination med ett fortsatt ökat inflöde av s.k. förordnandemål, samt det faktum att försöksverksamheten med snabbförfarande i brottmål lett till att fler sådana mål registreras. Fler domstolar anslöt till försöksverksamheten under början av året. Även vid hovrätterna ökade antalet inkomna mål till de högsta nivåerna hittills under 2000-talet. Även här ökade brottmålen, men den största procentuella ökningen var av inkomna fastighetsmål. Vid Högsta domstolen ökade likaså inkomna mål, främst till följd av ett ökat antal brottmål.

Antalet inkomna mål vid förvaltningsrätterna exkl. migration ökade till de hittills högst uppmätta nivåerna, med två procent fler mål än 2019. Utvecklingen skiljer sig mycket mellan målkategorierna, den största ökningen stod mål enligt socialtjänstlagen för. Inflödet till kammarrätterna exkl. migration ökade marginellt 2020. Även vid Högsta förvaltningsdomstolen ökade inflödet av mål.

Vid migrationsdomstolarna ökade antalet inkomna mål kraftigt med 22 procent, främst till följd av en markant ökning av övriga migrationsmål (bland dessa de s.k. målen om dröjsmålstalan vid Migrationsdomstolen i Malmö) samt medborgarskapsmål. Även de mest arbetskrävande målen, de rörande asyl, ökade i inflöde. Samtidigt minskade viseringsmålen markant, sannolikt till följd av pandemin och de reserestriktioner den medfört. Antalet inkomna mål till Migrationsöverdomstolen minskade kraftigt 2020 till följd av bl.a. färre mål gällande asyl och uppehållstillstånd.

Tabell 3 Avgjorda mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Avgjorda mål				Antal	%
Tingsrätter	183 495	195 965	209 502	13 537	7 %
Hovrätter	27 163	28 755	31 043	2 288	8 %
Högsta domstolen	6 318	6 588	6 781	193	3 %
Förvaltningsrätter exkl. migration	110 581	115 512	125 563	10 051	9 %
Kammarrätter exkl. migration	20 529	22 587	28 478	5 891	26 %
Högsta förvaltningsdomstolen	7 643	7 174	7 204	30	0 %
Summa exkl. migration	355 729	376 581	408 571	31 990	8 %
Migrationsdomstolarna	51 272	64 543	70 623	6 080	9 %
Migrationsöverdomstolen	21 738	20 576	16 622	-3 954	-19 %
Summa inkl. migration	428 739	461 700	495 816	34 116	7 %

Tingsrätterna avgjorde sju procent fler mål än föregående år. Precis som för de inkomna målen var även antalet avgjorda mål de högst uppmätta hittills under 2000-talet. Främst var det brottmålen som låg bakom den stora mängden avgöranden. Även vid hovrätterna ökade avgörandet, i samtliga målkategorier. Högsta domstolen uppvisade ett något ökat målavgörande under 2020.

Antalet avgjorda mål vid förvaltningsrätterna exkl. migration ökade tydligt med nio procent. Avgörandet ökade för ett flertal målkategorier, antalsmässigt mest för mål enligt socialtjänstlagen. Vid kammarrätterna exkl. migration ökade antalet avgjorda mål kraftigt med 26 procent. Främst stod socialförsäkringsmål, de s.k. hyperhidrosmålen vid Kammarrätten i Stockholm, bakom ökningen. Vid Högsta förvaltningsdomstolen var de avgjorda målen på oförändrade nivåer jämfört med 2019.

Antalet avgjorda mål 2020 vid migrationsdomstolarna ökade med nio procent. Främst målkategorin övriga migrationsmål stod bakom ökningen, även detta hänförligt till målen om dröjsmålstalan. Vid Migrationsöverdomstolen minskade antalet avgjorda mål med 19 procent, i paritet med utvecklingen av inkomna mål.

Tabell 4 Balanserade mål vid domstolarna

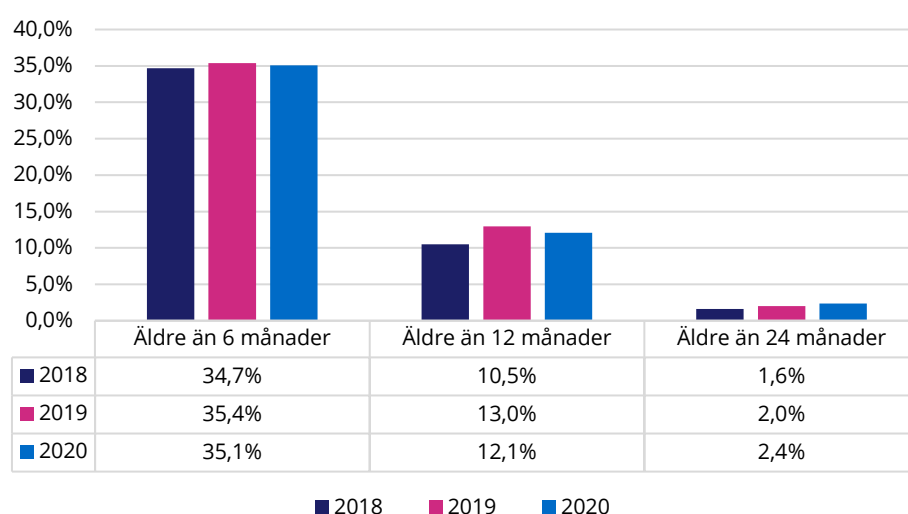
Utveckling per domstolsslag	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Balanserade mål				Antal	%
Tingsrätter	79 631	85 168	88 034	2 866	3 %
Hovrätter	5 674	6 943	7 841	898	13 %
Högsta domstolen	656	843	1 041	198	23 %
Förvaltningsrätter exkl. migration	43 450	47 206	43 623	-3 583	-8 %
Kammarrätter exkl. migration	9 240	11 010	7 230	-3 780	-34 %
Högsta förvaltningsdomstolen	1 711	1 637	1 870	233	14 %
Summa exkl. migration	140 362	152 807	149 639	-3 168	-2 %
Migrationsdomstolarna	20 835	14 128	13 652	-476	-3 %
Migrationsöverdomstolen	1 858	1 476	1 208	-268	-18 %
Summa inkl. migration	163 055	168 411	164 499	-3 912	-2 %

Balanssituationen vid tingsrätterna försämrades något ytterligare under 2020 och ökningen uppgick till tre procent. Balansförsämringen kan främst härledas till fler brottmål i balans. Vid hovrätterna ökade balanserna än kraftigare, med 13 procent. Ökningen var hänförlig till främst brottmål. Antalet balanserade mål vid Högsta domstolen ökade mycket kraftigt.

Balanssituationen vid förvaltningsrätterna exkl. migration förbättrades under 2020, en tydlig minskning med åtta procent. Vid kammarrätterna exkl. migration syntes en mycket kraftig balansminskning med 34 procent i och med den stora mängden hyperhidros mål som avgjordes under året. Högsta förvaltningsdomstolen hade en motsatt utveckling under året då balansnivåerna ökade kraftigt 2020.

Vid migrationsdomstolarna minskade de balanserade målen med tre procent. Det var främst avlägsnandemålen rörande asyl som minskade. Vid Migrationsöverdomstolen minskade de balanserade målen kraftigt. Utvecklingen mellan de olika målkategorierna varierade.

Diagram 3 Andelen balanserade mål äldre än 6, 12 och 24 månader 2018–2020

I den totala balansen fanns det vid utgången av 2020 strax under 58 000 mål äldre än 6 månader, knappt 20 000 mål äldre än 12 månader och knappt 4 000 mål äldre än 24 månader.

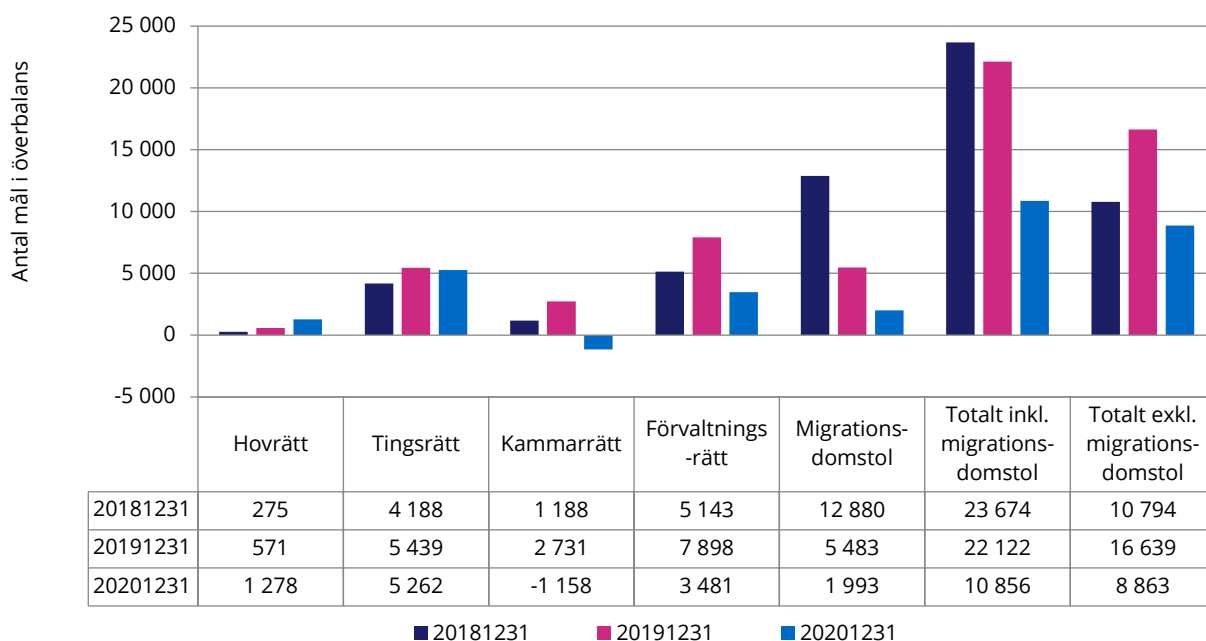
Jämfört med föregående år var antalet mål äldre än 6 månader samt äldre än 12 månader något färre till antalet. För mål äldre än 24 månader har antalet ökat med knappt 500 mål. Sett till andel mål av den totala balansen var utvecklingen densamma, då det främst var andelen mål över 12 månader som minskade något från fjolåret.

Överbalans

Domstolarnas totala balans kan också, med hjälp av en beräkningsmodell, delas upp i en s.k. arbetsbalans och överbalans. Med arbetsbalans avses det antal mål i balans som statistiskt är förenligt med en normal handläggning av målen. Om balansens storlek inte överstiger denna nivå kan i princip regeringens verksamhetsmål uppnås. Det antal mål som överstiger arbetsbalansen definieras som överbalans och det är den som bör avarbetas. Beräkningsmetoden baseras på att det finns ett tydligt linjärt samband mellan omloppstid och andel mål i balans. Andel mål i balans har då definierats som antalet balanserade mål i förhållande till antalet inkomna mål.

I diagrammet nedan visas utvecklingen av överbalanserna per domstolsslag under de tre senaste åren. För Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen och Migrationsöverdomstolen har inte motsvarande beräkning gjorts av arbetsbalans eller överbalans. Detta beror på att det är svårt att få ett tillförlitligt resultat från en statistisk skattning som baseras på data från endast enstaka domstolar.

Diagram 4 Sammanställning av överbalanser 2018–2020

Vid utgången av 2015 fanns det ingen överbalans på totalnivå, därefter försämrades balansläget årligen till utgången av 2018. År 2019 skedde en viss förbättring på totalnivå och 2020 syntes en ännu tydligare förbättring. Vid utgången av året uppgick överbalansen till knappt 10 900 mål, en minskning med 51 procent från föregående år. Migrationsdomstolarna stod för en del av balansminskningen, men även med migrationsdomstolarna exkluderade så minskade den totala överbalansen med 47 procent år 2020 till knappt 8 900 mål. Tingsrätterna, kammarrätterna och förvaltningsrätterna hade förbättrade balanslägen, endast hovrätterna ökade i överbalans. Försämringen av överbalansen vid hovrätterna hade sin främsta förklaring i ökad brottmålsbalans. Kammarrätterna stod för den kraftigaste minskningen och utfallet var starkt påverkat av enskild måltyp då en stor mängd hyperhidros mål avgjordes under året.

Gällande tingsrätterna bör det uppmärksammas att beräkningen av överbalans påverkas av den allt större andelen förordnandemål bland de inkomna och balanserade brottmålen, d.v.s. de mål utan stämningsansökan som i regel får en mycket kort omloppstid. Ett förordnandemål i balans arbetar domstolen inte aktivt med utan arbetet bedrivs av myndigheter i tidigare led av rättskedjan. Domstolen inväntar endast besked ifrån åklagaren om åtal kommer väckas eller ej. Den högre andelen förordnandemål leder till att de flesta tingsrätter når regeringens verksamhetsmål för brottmål, i många fall med marginal, trots höga nivåer av balanser och överbalans. Det innebär att förordnandemålen gör överbalansberäkningen något mindre betydelsefull för tingsrätterna.

Balansavarbetningsinsatser

Under året vidtogs olika åtgärder för att minska långa handläggningstider och stora balanser vid domstolarna. Eftersom antal inkomna mål ökat under flera år och balanserna likaså, fanns ett behov av balansavarbetningsinsatser. Avarbetning av äldre mål i balans kan tillfälligt öka omloppstiderna men ger positiva effekter på sikt då balansens åldersstruktur förbättras.

Under 2020 genomfördes tillfälliga balansavarbetningsinsatser, som syftade till positiv påverkan på balanserna och verksamheten under innevarande år. De särskilda medlen användes främst till extrapersonal, så som tillfälliga domare, för att få ner balanserna och korta omloppstiderna. Resursåtgången inom Sveriges Domstolars anslag påverkades av den rådande pandemin vilket generade ett överskott på koncernnivå. Mer medel kunde tack vare detta tillföras för balansavarbetning vid domstolarna. Fler domstolar fick på så sätt chansen att förbättra sin balanssituation. Tilldelade extra medel uppgick till 50,6 miljoner kronor, utdelat till 68 olika domstolar varav i huvudsak tingsrätter, förvaltningsrätter och hovrätter.

Det är svårt att mäta effekten av insatserna isolerat från den ordinarie verksamheten. Balanserade mål minskade totalt vid Sveriges Domstolar, trots ett ökat inflöde av mål, med vissa variationer mellan domstolsslagen. Balansavarbetningsinsatserna har troligtvis möjliggjort en minskning av balanserna, trots inställda förhandlingar under pandemin. Men insatserna kan även tillfälligt ha försämrat omloppstiderna för avgjorda mål vid enskilda domstolar eftersom insatserna även möjliggjort avgörande av äldre mål. Sett till de månader då de flesta av insatserna var igång, september till december, syns de avgjorda målen vara fler än de inkomna och balanserade, till skillnad mot hur det såg ut under samma period 2019 och 2018.

Inom Sveriges Domstolar finns sedan många år en förstärkningsstyrka av domare. Under 2020 inleddes ett utvecklingsarbete vilket bl.a. resulterade i att styrkan utökades med både domare och handläggare. Syftet med Förstärkningsstyrkan är att kunna täcka upp tillfälliga behov av ökad arbetskraft hos domstolarna. Behoven kan t.ex. uppstå när en domstol har en långvarig sjukfrånvaro, tillfällig vakans vid domartillsättningar, vid handläggningen av större mål eller har en domare som genomgår utbildning i Domstolsakademin. Planering och prioritering av Förstärkningsstyrkans insatser görs regelbundet av Domstolsverket utifrån domstolarnas behov. Antalet anställda i Förstärkningsstyrkan uppgick i december 2020 till 24 personer. Under året fick 33 tingsrätter, 4 hovrätter, 6 förvaltningsrätter och en kammarrätt hjälp av Förstärkningsstyrkan.

Eftersom Förstärkningsstyrkan i många fall täcker upp vid vakanser är det svårt att i statistiken se att insatserna ger direkta effekter i minskat antal mål i balans. I vissa fall kan det vara så att balanserna ökat trots insatsen, men att antal mål i balans sannolikt hade ökat i än större omfattning om domstolen inte fått hjälp vid exempelvis en vakans eller sjukskrivning.

Produktivitetsutveckling

I det följande avsnittet redogörs för utvecklingen av domstolarnas kostnadsproduktivitet under den senaste tioårsperioden. Kostnadsproduktiviteten definieras som antalet avgjorda mål och ärenden i förhållande till de totala kostnaderna på anslaget 1:5 Sveriges Domstolar. Kostnaderna har fastprisberäknats med årsmedelvärdet för Statistiska centralbyråns (SCB:s) konsumentprisindex. Indexet framgår av nedanstående tabell. År 2020 utgör basår.

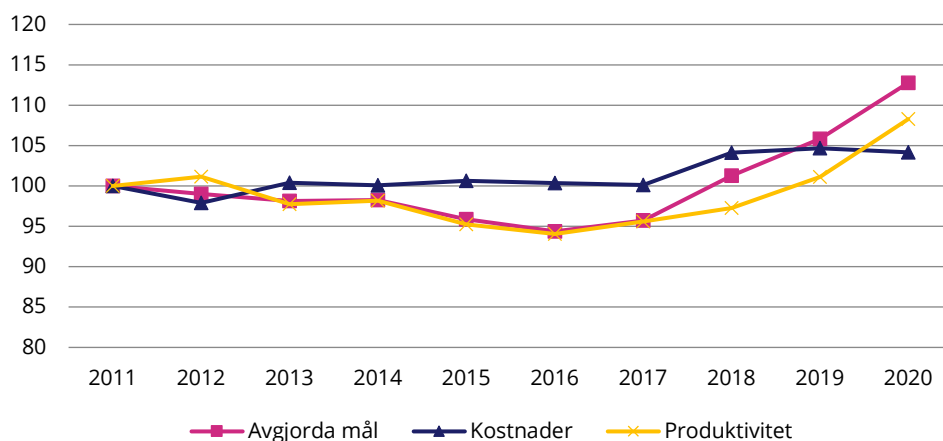
Tabell 5 Konsumentprisindex 2011–2020

Konsumentprisindex årsmedelvärde, basår 2020										
År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Index	92,71	93,53	93,49	93,32	93,28	94,20	95,89	97,76	99,51	100,00

I detta avsnitt exkluderas migrationsdomstolarna, hyresnämnderna samt mål om trängselskatt. För tingsrätt, hovrätt, förvaltningsrätt och kammarrätt har målen viktats utifrån hur resurskrävande målets typ är. De vikter som har använts är baserade på ett snitt av 2019 och 2020 års tidredovisning. För Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen viktas inte målen.

Alla avgjorda mål inom en målkategori (alt. målgrupp för brottmål i tingsrätt) värderas lika, trots att stora variationer i målens komplexitet kan förekomma. I produktivitsavsnittet antas att den genomsnittliga komplexiteten i varje kategori är oförändrad över tid.

Diagram 5 Indexutveckling av antalet viktade avgjorda mål, kostnader och produktivitet vid domstolarna. År 2011 basår.

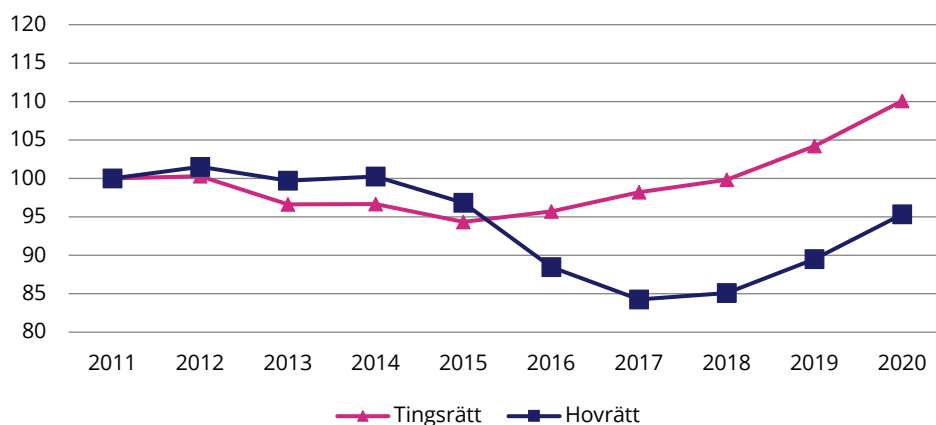
Under 2020 ökade produktiviteten för fjärde året i rad och ökningen tilltog då produktivitsindex gick från 101 år 2019 till 108 år 2020. Antal avgjorda viktade mål ökade till de högsta nivåerna under tioårsperioden. Kostnaderna 2020 minskade något jämfört med föregående år, och kostnadsindex uppgick under året till 104.

Den största kostnaden bestod som vanligt av personalkostnader. De ökade marginellt från föregående år, främst till följd av lönerevision och ökade pensionskostnader, trots att antalet årsarbetskrafter minskade. Minskningen av årsarbetskrafter skedde vid samtliga domstolsslag förutom

vid tingsrätterna där de ökade, samt vid Högsta förvaltningsdomstolen där läget var oförändrat. Även kostnader för lokaler ökade något under 2020, både för hyror samt övriga lokalkostnader. Övriga driftkostnader minskade däremot under året, bl.a minskade kostnaderna för resor, logi och utbildning markant till följd av pandemin och den ökade andelen distansarbete i verksamheten. Även kostnader för posttjänster samt tryckmaterial minskade till följd av ökat digitalt arbete.

Produktiviteten för Sveriges domstolar har ökat under de senaste fyra åren samtidigt som stora satsningar har gjorts avseende bland annat lokalförsörjning, säkerhet och digitalisering. Den ökade produktiviteten kan härledas till en högre arbetsproduktivitet bland personalen. Det kan förklaras av att antalet medarbetare inte har ökat i samma takt som målavgörandet och att arbetet har effektiviserats. För att verksamheten vid Sveriges domstolar ska kunna bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv krävs kontinuerliga utvecklingsinsatser.

Diagram 6 Tingsrätters och hovrätters produktivitetsindex. År 2011 basår.

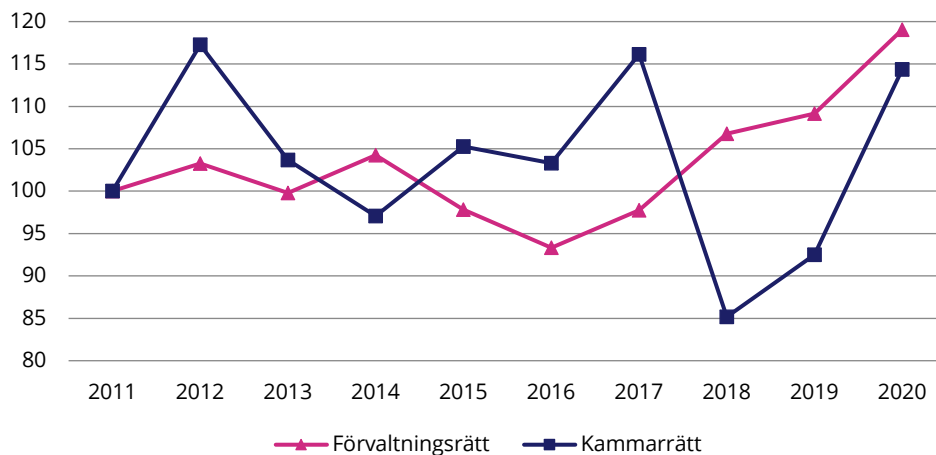

Antalet avgjorda viktade mål och ärenden vid tingsrätterna har ökat efter år 2016, från några tidigare års nedgång. Ökningen de senaste tre åren har varit markant och antalet 2020 översteg nivåerna från början av decenniet. En stor del av ökningen utgörs av förordnandemål samt s.k. snabbspårsmål, vilka generellt är mindre arbetsbetungande mål. Andelen brottmål som avgjorts utan dom har haft en minskande trend och andelen fortsatte att minska under 2020. En större andel förordnandemål har även haft en positiv påverkan på omloppstiderna. Kostnaderna vid tingsrätterna minskade i början av tioårsperioden och låg därefter relativt stabilt innan en ökning åter skedde 2018. Under 2020 var kostnaderna något lägre än föregående år och kostnadsproduktiviteten fortsatte att öka som ett resultat av lägre kostnader och det höga målavgörandet. Tingsrätternas produktivitetsindex uppgick till 110 under år 2020.

Antalet avgjorda viktade mål vid hovrätterna ökade mellan 2011–2014, minskade 2015–2017, men har sedan åter ökat och nådde de högsta nivåerna för perioden under 2020. Hovrätternas kostnader har trendmässigt ökat sedan 2011, men under 2020 minskade istället kostnaderna från föregående år. Bland annat har inrättandet av Patent- och marknadsöverdom-

stolen 2016 påverkat kostnadsutvecklingen då införandet av domstolen bi-drog till en noterbar kostnadsökning för domstolsslaget från år 2016 och framåt. Hovrätternas produktivitet låg relativt stabilt under 2011–2014 för att därefter minska under 2015–2017. Under 2018 skedde en ökning som tilltog under 2019 och som sedan fortsatte öka under 2020 då produktivetsindex uppgick till 95.

Diagram 7 Förvaltningsrätter och kammarrätters produktivetsindex. År 2011 basår.

Antalet avgjorda viktade mål vid förvaltningsrätterna ökade kraftigt 2011 då balanser som uppkommit vid förvaltningsrättsreformen 2010 avgjordes. Åren 2012–2018 hölls avgörandet på en relativt stabil nivå för att sedan öka 2019 och än mer 2020. Kostnaderna minskade något från föregående år och en förklaring till detta var att antalet årsarbetskrafter minskade, främst på de förvaltningsrätter som också är migrationsdomstolar. Förvaltningsrätternas kostnadsproduktivitet ökade för fjärde året i rad och uppgick år 2020 till 119.

Produktivetsindex för kammarrätterna ökade kraftigt år 2020, från 93 till 114, tack vare lägre kostnader i kombination med en ökning av antal avgjorda mål. Kostnaderna minskade mellan 2011–2016, för att sedan börja öka igen, men under 2020 minskade kostnaderna något från föregående år. Antalet avgjorda viktade mål i kammarrätt ökade under året och var i paritet med de höga nivåerna under 2012 och 2017. De främsta anledningarna till den höga produktiviteten 2012 var ett ökat målavgörande efter förvaltningsrättsreformen samt att ett stort antal mål gällande sjuklön avgjordes i Kammarrätten i Göteborg. Den höga produktiviteten under både 2017 samt 2020 kan härledas till att ett stort antal socialförsäkringsmål (hyperhidros-mål) avgjordes i Kammarrätten i Stockholm. Seriemål förekommer i relativt stor utsträckning i kammarrätt, vilket ger större variationer i målavverkningen och därmed försvåras också analysen av produktivetsutvecklingen.

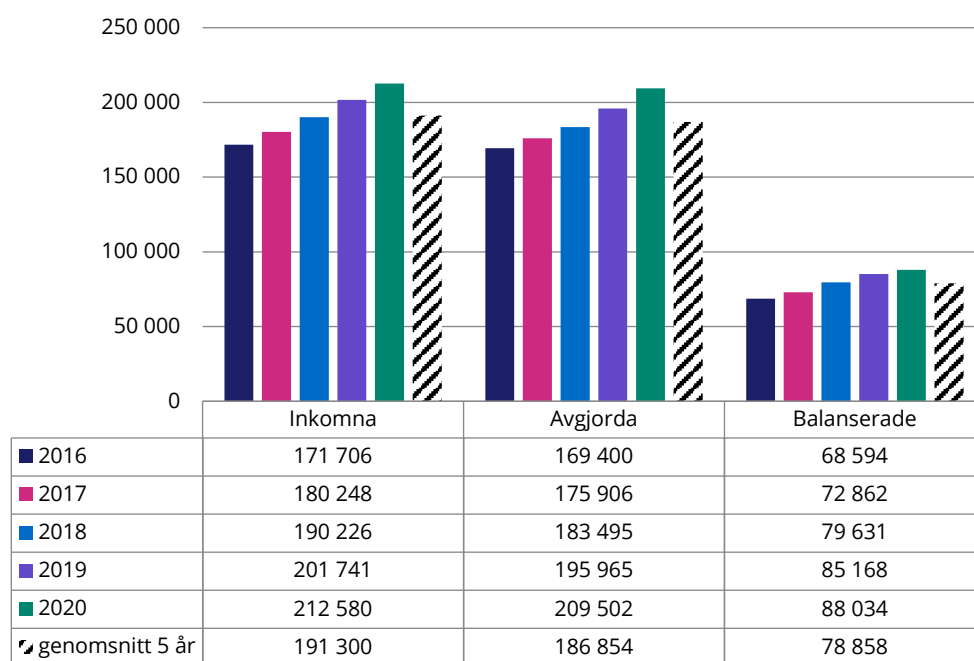
Tingsrätterna

Tabell 6 Tingsrätterna

	2018	2019	2020
Antal tingsrätter	48	48	48
Avgjorda mål per årsarbetskraft	64	69	72
Genomsnittlig förhandlingstid (timmar per mål):			
- brottmål som avgjorts efter förhandling	2,1	2,2	2,2
- tvistemål som avgjorts efter förhandling	2,6	2,7	2,6
Andelen avgjorda förtursmål (mål med häktad eller tilltalad under 18 år)	13 %	13 %	12 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål och ärende (kr)	13 709	13 034	12 684

Målutvecklingen

Diagram 8 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid tingsrätterna 2016–2020

Antal inkomna, avgjorda och balanserade mål vid tingsrätterna fortsatte att öka 2020 och nådde nya högsta nivåer under 2000-talet.

Antal inkomna mål har ökat varje år under senaste femårsperioden och under 2020 ökade antalet med ytterligare drygt fem procent.

I takt med ökat inflöde har även antal avgjorda mål i tingsrätterna stigit. Under 2020 var ökningen nära sju procent jämfört med föregående år. För första gången under ett enskilt år översteg antal avgjorda mål 200 000 mål.

Balanserna fortsatte att öka även 2020, drygt tre procent, men ökningen avtog något jämfört med de senaste åren. Vid utgången av 2020 uppgick balansen till ca 88 000 mål, vilket var högre än den genomsnittliga balansen under senaste femårsperioden. Tingsrätterna hade en överbalans om ca

5 300 mål, främst brottmål, vilket var en minskning med tre procent jämfört med 2019. Mer om överbalansen kan läsas i det tidigare avsnittet Målutveckling. Tingsrätternas samlade målbilans var vid årsskiftet 41 procent av det årliga målinflödet, en viss minskning jämfört med 2019.

Tabell 7 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid tingsrätterna

Utveckling per målkategori	2018	2019	2020	Förändring 2019-2020	
Inkomna mål				Antal	%
Summa tvistemål	85 617	90 220	85 367	-4 853	-5 %
- varav FT-mål	20 480	23 211	19 739	-3 472	-15 %
- varav gemensam ansökan	21 599	22 461	22 763	302	1 %
- varav övriga familjemål	19 890	18 868	18 268	-600	-3 %
- varav övriga tvistemål	23 648	25 680	24 597	-1 083	-4 %
Brottmål	97 456	104 286	119 921	15 635	15 %
Miljömål	2 836	2 909	2 987	78	3 %
Fastighetsmål	2 005	1 684	1 641	-43	-3 %
PBL-mål	2 312	2 642	2 664	22	1 %
Summa totalt	190 226	201 741	212 580	10 839	5 %
Avgjorda mål				Antal	%
Summa tvistemål	83 899	88 040	87 124	-916	-1 %
- varav FT-mål	19 397	21 391	21 390	-1	-0 %
- varav gemensam ansökan	21 438	21 941	22 699	758	3 %
- varav övriga familjemål	19 847	19 232	18 560	-672	-3 %
- varav övriga tvistemål	23 217	25 476	24 475	-1 001	-4 %
Brottmål	93 024	100 552	115 038	14 486	14 %
Miljömål	2 706	2 987	2 879	-108	-4 %
Fastighetsmål	1 602	1 850	1 825	-25	-1 %
PBL-mål	2 264	2 536	2 636	100	4 %
Summa totalt	183 495	195 965	209 502	13 537	7 %
Balanserade mål				Antal	%
Summa tvistemål	37 267	39 379	37 555	-1 824	-5 %
- varav FT-mål	5 906	7 645	5 910	-1 735	-23 %
- varav gemensam ansökan	8 855	9 220	9 142	-78	-1 %
- varav övriga familjemål	11 206	10 950	10 772	-178	-2 %
- varav övriga tvistemål	11 300	11 564	11 731	167	1 %
Brottmål	38 773	42 330	47 065	4 735	11 %
Miljömål	1 672	1 603	1 712	109	7 %
Fastighetsmål	1 062	897	714	-183	-20 %
PBL-mål	857	959	988	29	3 %
Summa totalt	79 631	85 168	88 034	2 866	3 %

Utvecklingen för de olika målkategorierna skiljde sig åt under 2020. En stor majoritet, 39 av 48 tingsrätter, hade målökning jämfört med föregående år. Det var främst brottmål som bidrog till den fortsatta målökningen, dessa ökade ytterligare 15 procent. Ökningen kan ses både för mål med respektive

utan stämningsansökan¹, där de senare främst är s.k. förordnandemål. Bidragande till ökningen av brottmål var utökningen av försöksverksamheten rörande snabbare lagföring med ytterligare fyra tingsrätter, varav ett par tillhör landets största tingsrätter. Inkomna mål vid tingsrätter verksamma inom snabbare lagföring ökade med 21 procent 2020, varav 27 procent för de som gick in i försöksverksamheten under året.

Inflödet av tvistemål minskade under 2020 från 2019 års höga nivåer. En starkt bidragande orsak till minskningen var att antalet mål rörande ersättning vid flygförseningar minskade. Bara vid Attunda tingsrätt minskade dessa tvistemål med drygt 2 700 under 2020. Sannolikt har pandemin även haft viss effekt på andra tvistemål, bl.a. på grund av dämpad ekonomisk aktivitet och för att det har varit svårare att driva processer i tider av restriktioner.

Avgjorda mål ökade jämfört med föregående år men var även 2020 något färre än de inkomna. Det var främst en kraftig ökning av avgjorda brottmål.

Vad avser de balanserade målen var det utöver FT-, brott- och fastighetsmålen små förändringar under året. Balansökningen av brottmål kan delvis, utöver det höga inflödet, förklaras av svårigheten att hålla förhandling under pandemin. Många brottmål har kunnat avgöras ändå, exempelvis med digitala hjälpmedel eller på handlingarna, men en del mål har skjutits på framtiden. Precis som för inkomna och avgjorda brottmål så bestod de balanserade brottmålen till viss del av mål utan stämningsansökan och dessa ökade under året². Detta är mål som tingsrätterna inte aktivt kan arbeta med. FT-målen minskning kan kopplas till avgjorda flygmål. Antalet balanserade fastighetsmål har minskat två år i rad efter höga nivåer under 2018, bl.a. till följd av ett stort antal inkomna mål rörande överklagade förrättningskostnader. Under 2020 har mark- och miljödomstolarna förändrat sitt sätt att registrera förrättningskostnader och registrerar numera mål med samband som ett mål, något som kan ha bidragit till den fortsatta balansminskningen. Tilläggas kan att ett stort antal tingsrätter under året har erhållit extra medel för balansavarbetsinsatser, något som sannolikt bidragit till den något mindre ökningen av balanserade mål jämfört med de senaste åren.

Tabell 8 Andel balanserade mål äldre än sex respektive tolv månader

	2016	2017	2018	2019	2020
Äldre än 6 månader	32 %	32 %	33 %	34 %	36 %
Äldre än 12 månader	12 %	12 %	13 %	15 %	16 %

Balansens åldersstruktur för mål äldre än sex respektive tolv månader för-sämrades ytterligare 2020. Andel balanserade mål äldre än 6 månader uppgick vid utgången av året till 36 procent och andelen balanserade mål äldre än 12 månader uppgick till 16 procent. Inte minst äldre brottmål i balans har ökat under året, något som delvis kan tillskrivas pandemin då brottmål är den målkategori där muntlig förhandling är vanligast.

¹ Utfallet är preliminärt då stämningsansökan kan inkomma i efterhand. Skillnaden mot 2019 är dock så stor att en ökning av mål utan stämningsansökan kan fastslås.

² Se fotnot 1

Tabell 9 Antal och andel avgjorda mål med huvudförhandling 2018–2020

	2018	2019	2020
Andel mål med huvudförhandling	26 %	25 %	24 %
Antal mål med huvudförhandling	48 250	48 915	50 373

Andelen avgjorda mål med huvudförhandling har minskat men antalet har ökat under 2020. Den genomsnittliga förhandlingstiden för brott- och tvis-temål var i paritet med de två senaste årens utfall. Antal avgjorda större mål, de med huvudförhandling över 18 respektive 30 timmar minskade något i antal jämfört med 2019 men ökade i huvudförhandlingstid. De allra största målen, de över 60 respektive 100 timmar, ökade både i antal och tid.

Tabell 10 Andel inställda huvudförhandlingar i brottmål

	2016	2017	2018	2019	2020
Brottmål	21,5 %	21,5 %	21,4 %	20,5 %	24,1 %

Antalet inställda huvudförhandlingar i brottmål ligger normalt sett på stabila nivåer vid tingsrätt strax över 20 procent. Under 2020 skedde dock en ökning som kan kopplas till pandemin. Andelen varierade under året med högst andel under pandemins utbrott under våren samt under senhösten. Andelen varierade även markant mellan olika tingsrätter med andel inställda förhandlingar från som lägst 6 procent upp till drygt 30 procent. Variationen kan delvis förklaras av vilket geografiskt område tingsrätten verkar i och hur stor smittspridningen varit där. Men också vilka åtgärder man vidtagit, där vissa tingsrätter på eget initiativ under perioder valt att ställa in alla förhandlingar som inte rör förtursmål, medan andra tingsrätter strävat efter att ställa in så få mål som möjligt.

Domstolsverket har tillsammans med tingsrätterna arbetat aktivt under de senaste åren i syfte att minska antalet inställda brottmålsförhandlingar p.g.a. bristande delgivning. Bland annat har en modell för aktivt delgivningsarbete tagits fram och det har skett månatliga uppföljningar. Andel inställda förhandlingar på grund av bristande delgivning motsvarade 3,8 procent av samtliga planerade huvudförhandlingar i brottmål under år 2020, vilket var den lägsta nivån sedan mätningarna startade 2016. Under 2019 var andelen 4,7 procent och år 2018 var det 5,2 procent.

Tabell 11 Andel och antal avgjorda brottmål per avgörandetyp 2011–2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dom	77 %	76 %	73 %	70 %	69 %	67 %	65 %	64 %	62 %	60 %
- varav avg med huvudförh.	76 %	74 %	74 %	74 %	74 %	74 %	73 %	72 %	70 %	66 %
Slutligt beslut	23 %	24 %	27 %	29 %	30 %	32 %	34 %	35 %	37 %	39 %
Dom	71 310	68 659	62 664	58 939	57 853	54 926	56 070	59 692	62 255	68 854
- varav avg med huvudförh.	53 647	50 734	46 357	43 290	43 010	40 562	41 067	43 229	43 650	45 643
Slutligt beslut	21 293	22 059	23 308	24 297	24 784	26 589	29 314	32 616	37 428	45 241

Trenden med minskande andel brottmål som avgörs genom dom fortsatte även under 2020. Andelen brottmål som avgjordes genom dom var 60 procent, dvs 4 av 10 brottmål avgjordes på annat sätt. I regel avgörs dessa genom avskrivning som ett slutligt beslut till följd av att en stämningsansökan inte inkommit. Detta trots att fler tingsrätter anslöt till snabbare lagföring under 2020, dessa mål avgörs i stor utsträckning med dom. Den främsta orsaken till denna utveckling är att allt fler mål enbart innehåller ansökan om förordnande av offentlig försvarare och/eller målsägandebiträden, s.k. förordnandemål. Nuvarande lagstiftning innebär att målsägandebiträde kan förordnas i fler situationer än tidigare samtidigt som allmänheten har blivit allt mer medveten om möjligheten att ansöka om målsägandebiträde. Orsaken till det ökade antalet ansökningar kan vidare vara att antalet anmälda brott där målsägandebiträde normalt förordnas har ökat. Förordnandemål är vanligast inom målgruppen brott mot person, en målgrupp som ökat i antal varje år sedan 2011. Målsägandebiträden och offentliga försvarare förordnas även allt tidigare i processen, ibland långt innan åtal väcks. Om inte åtal väcks registreras dessa mål med förordnanden som avgjorda genom slutligt beslut. En högre frekvens av nedlagda ärenden hos polisen samt hos åklagare som väljer att inte väcka åtal, leder till att mål som avgörs genom slutliga beslut ökar. Även en ökad internationalisering, där det i större utsträckning blir svårare att nå den tilltalade, kan bidra till en ökning av slutliga beslut. En annan potentiellt påverkande faktor är att sekretesslagstiftningen ändrades i oktober 2016, något som gör att alla mål som initieras genom en ansökan om förordnande ska sekretessmarkeras. Innehåller gärningen flera tilltalade registrerar vissa tingsrätter då ett mål per misstänkt vilket påverkar antalet mål.

Även om mål avgjorda genom dom andelsmässigt minskat under en rad år så har de ökat i antal sedan 2017. Utfallet 2020, knappt 69 000 brottmål avgjorda genom dom, var det högsta antalet sedan 2011. Under 2011 avgjordes dryga 71 000 brottmål genom dom och främsta skillnaden mot 2020 är att fler bötesmål avgjordes. Bötesmål är en målgrupp som i hög utsträckning avgörs genom dom. Ökningen av brottmål avgjorda genom dom de senaste åren kan främst ses i målgruppen övriga brottmål. Denna målgrupp innehåller en hög andel av målen inom snabbare lagföring. Inom denna målgrupp ryms också många av målen rörande ringa narkotikabrott, brott som inte sällan är s.k. ingripandebrott vilket borgar för att en stämningsansökan återfinns i de mål som når tingsrätten.

Vad avser avgjorda brottmål genom slutligt beslut har de ökat varje år sedan 2010. Samtliga brottmålsgrupper har ökat i antal men den största ökningen kan ses i målgruppen brott mot person. Antalet var 2011 drygt 8 500 medan det 2020 avgjordes närmare 22 000 brottmål rörande brott mot person genom slutligt beslut.

Av de brottmål som avgjordes genom dom, minskade andelen som avgjordes efter huvudförhandling till 66 procent, drygt 45 600 mål. Det var en fortsatt ökning antalsmässigt men andelsmässigt var utfallet det lägsta under de senaste tio åren. Detta innebar att en tredjedel av brottmålen där åtal är väckt avgjordes på handlingarna, något som generellt är mindre arbetskrävande än att avgöra ett brottmål med huvudförhandling. Utvidgningen av snabbare lagföring är en förklaring till utvecklingen, en lägre andel av dessa mål, 43 procent år 2020, avgjordes med huvudförhandling och dom. Pandemin kan också ha påverkat, tingsrätterna har avgjort fler mål på handlingarna när så varit möjligt med hänsyn till målets innehåll och karaktär. Sett till samtliga avgjorda brottmål 2020 avgjordes 40 procent med huvudförhandling, även det den lägsta andelen under de senaste tio åren.

Tabell 12 Andel avgjorda tvistemål (exkl. familjemål och gem. ansökan) per avgörandetyper

	2016	2017	2018	2019	2020
Dom	31 %	31 %	30 %	30 %	30 %
Slutligt beslut	42 %	40 %	40 %	37 %	39 %
- varav avvisade	32 %	33 %	34 %	34 %	32 %
Tredskodom	27 %	29 %	29 %	33 %	32 %

I ovanstående tabell redovisas utvecklingen av andel avgjorda tvistemål per avgörandetyper. Familjemål och gemensam ansökan har exkluderats i tabellen eftersom huvuddelen av dessa målkategorier avgörs genom dom.

Arbetsbelastningen i ett tvistemål kan till viss del avgöras utifrån hur det avgörs. Generellt är tvistemål avgjorda med dom de mest arbetskrävande målen, något som också avspeglas i omloppstiderna då tvistemålen som avgörs på detta sätt i regel har betydligt längre omloppstider än mål som avgörs med annan avgörandetyper.

Tvistemål som avgörs med slutligt beslut har någon gång under handläggningssprocessen återkallats. I de flesta fall får de utgången avskrivet, i regel för att parterna förlikas. Mål kan även få utgång avvisat och det rör sig oftast om mål där de inblandade inte betalat ansökningsavgift eller att talan är uppenbart ogrundad. Dessa mål innebär liten arbetsbelastning för tingsrätten och har i regel mycket korta omloppstider. Detta blev vanligare efter 2015 då ansökningsavgifterna höjdes.

Om en part inte kommer till en förhandling kan tredskodom meddelas. Detsamma gäller om motparten inte kommit in med något motiverat skriftligt svar.

Andelsutvecklingen 2020 är delvis påverkad av det stora antal flygmål som avgjorts i Attunda tingsrätt under året. Nära två tredjedelar av dessa avgjordes genom slutligt beslut men väldigt få avvisades.

Tabell 13 Överklagande- och ändringsfrekvens

	2018	2019	2020
Överklagandefrekvens			
Brottmål	10 %	10 %	9 %
Twistemål	4 %	4 %	5 %
Totalt	15 %	15 %	15 %
Ändringsfrekvens			
Brottmål	38 %	38 %	36 %
Twistemål	22 %	21 %	20 %
Totalt	23 %	22 %	21 %

Överklagandefrekvensen, dvs. andelen mål som överklagats till hovrätt, var fortsatt stabilt kring 15 procent. Ändringsfrekvensen, dvs. andelen mål som ändrades av hovrätten, fortsatte att minska år 2020 både för brott- och tvistemål.

Tabell 14 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden vid tingsrätterna

	2018	2019	2020
Domstolsärenden			
Inkomna domstolsärenden	49 187	51 778	54 349
Avgjorda domstolsärenden	48 632	51 083	54 865
Balanserade domstolsärenden	11 910	12 586	12 113
Konkurser			
Inkomna konkursansökningar	10 730	10 857	9 995
Avslutade konkurser	7 271	7 617	8 552
Balanserade konkurser*	8 840	9 230	8 567

* Balanserade konkurser avser öppna ärenden där beslut om försättande i konkurs meddelats. Balansen går inte att sätta i relation till inkomna konkursansökningar eftersom balansen endast avser konkurser som meddelats men ännu inte avslutats.

Domstolsärenden består av fyra olika kategorier: utsökningsärenden, företagsrekonstruktion, skuldsanering och övriga domstolsärenden. Den sistnämnda ärendekategorin utgör majoriteten av antal ärenden och där ingår även ärenden vid Patent- och marknadsdomstolen.

Under 2020 ökade antalet inkomna ärenden med närmare fem procent och samtliga fyra ärendekategorier ökade. Företagsrekonstruktioner är en till antalet liten ärendekategori där det normalt inkommer mellan 200–300 ärenden per år. Under 2020 uppgick antalet till dryga 400 och ökningen kan tillskrivas de problem som vissa företag hamnade i under året till följd av pandemin. Antal ärenden rörande skuldsanering har mer än fördubblats på bara några år. En lagändring 2016 med en uttalad ambition att fler ska söka skuldsanering kan vara en faktor bakom ökningen. Även utsökningsärendenas ökning 2020 kan delvis kopplas till pandemin, antalet har dock ökat stadigt de senaste åren. Ärendekategorin övriga domstolsärenden innehåller ett stort antal ärendetyper och utgjorde under året 80 procent av det totala inflödet av domstolsärenden. Den absolut största ärendetypen rör god man, denna utgör dryga 40 procent av inkomna övriga ärenden. Efter att ha legat relativt stabilt under ett antal år har dessa ärenden ökat under 2019 och 2020. Trots den kraftiga ökningen av inkomna ärenden har inte balanserna ökat eftersom tingsrätterna under 2020 avgjorde ett stort antal ärenden.

Antalet inkomna konkursansökningar minskade med åtta procent 2020 efter att ha ökat 2018–2019. Det var ansökningar initierade av staten som minskade markant under 2020. Sannolikt hänger detta samman med att Skatteverket gett företag anstånd med skatteinbetalningar under pandemin och inte lämnat in konkursansökningar i lika hög utsträckning som normalt, tillsammans med andra stödåtgärder från staten. Även ansökan från borgenär minskade något medan de egna ansökningarna rörande konkurs ökade jämfört med föregående år. Avslutade konkurser ökade kraftigt 2020. Balanserade konkurser minskade med drygt sju procent efter fjolårets ökning.

UNGDOMSMÅL

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- handläggningstider i mål där personer under 21 år står åtalade.

Med ungdomsmål avses avgjorda brottmål med förekomst av minst en tilltalad aktör i åldern 15–20 år.

Tabell 15 Omloppstider för ungdomsmål i tingsrätt (månader)

	2018	2019	2020
Antal avgjorda ungdomsmål	14 881	16 042	17 956
- varav 15–18 år	6 826	7 103	8 028
- varav 18–21 år	8 055	8 939	9 928
Medianomloppstid	1,3	1,3	1,2
- varav 15–18 år	0,8	0,8	0,7
- varav 18–21 år	1,9	1,8	1,6
Omloppstid för 75:e percentilen	2,7	2,6	2,5
- varav 15–18 år	1,6	1,6	1,5
- varav 18–21 år	3,4	3,3	3,3

I tingsrätterna ökade antalet avgjorda ungdomsmål med tolv procent. Såväl medianomloppstiden för ungdomsmål som omloppstiden för den 75:e percentilen förbättrades marginellt. Omloppstiderna i mål där den tilltalade är mellan 15 och 17 år var betydligt kortare än i mål där den tilltalade är mellan 18 och 20 år. Medianomloppstiden i tingsrätterna för den förstnämnda gruppen var 0,7 månader, vilket kan jämföras med 1,6 månader för den andra gruppen. Detta förklaras av att det i gruppen 15–17 år finns en andel förtursmål som innebär att i de fall där det aktuella brottet kan ge fängelse i mer än sex månader ska huvudförhandlingen hållas inom två veckor från det att åtal väckts.

Under året har en försöksverksamhet pågått med snabbförfarande för unga lagöverträdare under 18 år. Försöksverksamheten ska pågå t.o.m. december 2022.

PATENT- OCH MARKNADSDOMSTOLEN

Patent- och marknadsdomstolen (PMD) vid Stockholms tingsrätt inrättades den 1 september 2016 och tog över Marknadsdomstolens och Patentbesvärslagens verksamheter.

Tabell 16 Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid PMD

Patent- och marknadsdomstolen	2017	2018	2019	2020
Inkomna mål och ärenden	358	376	394	387
Avgjorda mål och ärenden	370	434	426	402
Balanserade mål och ärenden	285	227	193	187

PMD:s mål och ärenden ingår också i tabellerna för tingsrätterna totalt.

Efter ökningen av inkomna mål och ärenden 2019 minskade antalet något under 2020. Av inkomna ärenden var 166 tvistemål, 18 brottmål och 203 ärenden. Det var främst ärendena som minskade under 2020 medan tvistemålen ökade. Den antalsmässigt största ärendekategorin rör informationsförelägganden immaterialrätt. Dessa ärenden står för cirka en tredjedel av det totala inflödet och minskade med nio procent under 2020. Även registreringsärenden övrig immaterialrätt (varumärkesärenden) minskade medan den största målkategorin, övrig immaterialrätt, ökade.

Vid inrättandet blev PMD enda första instans för allmänna immaterialrättsliga mål i Sverige. Domstolen har under samtliga år efter inrättandet avgjort fler mål och ärenden än vad som inkommit vilket inneburit att balanserna stadigt minskat. Sedan utgången av 2017 har antalet minskat med nära 100 mål och ärenden, en minskning med över 30 procent.

Omloppstiden för den största måltypen, allmän immaterialrätt, ökade under 2019 efter att ett antal äldre mål avgjorts. Under 2020 minskade omloppstiden för dessa mål från 13 månader till strax under 10 månader. För ärendekategorin varumärkes- och mönsterärenden ökade omloppstiden 2020. Färre avskrivningsärenden samt att man haft en del ärenden vilande-förklarade var en del av förklaringen till utvecklingen. Det kan tilläggas att antalet mål och ärenden vid PMD är relativt få, vilket gör att ett fåtal enskilda mål och ärenden kan få genomslag på omloppstiderna.

INRÄTTANDE AV REGIONAL AVDELNING I DEN ENHETLIGA PATENTDOMSTOLEN

Uppdraget att förbereda för inrättandet av en nordisk-baltisk avdelning av den enhetliga patentdomstolen (Unified Patent Court, UPC) har sin grund i ett regeringsuppdrag från 2015. Efter en förstudie av Domstolsverket och Stockholms tingsrätt hösten 2019 är tingsrätten klar för att dra igång verksamheten. Man inväntar en ratificering från Tyskland rörande UPC, något som skjutits upp på grund av överklaganden till den tyska konstitutionsdomstolen. Om domstolen avslår det inhibitionsyrkande som inkommit kan Tyskland ratificera avtalet, vilket bedöms ske i början av 2021. Ytterligare två länder behöver sedan ratificera protokollet om provisorisk tillämpning innan verksamheten kan starta upp vid Stockholms tingsrätt.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR TINGSRÄTTERNA:

- av brottmålen, exkl. förtursmål, ska 75 procent ta högst fem månader att avgöra,
- av tvistemålen, exkl. gemensam ansökan om äktenskapsskillnad, ska 75 procent ta högst sju månader att avgöra.

Omloppstiderna vid 75:e percentilen uppgick till 4,0 månader för brottmål och 7,0 månader för tvistemål 2020, vilket innebar att tingsrätterna totalt sett fortsatt nådde regeringens båda verksamhetsmål trots att omloppstiderna ökade jämfört med 2019. Föregående år uppgick omloppstiderna till 3,9 månader för brottmål och 6,5 månader för tvistemål.

Tingsrätternas omloppstider för brottmål varierade mellan 1,7 och 6,7 månader. Spridningen i måluppfyllelse ökade något jämfört med föregående år. Samtidigt uppnådde fortsatt en stor majoritet av tingsrätterna, 41 av 48, regeringen verksamhetsmål vad avser brottmål. För tvistemål varierade omloppstiderna mellan 2,2 och 8,8 månader, även det en ökad spridning jämfört med 2019. Betydligt färre tingsrätter nådde regeringens verksamhetsmål vad avser tvistemål, 29 av 48. En bidragande anledning till detta kan vara att brottmål i viss utsträckning prioriteras framför tvistemål när så krävs, då de kan betecknas som mer brådskande, samt att en betydligt större andel av brottmålen skrivs av jämfört med tvistemålen. Under 2020 var det två färre tingsrätter som nådde målsättningen för brottmål och nio färre för tvistemål jämfört med året innan.

Det finns svårigheter att entydigt förklara varför måluppfyllelsen skiljer sig åt mellan olika domstolar. En faktor som kan påverka enskilda år är olika typer av balansavarbetningsinsatser. När äldre mål i balans avgörs ökar omloppstiderna. En annan påverkansfaktor kan vara domstolarnas skiftande storlek och arbetssätt. Bland de domstolar som hade kortast omloppstider återfinns flera av de minsta tingsrätterna. En förklaring kan vara att dessa domstolar måste upprätthålla en viss minimibemannning av sårbarhetsskäl och därför inte enbart dimensionerats utifrån målinflöde. Målsammansättningen kan också variera mellan tingsrätterna, bl.a. vad avser andelen förordnandemål. Andelen brottmål som avgjordes med slutligt beslut, varav merparten utgörs av förordnandemål, varierade från 27 procent upp till 50 procent 2020. När andelen registrerade förordnandemål ökar påverkar det i regel omloppstiderna i en positiv riktning. Omloppstiden 2020 för förordnandemål var 1,4 månader att jämföra med 5,2 månader för avgjorda brottmål med inkommen stämningsansökan. Samma förklaring kan användas för de tvistemål, exkl. familjemål och gemensam ansökan, där mål med utgången avvisade eller överlämnade har en betydligt kortare omloppstid, 1,3 månader 2020, än övriga avgörandetyper. Andelen avvisade och överlämnade tvistemål skiljer sig dock inte lika kraftigt åt mellan olika tingsrätter som andelen förordnandemål gör.

Mål som avgörs med huvudförhandling har i regel längre omloppstider än de som avgörs på handlingarna. Omloppstiden 2020 för brottmål som avgjordes med huvudförhandling var 6,1 månader. Andelen brottmål exkl. förtursmål som avgjordes med huvudförhandling skiljde sig åt mellan tingsrätterna, från 24 procent upp till närmare 50 procent 2020. Målsammansättning skulle kunna vara en delförklaring till denna skillnad.

En annan förklaring till att omloppstiderna blir kortare och skiljer sig åt mellan tingsrätterna avseende brottmål härrör till uppdraget om snabbare lagföring. Under 2020 deltog sju tingsrätter³ och fem av dessa sänkte sin omloppstid för brottmål 2020. Tillsammans hade de en omloppstid om 3,1 månader 2020 i jämförelse med övriga tingsrätters 4,3 månader. Brottmålen inom snabbare lagföring hade 2020 en omloppstid på 1 månad att jämföra med övriga brottmåls 4,3 månader, i de senare ingår dessutom en betydligt högre andel förordnandemål. Mer information om uppdraget snabbare lagföring, det s.k. snabbspåret, finns i avsnittet om Utvecklad målhantering i kapitlet *Verksamhetsutveckling*.

Tingsrätterna svarade på en enkät avseende måluppfyllelsen 2020 om vilka som var de huvudsakliga skälen till att domstolarna uppnått regeringens verksamhetsmål eller inte, samt om några särskilda åtgärder vidtagits för att uppnå dem eller för att undvika att omloppstiderna ökade. Orsaker som lyftes till att verksamhetsmålen inte nås var bl.a. pandemin. Vissa tingsrätter lyfte problemet att inställda förhandlingar ökat under pandemin och att man inte kunnat använda pensionerade domare i samma utsträckning som tidigare. Vidare lyftes personalrelaterade problem såsom domarbrist, långa ledtider vid rekrytering av domare, problem vid vakanser och

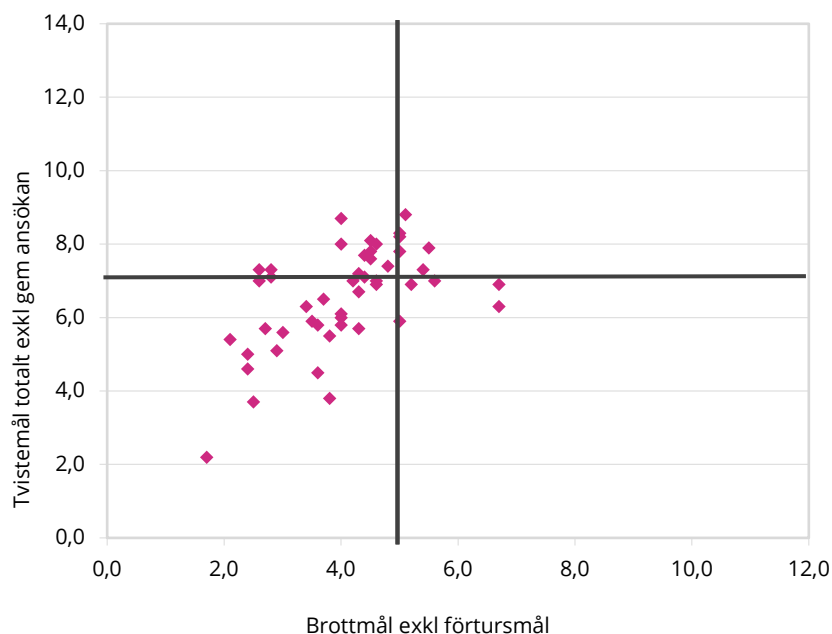
³ Åtta tingsrätter deltog under 2020, Södertälje tingsrätt dock först i slutet av året och hann därmed avgöra ett litet antal mål kopplat till snabbare lagföring.

sjukfrånvaro. Vissa domstolar hänvisade till faktorer som kan kopplas till själva målen. Här nämndes att tvistemålen trängts undan av förtursmål, kraftig målökning och många omfattande mål samt hög andel familjemål. Även mer externa faktorer lyftes såsom den ekonomiska situationen inom Sveriges Domstolar och att externa parter, exempelvis socialnämnder, inte levererat utredningar i samma omfattning och tempo som tidigare.

Orsaker som lyftes till att verksamhetsmålen uppnås var främst interna faktorer som domstolen själva rör över. Här nämndes strukturerat arbetssätt med god planering och uppföljning samt en god organisation med kuniga, lojala och engagerade medarbetare av flera tingsrätter. Vidare lyfte ett flertal tingsrätter att man arbetat aktivt för att inte ställa in mål under 2020 och bl.a. ökat digitaliseringen på domstolen. Vidare betonades vikten av att kunna ta in externa domare och Förstärkningsstyrkan och att samarbetet med Domstolsverket och andra externa aktörer bidragit till måluppfyllelsen. Även det faktum att förordnandemål ökat och att man deltog i snabbare lagföring nämndes som bidragande faktorer.

Diagrammet nedan visar tingsrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål. De domstolar som ligger i den nedre vänstra fyrkanten klarade både verksamhetsmålet för brottmål och tvistemål.

Diagram 9 Tingsrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2020 (månader)

Betydligt färre tingsrätter uppfyllde regeringens båda verksamhetsmål under 2020 jämfört med året innan, 25 av 48 tingsrätter klarade båda verksamhetsmålen jämfört med 37 domstolar förra året. I och med att de flesta tingsrätter nådde regeringens målsättning vad avser brottmål var det fortsatt få tingsrätter som inte uppfyllde något av verksamhetsmålen. De enskilda domstolarnas resultat gentemot regeringens verksamhetsmål redovisas i bilaga 1.

En bedömning av tingsrätternas resultat och utveckling

Tingsrätterna sammantaget uppnådde fortsatt regeringens verksamhetsmål för såväl brottmål som tvistemål under 2020. I förhållande till 2019 för-sämrades dock resultatet, främst för verksamhetsmålet avseende tvistemål. Sammantaget var det färre tingsrätter som uppnådde det ena eller båda av regeringens verksamhetsmål. Även spridningen i måluppfyllelse för båda verksamhetsmålen utvecklades i negativ riktning jämfört med föregående år. Den försämring av balansens åldersstruktur som skett riskerar att höja omloppstiden ytterligare framöver även om en utökning av snabbare lagfö-ring kommer motverka det vad avser brottmålen.

Måltillströmningen fortsatte att öka vid tingsrätterna under 2020. Antal avgjorda mål ökade dock än mer. Domstolarna har dock avgjort fler mål än något år tidigare och man når fortsatt regeringens verksamhetsmål, detta under ett år där det krävts stora och snabba förändringar till följd av pande-min. Trots detta fortsatte antal balanserade mål att stiga, dock i lägre om-fattning än föregående år. Åldersstrukturen har dock ytterligare försämrats. Tingsrätterna hade en överbalans om ca 5 300 mål, vilket var en liten minskning jämfört med 2019. Den allt större andelen förordnandemål har haft en påverkan på överbalansberäkningen. Med hänsyn till den fortsatta överbalansen och ökning av äldre mål i balans bedöms målsättningen för en rimlig balansnivå inte ha uppnåtts.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsar-betskraft, har ökat de senaste åren i takt med att fler mål avgjorts. Under 2020 förbättrades utfallet ytterligare till 72 avgjorda mål per årsarbetskraft. Antalet avgjorda mål ökade med sju procent medan antalet årsarbetskrafter ökade med 2,5 procent från 2 838 till 2 908.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål och ärenden, förbättrades under 2020. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med tre procent 2020 jämfört med föregående år. Kostnaderna fortsatte förvisso att öka vid tingsrätterna, främst vad avser personalkostnader, men avgjorda mål ökade i ännu större omfattning. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorierna redovisas i bilaga 2.

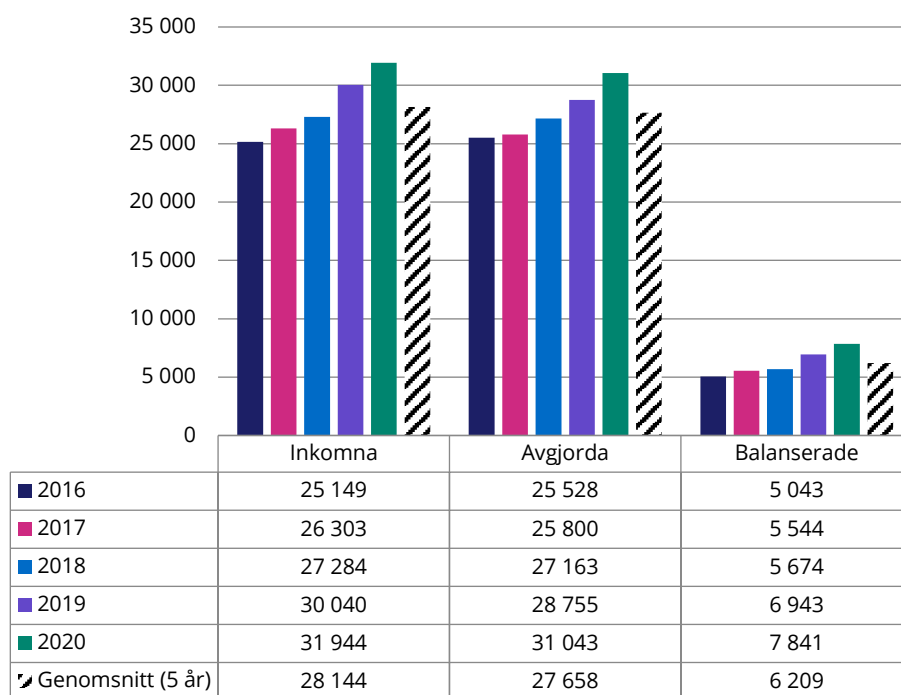
Hovrätterna

Tabell 17 Hovrätterna

	2018	2019	2020
Antal hovrätter	6	6	6
Antal avgjorda mål per årsarbetskraft	39	42	45
Genomsnittlig förhandlingstid (timmar per mål):			
- brottmål som avgjorts efter förhandling	4,9	4,4	4,2
- tvistemål som avgjorts efter förhandling	8,0	8,8	6,1
Andelen brottmål som avgjorts genom dom	72 %	71 %	70 %
Andelen tvistemål som avgjorts genom dom	23 %	19 %	19 %
Andelen avgjorda förtursmål (mål med häktade eller tilltalad under 18 år)	27 %	28 %	30 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	33 404	32 810	31 064

Målutvecklingen

Diagram 10 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid hovrätterna 2016–2020

Under den senaste femårsperioden har hovrätterna haft ett genomsnitt om ca 28 000 mål för såväl inkomna som avgjorda mål. Under 2020 fortsatte inkomna mål att öka och låg på den högsta nivån under femårsperioden. I förhållande till genomsnittet för perioden ökade antalet inkomna mål kraftigt eller med nära 14 procent.

Även antalet avgjorda mål ökade under 2020, med tolv procent jämfört med genomsnittet för perioden, vilket innebar att nivån av avgjorda mål var den högsta under femårsperioden.

Under den senaste femårsperioden har hovrätterna haft ett genomsnitt om drygt 6 200 mål i balans. Balanserna har ökat för varje år under perioden, den största ökningen har dock skett under de två senaste åren. Balanserna ligger nu drygt 26 procent över snittet för femårsperioden. Överbalansen mer än fördubblades, se diagram 4.

Den totala balansen i förhållande till det årliga målinflödet uppgick till nära 25 procent 2020, vilket var en ökning jämfört med föregående år.

Tabell 18 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid hovrätterna

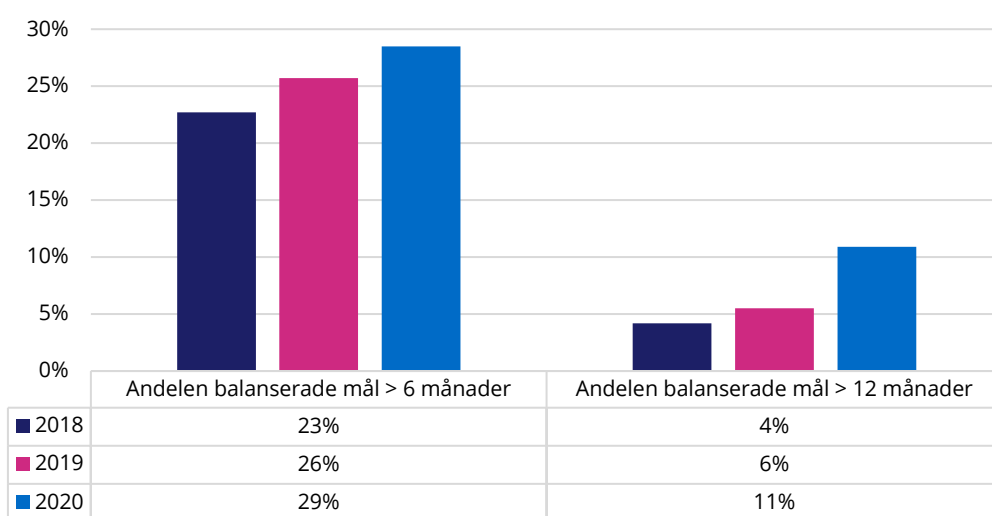
Utveckling per målkategori	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Inkomna mål				Antal	%
Twistemål	2 807	2 891	2 935	44	2 %
Brottmål	9 234	10 087	10 767	680	7 %
Övriga mål	13 139	14 502	15 646	1 144	8 %
Miljömål	866	1 016	948	-68	-7 %
Fastighetsmål	260	350	402	52	15 %
PBL-mål	978	1 194	1 246	52	4 %
Summa totalt	27 284	30 040	31 944	1 904	6 %
Avgjorda mål				Antal	%
Twistemål	2 855	2 757	2 824	67	2 %
Brottmål	8 811	9 641	9 953	312	3 %
Övriga mål	13 380	14 131	15 637	1 506	11 %
Miljömål	909	857	1 017	160	19 %
Fastighetsmål	266	308	359	51	17 %
PBL-mål	942	1 061	1 253	192	18 %
Summa totalt	27 163	28 755	31 043	2 288	8 %
Balanserade mål				Antal	%
Twistemål	756	884	993	109	12 %
Brottmål	3 025	3 456	4 258	802	23 %
Övriga mål	1 274	1 649	1 667	18	1 %
Miljömål	252	412	343	-69	-17 %
Fastighetsmål	83	125	170	45	36 %
PBL-mål	284	417	410	-7	-2 %
Summa totalt	5 674	6 943	7 841	898	13 %

Antalet inkomna mål ökade i jämförelse med föregående år och ökningen omfattade samtliga målkategorier förutom miljömål. Även antalet avgjorda mål ökade tydligt under 2020 i jämförelse med året innan. Antalet avgjorda

mål ökade för samtliga målkategorier. Trots ökningen av avgjorda mål försämrades balansläget kraftigt. Försämringen var hänförlig till samtliga målkategorier med undantag av miljömål och PBL-mål där balanserna minskade.

Det är krav på prövningstillstånd (PT) från tingsrätt till hovrätt för alla överklagade domar och beslut i tvistemål och domstolsärenden. Till hovrätterna inkommer dock, inom målkategorin tvistemål, vissa mål som inte kräver PT, exempelvis ansökan om resning, klagan över domvilla samt klander av skiljedomar. Under 2020 krävdes det PT i 99 procent av tvistemålen och i 48 procent av övriga mål. PT beviljades i 32 procent av dessa tvistemål, vilket var en marginell minskning sedan 2019. För övriga mål beviljades PT i 21 procent av målen, vilket var en ringa ökning i förhållande till förra året.

Diagram 11 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid hovrätterna 2016–2020

Balansens åldersstruktur försämrades under 2020. Av de balanserade målen i hovrätterna var 11 procent äldre än 12 månader och 29 procent äldre än 6 månader. Andelen balanserade mål äldre än sex månader ökade med tre procentenheter och andelen balanserade mål äldre än tolv månader ökade med fem procentenheter.

Tabell 19 Överklagandefrekvens

Andel mål som överklagats till Högsta domstolen	2018	2019	2020
Brottmål	20 %	21 %	22 %
Tvistemål	11 %	10 %	8 %
Totalt brott- och tvistemål	18 %	19 %	19 %

Överklagandefrekvensen, d.v.s. andelen mål som överklagats till Högsta domstolen, för brott- och tvistemål totalt var oförändrad jämfört med föregående år.

UNGDOMSMÅL

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- handläggningstider i mål där personer under 21 år står åtalade.

Med ungdomsmål avses avgjorda brottmål med förekomst av minst en tilltalad aktör i åldern 15–20 år.

Tabell 20 Omloppstider för ungdomsmål i hovrätt (månader)

	2018	2019	2020
Antal avgjorda ungdomsmål	1 156	1 373	1 611
- varav 15–18 år	540	600	752
- varav 18–21 år	616	773	859
Medianomloppstid	1,6	1,7	1,6
- varav 15–18 år	1,3	1,4	1,3
- varav 18–21 år	2,7	2,7	2,5
Omloppstid för 75:e percentilen	3,5	3,7	3,4
- varav 15–18 år	1,6	1,8	1,7
- varav 18–21 år	5,2	5,4	5,3

I hovrätterna ökade antalet avgjorda ungdomsmål med 17 procent. Medianomloppstiden förbättrades något jämfört med föregående år, omloppstiden var 1,3 månader i den yngre åldersgruppen och 2,5 månader i den äldre gruppen. Omloppstiden för 75:e percentilen minskade med 0,3 månader jämfört med året innan.

PATENT- OCH MARKNADSÖVERDOMSTOLEN

Patent- och marknadsöverdomstolen (PMÖD) finns i Svea hovrätt och inrättades den 1 september 2016 som en ny domstolsordning för att pröva immaterialrättsliga och marknadsrättsliga mål och ärenden från hela landet. 2020 var alltså det fjärde hela året för den nya domstolen. Domstolen är inrättad på en specialavdelning i hovrätten som bl.a. hanterar alla hovrättens mer omfattande dispositiva tvistemål, mål om klander av skiljedomar och hyresmål.

Under 2020 minskade måltillströmningen i överdomstolen, liksom antalet avgjorda mål, marginellt i förhållande till föregående år.

Tabell 21 Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid PMÖD

Patent- och marknadsöverdomstolen	2018	2019	2020
Inkomna mål och ärenden	90	92	86
Avgjorda mål och ärenden	96	95	90
Balanserade mål och ärenden	56	53	47

PMÖD:s mål ingår också i tabellerna för hovrätterna totalt.

Huvuddelen (75 procent) av mål och ärenden i PMÖD avgjordes under 2020 inom 12,7 månader. Motsvarande siffra var 9,4 månader 2019 och 12,5 månader 2018. Variationen av omloppstiden kan förklaras av förhållandet att arbetsbelastningen, och därmed omloppstiden, i enstaka mål markant kan skilja sig åt från år till år.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR HOVRÄTTERNA:

- av brottmålen, exkl. förtursmål, ska 75 procent ta högst fem månader att avgöra,
- frågan om prövningstillstånd ska i 75 procent av målen ta högst två månader att avgöra,
- i de mål prövningstillstånd beviljas ska 75 procent av målen ta högst tio månader att avgöra räknat från den tidpunkt då målet kom in till hovrätten.

Tabell 22 Hovrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

Omloppstid i månader (75 percentilen)	Mål	2018	2019	2020
Brottmål exkl. förtursmål	5,0	6,3	6,7	6,9
Twistemål fram till PT-beslut	2,0	1,8	1,7	1,7
Twistemål där PT beviljats	10,0	11,7	11,5	12,6

Hovrätterna klarade ett av regeringens verksamhetsmål under 2020, omloppstiden för tvistemål fram till PT-beslut. För de andra två verksamhetsmålen försämrades resultatet jämfört med 2019. En hovrätt, Hovrätten för Västra Sverige, uppnådde samtliga tre verksamhetsmål.

Omloppstiderna för brottmål ökade med 0,2 månader jämfört med året innan. Omloppstiderna varierade mellan 5,0 och 9,4 månader bland hovrätterna. I förhållande till 2019 ökade spridningen med 0,7 månader. En hovrätt klarade verksamhetsmålet för brottmål.

För tvistemål fram till PT-beslut var resultatet oförändrat jämfört med föregående år. Hovrätternas omloppstider varierade mellan 1,6 månader och 3,2 månader. Spridningen mellan domstolarna ökade med 0,5 månader. Fem av hovrätterna klarade målsättningen.

I tvistemål där PT beviljats var omloppstiden 1,1 månader längre under 2020 än 2019. Hovrätternas omloppstider varierade mellan 8,1 och 15,7 månader och spridningen ökade med 3,4 månader. Två av hovrätterna klarade detta verksamhetsmål.

Domstolsverket har efterfrågat vilka orsaker som bidragit till att målen nås respektive inte nås och hur coronapandemin påverkat möjligheterna att nå verksamhetsmålen. Några hovrätter betonade att den ökade tillströmningen av mål under året var en huvudsaklig orsak till den delvis bristande måluppfyllelsen. Som en följd av det ökande antalet inkomna mål försämrades omloppstiderna för icke förtursmål. En minskad medelstillsättning, vilken lett till reducerad bemanning, har påverkat resultatet enligt vissa hovrätter. Det underströks att, i en situation med ökande måltillströmning och växande balanser, det med nuvarande medelstillsättning inte var möjligt att

uppnå samtliga av regeringens verksamhetsmål. Det framhölls att kompetenta och arbetsamma medarbetare har bidragit till att verksamhetsmålen uppfylls. En hovrätt har använt Förstärkningsstyrkan under 2020. Under andra halvåret har en hovrätt haft flera avarbetningsprojekt, som avsett samtliga målkategorier, bl.a. med hjälp av pensionerade domare.

När det gäller pandemins påverkan angav vissa hovrätter att den endast påverkat möjligheterna att nå målen i ringa eller marginell utsträckning. Andra hovrätter pekade dock på att pandemin, och därav följande sjuk-skrivningar av medarbetare och parter, inneburit att huvudförhandlingar behövt ställas in i större utsträckning. En hovrätt framhöll att pandemin tvingat fram nya, digitaliserade, arbetsformer vilket ökat effektiviteten.

De enskilda hovrätternas resultat gentemot verksamhetsmålen redovisas i bilaga 1.

En bedömning av hovrätternas resultat och utveckling

Hovrätterna uppnådde totalt sett verksamhetsmålet för tvistemål fram till beslut om PT. De båda andra verksamhetsmålen uppnåddes inte. Omloppstiden för brottmål och tvistemål med beviljat PT-beslut försämrades medan den var oförändrad för tvistemål fram till beslut om PT. Spridningen mellan hovrätterna avseende samtliga verksamhetsmål ökade under året.

Måltillströmningen och de avgjorda målen ökade men den genomsnittliga förhandlingstiden för brottmål och tvistemål minskade. Å andra sidan ökade andelen avgjorda förtursmål vilket påverkade verksamheten i belastande riktning. Balansläget försämrades och även överbalansen steg kraftigt. Vid 2020 års utgång var den totala överbalansen 1 277 mål jämfört med 571 mål 2019. Målsättningen om en rimlig balansnivå bedöms därför inte ha uppnåtts.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med föregående år, från 42 till 45 mål. Antalet avgjorda mål ökade med åtta procent medan antalet årsarbetskrafter minskade från 689 till 684.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2020. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med fem procent 2020 jämfört med föregående år. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

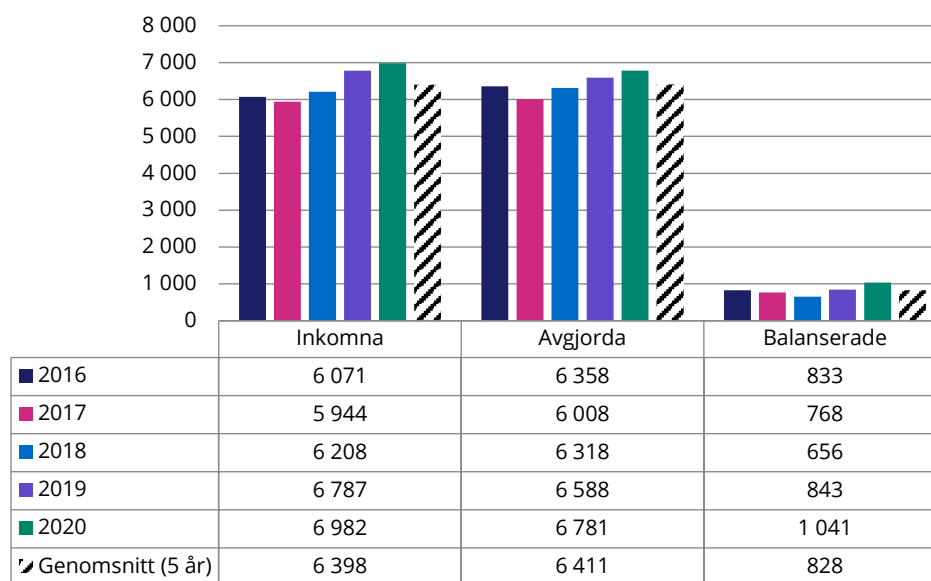
Högsta domstolen

Tabell 23 Högsta domstolen

	2018	2019	2020
Avgjorda mål per årsarbetskraft	73	78	83
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	18 961	18 357	20 069

Målutvecklingen

Diagram 12 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta domstolen 2016–2020

Under den senaste femårsperioden har Högsta domstolen haft ett genomsnitt om ca 6 400 inkomna respektive avgjorda mål per år. Måltillströmningen ökade under 2020. Även antalet avgjorda mål ökade, men eftersom det avgjordes färre mål än vad som kom in ökade också balanserna. Föregående år bröts en positiv trend med minskande balanser.

Det totala antalet balanserade mål i förhållande till det årliga målinflödet var 15 procent 2020, vilket jämfört med 2019 var något sämre då nivån det året var 12 procent.

Tabell 24 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta domstolen

Utveckling per målkategori	2018	2019	2020	Förändring 2019-2020	
Inkomna mål				Antal	%
Twistemål	320	277	215	-62	-22 %
Brottmål	1 789	2 045	2 236	191	9 %
Övriga mål	4 099	4 465	4 531	66	1 %
Summa totalt	6 208	6 787	6 982	195	3 %
Avgjorda mål				Antal	%
Twistemål	306	298	219	-79	-27 %
Brottmål	1 796	2 000	2 156	156	8 %
Övriga mål	4 216	4 290	4 406	116	3 %
Summa totalt	6 318	6 588	6 781	193	3 %
Balanserade mål				Antal	%
Twistemål	98	78	74	-4	-5 %
Brottmål	147	189	268	79	42 %
Övriga mål	411	576	699	123	21 %
Summa totalt	656	843	1 041	198	23 %

Totalt sett ökade antalet inkomna mål till Högsta domstolen med tre procent under 2020 jämfört med föregående år och det var framförallt brottmålen som, liksom förra året, antalsmässigt ökade mest. Twistemålen fortsatte att minska, detta år med 22 procent.

Högsta domstolen fortsatte att avgöra fler mål under 2020 jämfört med föregående år, en ökning med tre procent, och återigen stod brottmål för den största ökningen.

Antalet inkomna mål var dock fler än antalet avgjorda mål vilket innebar fortsatt ökade balanser. Balanserna ökade med 23 procent under 2020. Sedan 2018 har balanserna ökat med 59 procent. De flesta balanserade mål var dock relativt nyinkomna mål, vilket innebar att åldersstrukturen förbättrades något sedan 2019.

Tabell 25 Avgjorda mål vid Högsta domstolen

	2018	2019	2020
Avgjorda mål som beviljats PT	143	119	135
Avgjorda mål som ej har beviljats PT	5 350	5 575	5 934
Avgjorda mål som ej omfattas av PT (resningar m.m.)	825	894	712
Summa avgjorda mål	6 318	6 588	6 781

Av de mål som Högsta domstolen avgör är målen som avgörs efter beviljat prövningstillstånd (PT) i de allra flesta fall de mest arbetskrävande. Dessa mål utgör Högsta domstolens huvuduppgift som prejudikatinstans. Trots att dessa mål utgör en liten del av det totala antalet mål har de stor betydelse för domstolens arbetsbelastning.

Under 2020 avgjordes 135 mål som beviljats PT vilket var en kraftig ökning med 13 procent jämfört med 2019, men en minskning med 6 procent jämfört med 2018. Antalet avgjorda mål som omfattas av krav på PT, men

inte beviljats PT, ökade mellan 2019 och 2020 med 6 procent. Under 2020 minskade antalet avgjorda mål som inte omfattas av krav på PT med 20 procent jämfört med föregående år.

Verksamhetsmål

Högsta domstolen ska årligen sätta egna verksamhetsmål. När det gäller handläggningstider uppställs olika mål för dispensmål (frågan om PT), dispenserade mål (mål som beviljats PT) och extraordinära mål (resning, domvilla och återställande av försutten tid). För respektive kategori sätts ett mål för medianen respektive 90:e percentilen och målen sätts för samtliga avgjorda mål, exkl. förtursmål, oavsett om det handlar om brottmål, tvistemål eller övriga mål.

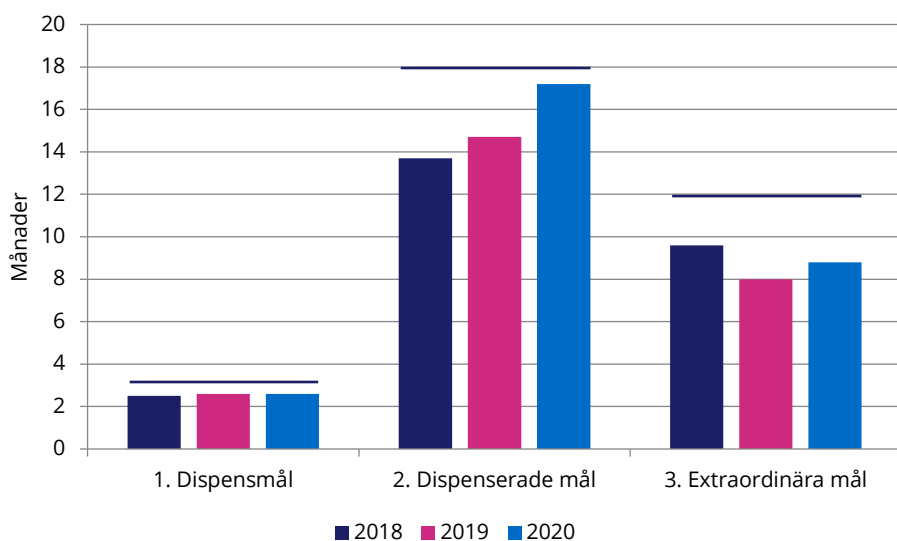
Högsta domstolen uppfyllde samtliga verksamhetsmål avseende handläggningstider för 2020 förutom medianen för dispensmål. En förklaring var att det under året arbetats aktivt med målplanering och uppföljning från beredningscheferna. Domstolen har även digitaliserat målhanteringen för att nå en ökad effektivitet.

Resultatet för 90:e percentilen per verksamhetsmål åskådliggörs i diagrammet nedan och övriga verksamhetsmål redovisas i bilaga 1.

Det uppmärksammade målet om samebyn Girjas jakt- och fiskerättigheter avgjordes i Högsta domstolen i januari 2020. Foto Anders Wiklund/TT

Diagram 13 Högsta domstolens uppfyllelse av verksamhetsmål (90:e percentilen)

För dispensmålen var målsättningen att det inte ska ta längre tid än tre månader från att målet kommer in fram till dess att beslut fattas i PT-frågan. Utfallet för 2020 var återigen 2,6 månader för 90 percentilen, däremot ökade medianen något och blev 0,4 månader högre än det uppsatta målet på 1 månad.

Under 2020 beviljades 122 mål prövningstillstånd vilket var en minskning med fem procent jämfört med 2019. För dispenserade mål är målsättningen att de inte ska ta längre tid än 18 månader att avgöra. Resultatet försämrades återigen under 2020 och blev 17,2 månader jämfört med 14,7 månader föregående år, en kraftig ökning med 2,5 månader.

För extraordinära mål är målsättningen att de inte ska ta längre tid än 12 månader att avgöra. Resultatet 2020 blev 8,8 månader och domstolen uppnådde väl sin målsättning.

Domstolen uppställer även ett riktmärke att meddela 100 refererade prejudikat per år. Under 2020 meddelades 93 prejudikat, en ökning sedan 2019 då 87 prejudikat meddelades och samma antal, 93 prejudikat, meddelades under 2018.

En bedömning av Högsta domstolens resultat och utveckling

Högsta domstolen uppnådde samtliga verksamhetsmål som de satt upp avseende omloppstider för 2020 förutom medianen för dispensmål. Samtliga omloppstider, utom 90:e percentilen för dispensmål, utvecklades i negativ riktning. Omloppstiden för dispenserade mål ökade kraftigt jämfört med föregående år. Högsta domstolen uppnådde inte riktigt sitt eget satta riktmärke att meddela 100 prejudikat även om antalet ökade jämfört med året innan. Under det senaste året förekom inga stora mål som påverkade övriga måls handläggning. Coronapandemin kan däremot ha varit en bidragande orsak till de längre omloppstiderna för dispenserade mål, bl.a. eftersom en del föredragningar och förhandlingar fick ställas in både i syfte att minska risken för smittspridning men även beroende på sjukdom hos parter.

Måltillströmningen ökade under det senaste året i kombination med att antalet avgjorda mål ökade. Balanserna ökade kraftigt samtidigt som antalet avgjorda mål där PT beviljats ökade. Inströmningen av tvistemål fortsatte att minska. Högsta domstolens inriktning är att få ett bra underlag för att kunna meddela prejudikat även i tvistemål. För Högsta domstolen görs ingen beräkning av överbalans men balansnivån bedöms ändå som rimlig trots ökningen av antalet mål i balans. Detta eftersom målen i stort sett har kunnat avgöras inom tidsgränsen för de satta verksamhetsmålen. Balansökningarna kan dock innebära att målsättningarna blir svårare att nå framöver.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades under 2020. Antalet avgjorda mål per årsarbetskraft uppgick till 83, vilket var en ökning jämfört med 2019. Antalet avgjorda mål ökade med tre procent och antalet årsarbetskrafter minskade från 84 till 82.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, för-sämrades under 2020. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med nio procent 2020 jämfört med föregående år. Styckkostnadsutvecklingen redovisas i bilaga 2.

Lagrådet

Högsta domstolen utför även administrativa uppgifter åt Lagrådet. I rådet ingår aktiva och före detta justitieråd från Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Lagrådet har till uppgift att yttra sig om lagförslag. Lagrådets kostnader ingår inte i Högsta domstolens budget. Personalkostnaderna uppgår årligen till cirka 12 mnkr.

Förvaltningsrätterna

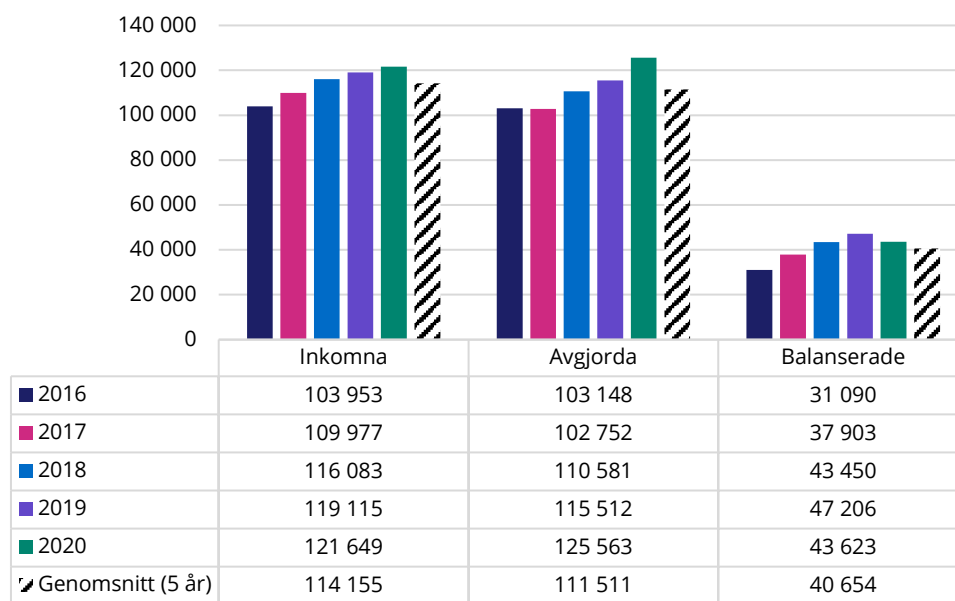
I de inledande avsnitten redovisas målutvecklingen och resultat i förvaltningsrätterna exkl. migrationsmål. Migrationsdomstolarna beskrivs avslutningsvis i ett separat avsnitt.

Tabell 26 Förvaltningsrätterna exkl. migrationsmål

	2018	2019	2020
Antal förvaltningsrätter	12	12	12
Avgjorda mål per årsarbetskraft	132	139	147
Andelen mål som avgjorts med muntlig förhandling	16 %	16 %	15 %
Andelen avgjorda förtursmål	18 %	18 %	17 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	8 316	8 185	7 448

Målutvecklingen

Diagram 14 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid förvaltningsrätterna 2016–2020, exkl. migrationsmål

Under den senaste femårsperioden har förvaltningsrätterna haft ett genomsnitt om ca 114 000 inkomna mål. De tre senaste åren har inflödet tilltagit och antalet inkomna mål 2020 var på den högsta nivån under 2000-talet och betydligt högre än snittet.

Även antalet avgjorda mål 2020 var det högsta under 2000-talet och översteg antalet inkomna mål för första året sedan 2015. Elva av tolv förvaltningsrätter ökade sitt målagörande, flera av dem kraftigt.

Den höga avgörandetakten har bidragit till att antalet balanserade mål vid utgången av 2020 var lägre än föregående år, efter flera år av ökande balanser. Den samlade målbalansen uppgick till knappt 36 procent av antalet inkomna mål 2020, i jämförelse med knappt 40 procent under 2019.

Tabell 27 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid förvaltningsrätterna

Utveckling per målkategori	2018	2019	2020	Förändring 2019-2020	
Inkomna mål				Antal	%
Skattemål	10 686	9 062	7 697	-1 365	-15 %
Trängselskattemål	681	566	328	-238	-42 %
Socialförsäkringsmål	18 636	18 242	17 489	-753	-4 %
- varav mål om ers. för kostn. av vård i annat EU-land	2 501	2 208	700	-1 508	-68 %
Mål enl. socialtjänstlagen	27 950	30 434	33 517	3 083	10 %
Psykiatrimål	14 109	14 511	14 633	122	1 %
LVU-mål	4 835	5 280	5 401	121	2 %
LVM-mål	1 300	1 285	1 253	-32	-2 %
LOU-mål	2 850	3 111	3 594	483	16 %
Mängdmål	9 560	10 273	10 618	345	3 %
Övriga mål	25 476	26 351	27 119	768	3 %
Summa exkl. migrationsmål	116 083	119 115	121 649	2 534	2 %
Migrationsmål	50 772	57 645	70 110	12 465	22 %
Summa inkl. migrationsmål	166 855	176 760	191 759	14 999	8 %
Avgjorda mål				Antal	%
Skattemål	9 873	9 386	8 032	-1 354	-14 %
Trängselskattemål	638	625	352	-273	-44 %
Socialförsäkringsmål	17 347	16 165	18 356	2 191	14 %
- varav mål om ers. för kostn. av vård i annat EU-land	4 104	1 729	920	-809	-47 %
Mål enl. socialtjänstlagen	26 968	29 710	34 117	4 407	15 %
Psykiatrimål	14 108	14 561	14 594	33	0 %
LVU-mål	4 793	5 212	5 368	156	3 %
LVM-mål	1 298	1 280	1 252	-28	-2 %
LOU-mål	2 862	3 024	3 616	592	20 %
Mängdmål	9 284	9 908	10 990	1 082	11 %
Övriga mål	23 410	25 641	28 886	3 245	13 %
Summa exkl. migrationsmål	110 581	115 512	125 563	10 051	9 %
Migrationsmål	51 272	64 543	70 623	6 080	9 %
Summa inkl. migrationsmål	161 853	180 055	196 186	16 131	9 %
Balanserade mål				Antal	%
Skattemål	5 912	5 622	5 309	-313	-6 %
Trängselskattemål	129	70	46	-24	-34 %
Socialförsäkringsmål	12 647	14 711	13 907	-804	-5 %
- varav mål om ers. för kostn. av vård i annat EU-land	536	1 015	793	-222	-22 %
Mål enl. socialtjänstlagen	8 664	9 389	8 819	-570	-6 %
Psykiatrimål	339	283	316	33	12 %
LVU-mål	687	756	792	36	5 %
LVM-mål	52	57	58	1	2 %
LOU-mål	760	858	854	-4	0 %
Mängdmål	2 166	2 519	2 188	-331	-13 %
Övriga mål	12 094	12 941	11 334	-1 607	-12 %
Summa exkl. migrationsmål	43 450	47 206	43 623	-3 583	-8 %
Migrationsmål	20 835	14 128	13 652	-476	-3 %
Summa inkl. migrationsmål	64 285	61 334	57 275	-4 059	-7 %

Den antalsmässigt största målkategorin, mål enligt socialtjänstlagen, fortsatte att öka för femte året i följd. Ökningen under 2020 var tydlig och den högsta uppmätta nivån under 2000-talet. Sannolikt har de senaste årens befolkningsökning fortsatt påverka på trycket i flertalet bidragssystem. Dessutom påverkas antalet mål enligt socialtjänstlagen i stor utsträckning av konjunktursvängningar.

Trenden med minskat inflöde av skattemål fortsatte under 2020, efter en tillfällig ökning 2018. Antalet inkomna skattemål minskade kraftigt och var på de hittills lägsta nivåerna under 2000-talet. En bidragande faktor till nedgången var det minskade antalet mål rörande TV-licens efter förändringen av finansieringsform. Den enskilt största måltypen, inkomsttaxering, fortsatte att minska något under 2020.

Socialförsäkringsmål är en målkategori där inflödet varierat mycket de tio senaste åren. En kraftig ökning av inkomna socialförsäkringsmål skedde 2017 och efterföljande år var det totala inflödet relativt stabilt. Under 2020 minskade antalet inkomna socialförsäkringsmål något igen. Enskilda måltyper fortsatte att variera kraftigt och inflödet varierade också mellan de enskilda domstolarna. Den enskilt största måltypen, mål rörande sjukpenning ökade kraftigt 2020 och var fortsatt på höga nivåer jämfört med senaste femårsperioden, en utveckling som kan kopplas till avslag gällande rätt till sjukpenning vid längre sjukskrivningar. En mycket stor minskning av inkomna mål rörande sjuk- och aktivitetsersättning skedde under 2020 efter föregående års relativt höga nivåer. Förklaringen till att antalet socialförsäkringsmål minskade 2020 var att de s.k. hyperhidrosmålen (mål rörande ersättning för kostnader till följd av vård i annat land) vid Förvaltningsrätten i Stockholm minskade kraftigt. Inflödet av dessa mål avstannade efter mars månad 2020.

Antalet LOU-mål, mål enligt lagen om offentlig upphandling, ökade kraftigt 2020. Detta har sin förklaring i att en stor serie om 360 mål rörande upphandling av HVB-hem i södra Sverige inkom och avgjordes vid Förvaltningsrätten i Malmö under året.

Även målkategorin övriga mål ökade och ökningen kan framförallt förklaras av den nya måltypen som tillkommit under pandemin rörande stöd från Tillväxtverket vid korttidsarbete och permittering.

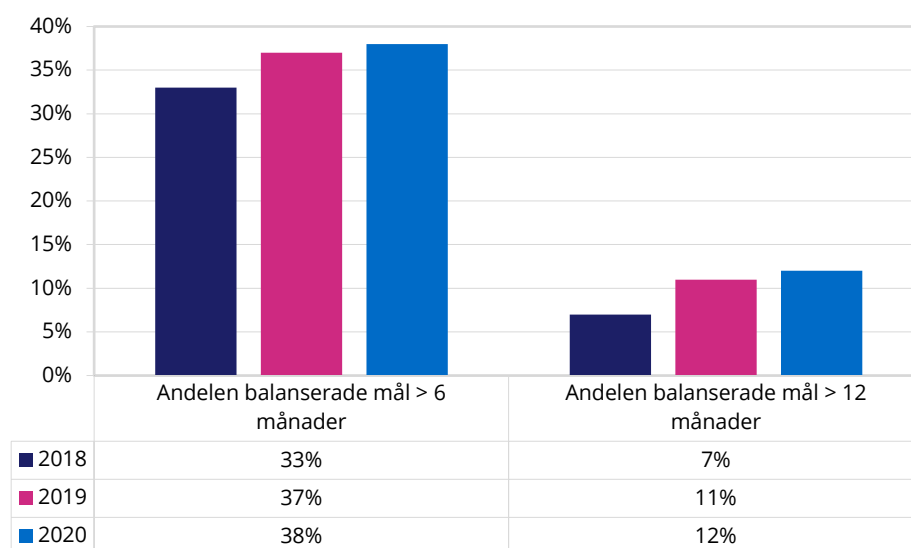
I takt med högt målinflöde ökade också avgjorda mål tydligt. Avgjorda mål ökade för en majoritet av målkategorierna. Däremot minskade antalet avgjorda skattemål kraftigt under 2020 till följd av de senaste årens vikande inflöde.

Det rekordhöga målavgörandet innebar ett minskat antal balanserade mål. Minskningen 2020 var tydlig men antalet ligger fortfarande högre än genomsnittet för de fem senaste åren. Balanserade mål minskade vid nio av tolv förvaltningsrätter men varierade kraftigt, från en minskning om drygt 40 procent till en ökning om 9 procent.

Tillströmningen av migrationsmål exkl. dröjsmålstalan vek betydligt under 2020 men de senaste årens höga tillströmning ställde även 2020 höga krav på migrationsdomstolarna. Det bedöms ha påverkat arbetet med övriga mål vid de fyra förvaltningsrätter som är migrationsdomstolar. Under 2020 fortsatte en viss överlämning av allmänna mål från migrationsdomstolar till andra domstolar⁴.

Överbalansen minskade kraftigt, åtta av förvaltningsrätterna hade en överbalans vid utgången av 2020, jämfört med tio vid utgången av 2019. Totalt hade förvaltningsrätterna en överbalans om ca 3 500 mål, en minskning med ca 4 400 mål.

Diagram 15 Andelen balanserade mål äldre än sex och tolv månader vid förvaltningsrätterna exkl. migrationsmål

De balanserade målen's åldersstruktur försämrades något under 2020. Både andelen balanserade mål äldre än sex respektive tolv månader låg på en högre nivå än året innan, en ökning med en procentenhet.

Tabell 28 Överklagande- och ändringsfrekvens

	2018	2019	2020
Överklagandefrekvens	21 %	21 %	20 %
Ändringsfrekvens	13 %	12 %	12 %

⁴ Under 2020 överlämnades 161 allmänna mål från Förvaltningsrätten i Göteborg till andra förvaltningsrätter. Dessa mål dubbelräknas i statistiken, dvs. registreras både som inkomna och avgjorda vid ursprungsdomstol och mottagande domstol. Dessutom hjälpte Gällivare tingsrätt till med beredning och dömmande av 17 psykiatrimål från Förvaltningsrätten i Luleå.

Överklagandefrekvensen, dvs. andelen mål som överklagats till kammar rätt, var 20 procent 2020. Detta var i nivå med de två föregående åren. Ändringsfrekvensen, dvs. andelen mål som ändrades av kammarrätten, var även den i nivå med föregående år. Tolv procent är den lägsta nivån sedan mätningarna startade i början av 2000-talet. Ingen målkategori stack ut under året med hög ändringsfrekvens, något som annars är vanligt förekommande och som då drar upp den totala ändringsfrekvensen. Den målkategori med fortsatt högst ändringsfrekvens, skattemål, ändrades i 19 procent av fallen, vilket dock var den lägsta noteringen under 2000-talet.

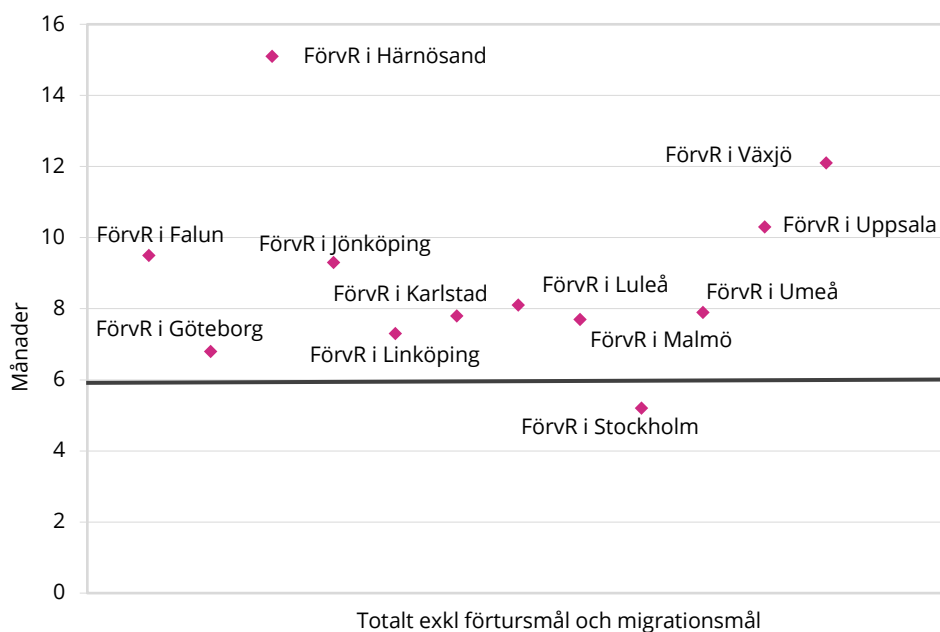
Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTERNA:

- av målen i förvaltningsrätt, exkl. förturs- och migrationsmål, ska 75 procent ta högst sex månader att avgöra.

År 2020 var omloppstiden 8,1 månader, vilket var en ökning för fjärde året i rad och en försämring i förhållande till föregående år med 0,4 månader. Omloppstiden för målkategorin mål enligt socialtjänstlagen minskade under 2020, så även omloppstiden för LOU-mål. För andra större målkategorier som socialförsäkringsmål och övriga mål ökade omloppstiderna. Likt föregående år var det endast landets största domstol, Förvaltningsrätten i Stockholm, som uppnådde regeringens verksamhetsmål under 2020. Tre domstolar hade kortare omloppstider under 2020, resterande nio hade längre omloppstider jämfört med 2019.

Diagram 16 Förvaltningsrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2020

Förvaltningsrätternas omloppstider varierade mellan 5,2 och 15,1 månader. Förvaltningsrätten i Härnösand hade längre omloppstid 2020 medan Förvaltningsrätten i Stockholm hade en något kortare omloppstid vilket medförde att spridningen i måluppfyllelsen ökade med 2,4 månader.

Domstolsverket har i en enkät till domstolarna efterfrågat vilka orsaker som påverkat måluppfyllelsen. Den rådande målsituationen och tidigare års tillströmning av mål i kombination med vad vissa domstolar upplever som bristande resurser i förhållande till målinflödet bedömdes ha försvårat möjligheten att hålla nere omloppstiderna. Även avarbetning av äldre mål nämndes som en orsak till stigande omloppstider, där domstolarna hänvisar till de balansavarbetningsinsatser som pågått under 2020. De flesta domstolar anser att pandemin endast påverkat omloppstiderna i viss grad, en del förhandlingar har ställts in och några domstolar nämner att frånvaro och distansarbete kan ha påverkat effektiviteten. Flertalet domstolar framhåller dock att digitaliseringen påskyndats av pandemin vilket främjat möjligheten till distansarbete men även påverkat effektiviteten positivt.

En bedömning av förvaltningsrätternas resultat och utveckling

Förvaltningsrätterna sammantaget uppnådde inte regeringens verksamhetsmål. Utvecklingen av omloppstiderna gick i negativ riktning och ökade med 0,4 månader totalt sett jämfört med föregående år. Inom de olika målkategorierna gick dock förändringen av omloppstiderna i både positiv och negativ riktning. De större målkategorierna socialförsäkringsmål och övriga mål hade en ökad omloppstid vilket påverkade omloppstiden totalt i negativ riktning. Även spridningen i måluppfyllelsen ökade jämfört med föregående år.

Förvaltningsrätterna hade en ökad måltillströmning och ett ökat målgörande under 2020. Överbalanserna vid förvaltningsrätterna minskade och det fanns vid årets slut en överbalans om knappt 3 500 mål. Överbalansen förändrades i positiv riktning trots att måltillströmningen de tre senaste åren varit den högsta under 2000-talet. Som tidigare påtalats har förvaltningsrätterna aldrig avgjort så många mål som under 2020. Spridningen i överbalansen ökade mellan förvaltningsrätterna men elva av tolv förvaltningsrätter hade lägre överbalans vid årets utgång jämfört med 2019. Mot bakgrund av den fortsatta överbalansen för förvaltningsrätterna bedöms målsättningen för en rimlig balansnivå därför inte vara uppnådd.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades ytterligare 2020 jämfört med föregående år, från 139 till 147 mål. Antalet avgjorda mål ökade med nio procent medan antalet årsarbetskrafter ökade från 831 till 852.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2020. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med nio procent 2020 jämfört med föregående år. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

Antalet distansutbildningar ökade markant med anledning av coronapandemin. Här hålls en behörighetskurs för förvaltningsrättsnotarier. Foto Per Carlsson/Domstolsverket

Migrationsdomstolarna

Förvaltningsrätterna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Luleå är migrationsdomstolar.

Tabell 29 Förvaltningsrätterna migrationsmål

	2018	2019	2020
Antal migrationsdomstolar	4	4	4
Avgjorda migrationsmål per årsarbetskraft	63	83	116
Andelen mål som avgjorts med muntlig förhandling	11 %	9 %	4 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	16 222	13 698	10 270

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- antalet mål, fördelat per målkategori, som lämnats över till följd av de utökade möjligheterna för migrationsdomstolar att överlämna mål (prop. 2016/17:27)

I projektet ”Målökningar i Migrationsdomstolarna” påbörjades under 2016 samordnade insatser för att underlätta för migrationsdomstolarna att hantera den då kraftigt ökande måltillströmningen. Projektet löpte på även under 2020 men nu med fokus att ställa om verksamheten till ett minskat målinflöde och en kraftigt minskad anslagsnivå för 2021. Under hösten föreslogs dock i budgetpropositionen att anslagsnivån inte skulle minska lika kraftigt och i regleringsbrevet gavs migrationsdomstolarna realistiska och mer långsiktiga planeringsförutsättningar för kommande år.

Under året fortsatte överlämning av mål mellan migrationsdomstolarna för att gemensamt ta tillvara resurserna och hjälpa åt att minska balansnivåerna av migrationsmål. Totalt överlämnades nära 1 100 migrationsmål⁵, från Förvaltningsrätten i Göteborg till förvaltningsrätterna i Stockholm och Luleå. Antalet var oförändrat sedan föregående år och under 2018 överlämnades 800 migrationsmål domstolarna emellan.

För att ytterligare lätta på arbetsbördan vid migrationsdomstolarna överlämnades 70 socialförsäkrings-, 61 LOU- och 30 övriga mål från Förvaltningsrätten i Göteborg till förvaltningsrätterna i Umeå och Falun. Detta kan jämföras med totalt 370 överlämnade mål 2019 och 770 mål 2018. Gällivare tingsrätt fortsatte att hjälpa till vid hantering och dömmande i psykiatrimål. Sammantaget rörde det sig om 17 psykiatrimål från Förvaltningsrätten i Luleå. Detta kan jämföras med 1 080 psykiatrimål (hanterade av åtta olika tingsrätter) under 2019 och 840 psykiatrimål under 2017.

⁵ Överlämnade mål dubbelräknas i statistiken, dvs. registreras både som inkomna och avgjorda vid ursprungsdomstol och mottagande domstol.

Tabell 30 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid migrationsdomstolarna

Utveckling per målkategori	2018	2019	2020	Förändring 2019-2020	
Inkomna mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	16 898	10 879	11 444	565	5 %
-varav ensamkommande barn	503	152	140	-12	-8 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	472	854	968	114	13 %
Omedelbar verkställighet	1 182	870	815	-55	-6 %
Uppehållstillstånd, avlägsnandemål ej asyl, statusförklaringar	16 939	13 087	13 562	475	4 %
-varav uppehållstillstånd	12 583	9 188	9 300	112	12 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	2 720	2 573	3 202	629	24 %
-varav statusförklaringar	1 636	1 326	1 060	-266	-20 %
Verkställighetsmål	2 689	2 738	2 640	-98	-4 %
Medborgarskapsmål	1 258	1 847	2 570	723	39 %
Viseringsmål	6 714	9 188	1 864	-7 324	-80 %
Övriga migrationsmål	5 092	19 036	37 215	18 179	95 %
Summa migrationsmål	50 772	57 645	70 110	12 465	22 %
Avgjorda mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	17 428	17 143	12 043	-5 100	-30 %
-varav ensamkommande barn	733	154	142	-12	-8 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	357	776	835	59	8 %
Omedelbar verkställighet	1 196	863	824	-39	-5 %
Uppehållstillstånd, avlägsnandemål ej asyl, statusförklaringar	16 851	14 339	12 871	-1 468	-10 %
-varav uppehållstillstånd	11 899	10 171	8 642	-1 529	-15 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	3 157	2 644	2 948	304	11 %
-varav statusförklaringar	1 795	1 524	1 277	-247	-16 %
Verkställighetsmål	2 658	2 779	2 652	-127	-5 %
Medborgarskapsmål	1 205	1 684	2 515	831	49 %
Viseringsmål	6 699	9 244	2 214	-7 030	-76 %
Övriga migrationsmål	5 235	18 491	37 504	19 013	103 %
Summa migrationsmål	51 272	64 543	70 623	6 080	9 %
Balanserade mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	13 029	6 911	6 344	-567	-8 %
-varav ensamkommande barn	29	26	23	-3	-12 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	169	257	392	135	53 %
Omedelbar verkställighet	19	26	22	-4	-15 %
Uppehållstillstånd, avlägsnandemål ej asyl, statusförklaringar	6 216	5 001	5 702	701	14 %
-varav uppehållstillstånd	4 101	3 136	3 802	666	21 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	1 265	1 211	1 463	252	21 %
-varav statusförklaringar	850	654	437	-217	-33 %
Verkställighetsmål	116	70	57	-13	-19 %
Medborgarskapsmål	318	481	536	55	11 %
Viseringsmål	465	407	57	-350	-86 %
Övriga migrationsmål	672	1 232	934	-298	-24 %
Summa migrationsmål	20 835	14 128	13 652	-476	-3 %

Det stora antalet asylsökande som kom till Sverige under 2015 hade även under 2020 inverkan på måltillströmningen till migrationsdomstolarna, då främst indirekt exempelvis genom anhöriginvandring. Antalet inkomna mål ökade kraftigt under 2020 men främst till följd av en markant ökning av målkategorin övriga mål där måltypen mål rörande dröjsmålstalan ökade med nära 18 550 mål jämfört med föregående år. Dessa mål är juridiskt enkla att hantera men kräver mycket resurser av registratur och arkiv.

Avlägsnandemålen rörande asyl är den mest arbets- och resurskrävande målgruppen. Inflödet har ökat igen under 2020 efter en nedgång 2019. Antalet inkomna mål var fortsatt betydligt över nivåerna som rådde åren före flyktingkrisen. Det var främst övriga avlägsnandemål asyl som ökade i antal under 2020, avlägsnandemål med ensamkommande barn minskade jämfört med 2019.

Mål rörande statusförklaring fortsatte att minska under 2020 samtidigt som mål rörande uppehållstillstånd och avlägsnandemål ej asyl ökade jämfört 2019. Inkomna mål ökade kraftigt 2017 efter införandet av lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Mål rörande uppehållstillstånd ökade marginellt och ligger fortsatt på betydligt högre nivåer än de som rådde före 2017.

Viseringsmål, samt mål rörande dröjsmålstalan som ryms inom målgruppen övriga migrationsmål, tillhör juridiskt de enklare migrationsmålen att hantera. Viseringsmålen minskade mycket kraftigt under 2020 till följd av pandemin och de reserestriktioner den medfört. Den markanta ökningen av mål rörande dröjsmålstalan hänger samman med ändringarna i förvaltningslagen från 1 juli 2018 med möjlighet att begära att myndighet avgör ärenden inom sex månader. I migrationsdomstolarnas fall rör det sig om begäran hos Migrationsverket rörande medborgarskapsärenden, detta då Migrationsverket haft långa handläggningstider i dessa ärenden. Genom överklagan kan Migrationsverket åläggas av domstol att avgöra ärendet skyndsamt. Nästan samtliga mål om dröjsmålstalan inkom till Migrationsdomstolen i Malmö.

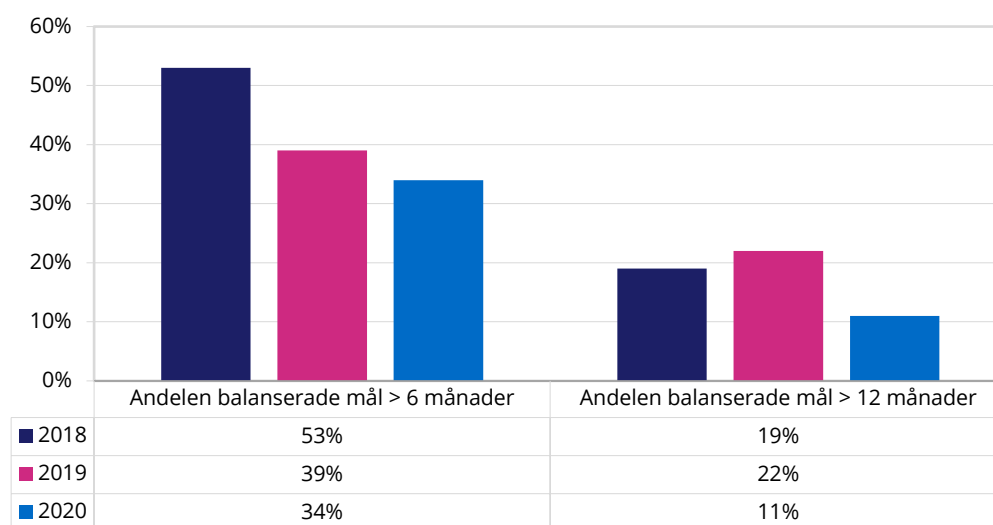
Under 2020 ökade avgjorda mål fortsatt tydligt till de överlägset högsta nivåerna sedan migrationsdomstolarnas bildande. Ökningen kan dock tillskrivas de tidigare nämnda målen rörande dröjsmålstalan. Exkluderas dessa mål har avgjorda mål minskat kraftigt främst till följd av det minskade inflödet och det förbättrade balansläget.

Antal avgjorda migrationsmål med muntlig förhandling sjönk tydligt under 2020 vilket kan förklaras av det lägre antalet avgjorda avlägsnandemål asyl. Av de avgjorda migrationsmålen avgjordes drygt 3 000, eller ca 4 procent, efter muntlig förhandling. Andelen mål med muntlig förhandling var lägre än 2019 främst på grund av att mål om dröjsmålstalan inte avgörs med muntlig förhandling. Det är främst i avlägsnandemål asyl som muntlig förhandling hålls. 21 procent av dessa mål avgjordes efter muntlig förhandling. Andelen var 28 procent föregående år.

Fortsatt högt målavgörande innebar en minskad balans av migrationsmål under året, trots ett ökat inflöde av mål under 2020. Antalet balanserade mål minskade med ca 500 mål jämfört med året innan. De balanserade målen var dock ojämnt fördelade då migrationsdomstolarna i Malmö, och i än högre utsträckning Göteborg, fortsatt hade höga nivåer av balanserade migrationsmål. Tillsammans stod dessa två domstolar för knappt 80 procent av den samlade migrationsmålsbalansen, Migrationsdomstolen i Göteborg har dessutom under 2020 överlämnat knappt 1 100 mål till Luleå och Stockholm. Det bör tilläggas att antalet balanserade mål om dröjsmålstalan var mycket få i förhållande till inflödet.

Överbalansen vid migrationsdomstolarna minskade kraftigt under året. Det stora inflödet av mål rörande dröjsmålstalan har påverkat överbalansberäkningen.

Diagram 17 Andelen balanserade mål äldre än sex och tolv månader 2018–2020

Den stora inströmningen av mål de senaste åren, med ökande balanser som följd, har även gett en mycket kraftig försämring av åldersstrukturen. Dock minskade antalet och andelen mål äldre än sex månader med fem procentenheter samt mål äldre än tolv månader med elva procentenheter under 2020. Det är framförallt migrationsdomstolarna i Göteborg och Malmö som har mål äldre än sex månader i balans och nivån var trots nedgången på en fortsatt hög nivå. En större minskning syntes för mål äldre än tolv månader, majoriteten av dessa mål fanns vid den migrationsdomstolen med totalt sett högst balanser. En stor majoritet av de äldre balanserade målen var avlägsnandemål rörande asyl. Att åldersstrukturen förbättrats markant kommer framöver ha en positiv påverkan på de idag mycket långa omloppstiderna.

Tabell 31 Överklagandefrekvens och ändringsfrekvens

	2018	2019	2020
Överklagandefrekvens	43 %	31 %	23 %
Ändringsfrekvens	0,5 %	0,6 %	0,6 %

Överklagandefrekvensen, liksom ändringsfrekvensen, redovisas i ledet mellan migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Överklagandefrekvensen sjönk tydligt under året främst beroende på att mål om dröjsmålstalan inte är överklagningsbara. Avlägsnandemål överklagas i betydligt högre omfattning, under 2020 var andelen 59 procent. Migrationsöverdomstolen ändrade 0,6 procent av migrationsdomstolarnas domar, nära 100 mål.

VERKSAMHETSMÅL OCH SKILLNADER I RESULTAT

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR MIGRATIONSDOMSTOLARNA:

- av målen i migrationsdomstolarna ska 90 procent av avlägsnandemål avseende ensamkommande barn ta högst två månader att avgöra,
- av övriga avlägsnandemål ska 90 procent ta högst fyra månader att avgöra,
- av verkställighetsmålen ska 90 procent ta högst en månad att avgöra och
- av övriga migrationsmål ska 90 procent ta högst fem månader att avgöra.

Verksamhetsmålet för verkställighetsmålen samt övriga migrationsmål uppnåddes under 2020. Värt att nämna är att kategorin övriga migrationsmål innehåller en stor mängd mål om dröjsmålstalan med kort omloppstid. Dock nåddes inte verksamhetsmålen för övriga avlägsnandemål samt verksamhetsmålet för avlägsnandemål med ensamkommande barn. Omloppstiden för verksamhetsmålet rörande ensamkommande barn förbättrades med 0,4 månader. Vad avser ensamkommande barn har färre mål inkommit och avgjorts under de två senaste åren jämfört med tidigare år.

Som en följd av minskade balanser och avgörande av äldre mål fortsatte omloppstiderna att stiga även under 2020 för övriga avlägsnandemål. Omloppstiden försämrades från 20,8 månader till 22,8 månader. Spridningen i resultat mellan domstolarna har också fortsatt att öka till 22 månader mellan domstolen med kortast respektive längst omloppstid. Tre domstolar kla-

rade målsättningen för verkställighetsmålen och två domstolar klarade målsättningen för övriga migrationsmål. De enskilda domstolarnas måluppfyllelse redovisas i bilaga 1.

I den enkät som Domstolsverket sänt ut gällande måluppfyllelsen lyfter migrationsdomstolarna fram relativt samstämmiga orsaker till att de inte lyckades nå målsättningarna. Huvudorsaken var den mycket höga inströmningen av migrationsmål de senaste åren vilket medförde höga balansnivåer. När dessa mål avgörs stiger omloppstiderna under en tid. Omloppstiderna har förbättrats för några av måltyperna och även för enskilda domstolar vilket i enkäterna förklaras av utvecklade arbetsformer och kompetent personal. Som tidigare nämnts fortsatte dessutom överlämning av mål till andra domstolar för att samarbeta kring balansavgörandet.

EN BEDÖMNING AV MIGRATIONSDOMSTOLARNAS RESULTAT OCH UTVECKLING

Två av fyra verksamhetsmål för migrationsdomstolarnas uppnåddes under 2020, under 2019 uppnåddes endast ett. För tre av verksamhetsmålen kortades omloppstiderna medan omloppstiden försämrades för ett verksamhetsmål.

Inflödet av migrationsmål var under 2020 det högsta sedan migrationsdomstolarnas bildande, dock mycket till följd av att resursmässigt enklare måltyper ökade mycket kraftigt. Men även de mest arbetskrävande målen rörande avlägsnande asyl ökade igen under 2020 och låg fortsatt en bra bit över nivåerna innan flyktingkrisen och det fanns under året fortfarande stora balanser att avgöra. Antal avgjorda mål 2020 var det högsta någonsin och tre av migrationsdomstolar minskade sina balanserade mål under året, för den fjärde domstolen ökade balanserna något men domstolen har även under året tagit över mål från annan migrationsdomstol. Antalet äldre balanserade mål minskade markant men var fortsatt på höga nivåer. Den förbättrade åldersstrukturen kommer framöver ha en positiv påverkan på de idag mycket långa omloppstiderna. Migrationsdomstolarna har fortsatt en överbalans men den minskade kraftigt under året. Överbalansen varierade mellan domstolarna men sammantaget bedöms målsättningen om en rimlig balansnivå ännu inte vara uppnådd.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades kraftigt jämfört med föregående år, från 83 till 116 mål. Antalet avgjorda mål ökade med nio procent medan antalet årsarbetskrafter minskade kraftigt från 775 till 609. Minskningen beror på den omställning som migrationsdomstolarna påbörjade under året för att kunna anpassa kostnaderna efter då kända anslagsnivåer.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2020. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med 25 procent 2020 jämfört med föregående år. Främst beror detta på det stora antalet mål rörande dröjsmålstalan som avgjorts under året. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

Kammarrätterna

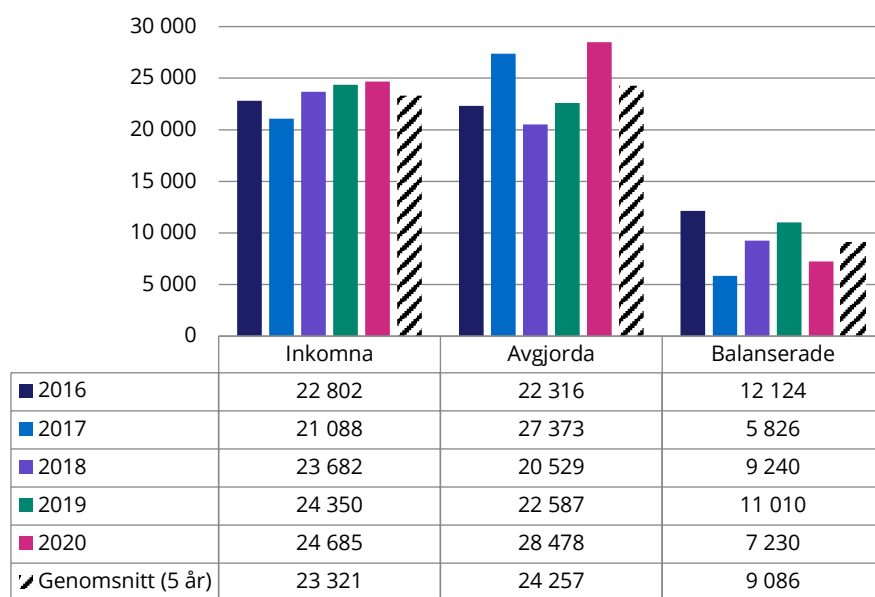
I de inledande avsnitten redovisas målutvecklingen och resultat i kammarrätterna exkl. migrationsmål. Migrationsöverdomstolen beskrivs avslutningsvis i ett separat avsnitt.

Tabell 32 Kammarrätterna exkl. migrationsmål

	2018	2019	2020
Antal kammarrätter	4	4	4
Avgjorda mål per årsarbetskraft	62	70	93
Andelen mål som avgjorts med muntlig förhandling	10 %	9 %	7 %
Andelen avgjorda förtursmål	21 %	21 %	18 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	20 275	18 670	14 452

Målutvecklingen

Diagram 18 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid kammarrätterna 2016–2020, exkl. migrationsmål

För tredje året i rad ökade antalet inkomna mål, dock en marginell ökning om en procent jämfört med föregående år. Målinflödet har varierat under den senaste femårsperioden och variationen är en följd av de mål av mer tillfällig karaktär som inkommit till kammarrätterna. Under den senaste femårsperioden har kammarrätterna haft ett genomsnitt om drygt 23 000 inkomna mål per år. Inflödet 2020 var högre än snittet.

Antalet avgjorda mål ökade mycket kraftigt 2020 jämfört med föregående år med nära 6 000 mål, en ökning om 26 procent. Ökningen bestod av ett stort antal avgjorda mål rörande ersättning för kostnad av vård i annat EU-land, de s.k. hyperhidrosmålen. Drygt 4 700 sådana avgjordes under året. I genomsnitt har kammarrätterna avgjort drygt 24 000 mål per år under den senaste femårsperioden. Genomsnittet påverkas dels av årets höga andel hyperhidrosmål men också av avgjorda mål 2017 eftersom det även det året avgjordes ett mycket stort antal hyperhidrosmål vid Kammarrätten i Stockholm.

Under 2020 minskade antalet balanserade mål mycket kraftigt jämfört med föregående år, med 34 procent. Den totala målbalansen i förhållande till antalet inkomna mål låg på 29 procent. 2019 var balansnivån 45 procent.

Tabell 33 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid kammarrätterna

Utveckling per målkategori	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Inkomna mål				Antal	%
Skattemål	2 906	2 828	2 521	-307	-11 %
Trängselskattemål	76	101	42	-59	-58 %
Socialförsäkringsmål	6 313	5 618	4 904	-714	-13 %
-varav mål om ers. för kostn. av vård i annat EU-land	2 808	1 466	471	-995	-68 %
Mål enl. socialtjänstlagen	2 072	2 126	2 353	227	11 %
Psykiatrimål	1 744	1 889	2 116	227	12 %
LVU-mål	2 259	2 463	2 718	255	10 %
LVM-mål	349	370	368	-2	-1 %
LOU-mål	676	513	778	265	52 %
Mängdmål	1 180	1 418	1 616	198	14 %
Övriga mål	6 107	7 024	7 269	245	3 %
Summa exkl. migrationsmål	23 682	24 350	24 685	335	1 %
Migrationsmål	21 919	20 191	16 352	-3 839	-19 %
Summa inkl. migrationsmål	45 601	44 541	41 037	-3 504	- 8 %

Utveckling per målkategori	2018	2019	2020	Förändring 2019-2020	
Avgjorda mål				Antal	%
Skattemål	3 188	2 893	2 863	-30	-1 %
Trängselskattemål	64	116	44	-72	-62 %
Socialförsäkringsmål	3 175	3 914	8 863	4 949	126 %
- varav mål om ers. för kostn. av vård i annat EU-land	44	130	4 736	4 606	3 543 %
Mål enl. socialtjänstlagen	1 978	2 248	2 262	14	1 %
Psykiatrimål	1 719	1 858	2 081	223	12 %
LVU-mål	2 206	2 426	2 598	172	7 %
LVM-mål	331	370	370	0	0 %
LOU-mål	742	536	742	206	38 %
Mängdmål	1 225	1 446	1 442	-4	0 %
Övriga mål	5 901	6 780	7 213	433	6 %
Summa exkl. migrationsmål	20 529	22 587	28 478	5 891	26 %
Migrationsmål	21 738	20 576	16 622	-3 954	-19 %
Summa inkl. migrationsmål	42 267	43 163	45 100	1 937	4 %
Balanserade mål				Antal	%
Skattemål	2 023	1 955	1 616	-339	-17 %
Trängselskattemål	18	3	1	-2	-67 %
Socialförsäkringsmål	4 308	6 009	2 050	-3 959	-66 %
- varav mål om ers. för kostn. av vård i annat EU-land	3 032	4 371	106	-4 265	-98 %
Mål enl. socialtjänstlagen	511	392	483	91	23 %
Psykiatrimål	121	152	188	36	24 %
LVU-mål	314	354	476	122	34 %
LVM-mål	39	39	38	-1	-3 %
LOU-mål	99	76	112	36	47 %
Mängdmål	233	204	380	176	86 %
Övriga mål	1 574	1 826	1 886	60	3 %
Summa exkl. migrationsmål	9 240	11 010	7 230	-3 780	-34 %
Migrationsmål	1 858	1 476	1 208	-268	-18 %
Summa inkl. migrationsmål	11 098	12 486	8 438	-4 048	-32 %

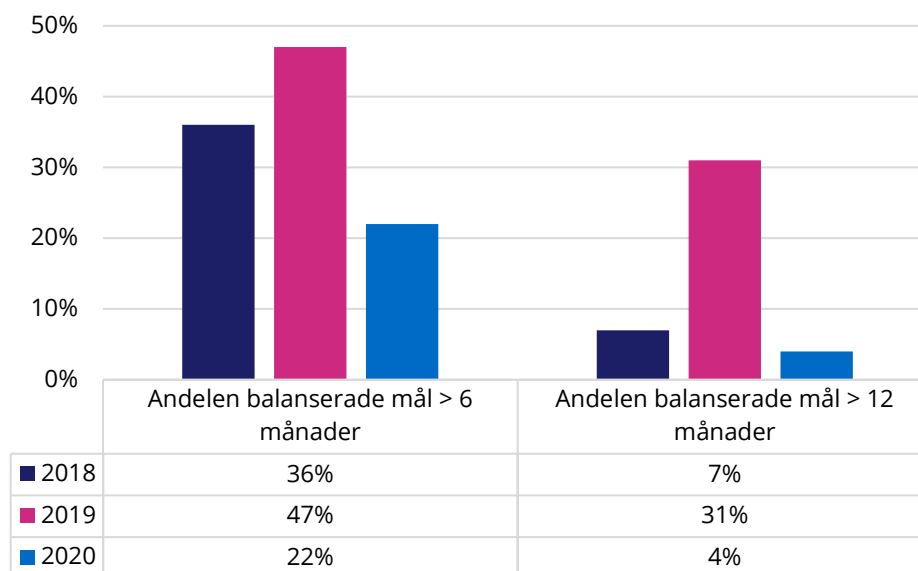
Antalet inkomna mål till kammarrätterna ökade marginellt 2020. Tre av fyra kammarrätter hade totalt sett en målökning. De resurskrävande LVU- och psykiatrimålen fortsatte att öka något, även antalet LOU-mål ökade jämfört med föregående år, från att ha minskat mellan år 2018 och 2019, främst vid Kammarrätten i Göteborg. Däremot minskade måltillströmningen vad gäller skattemål och socialförsäkringsmål. 2018 hade Kammarrätten i Stockholm en mycket kraftig ökning av hyperhidrosmål. Inflödet fortsatte i mindre omfattning under 2019 och under 2020 hade antal inkomna hyperhidrosmål minskat med 68 procent mot föregående år.

Antalet avgjorda mål ökade mycket kraftigt i kammarrätterna under året. Största ökningen både antalsmässigt och procentmässigt avsåg socialförsäkringsmål rörande hyperhidrosmål. Ett ökat avgörande av dessa mål var en effekt av ett kraftigt inflöde 2018 i kombination med ett större riktat projekt hos Kammarrätten i Stockholm.

Den totala målbansen vid kammarrätterna minskade kraftigt, med 34 procent under 2020 i jämförelse mot föregående år. Även den minskade

målbalansen kan huvudsakligen härledas till avgörandet av balanserade socialförsäkringsmål. Detta har också inneburit att kammarrätterna inte längre har någon överbalans.

Diagram 19 Andelen balanserade mål äldre än sex och tolv månader vid kammarrätterna

Åldersstrukturen förbättrades under 2020 bland balanserade mål. Både andelen balanserade mål äldre än 6 månader och andelen balanserade mål äldre än 12 månader minskade betydligt jämfört med föregående år. Ökningen av andelen balanserade mål år 2019 jämfört med 2018 förklarades av ett stort antal balanserade hyperhidrosmål, likväl kan även den minskade andelen under 2020 till större del förklaras av samma anledning då ett mycket stort antal av dessa mål avgjorts.

Tabell 34 Överklagandefrekvens

	2018	2019	2020
Andel mål som överklagats till HFD	34 %	31 %	26 %

Överklagandefrekvensen, d.v.s. andelen mål som överklagats till Högsta förvaltningsdomstolen, minskade under året.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR KAMMARRÄTTERNA:

- av målen i kammarrätt, exkl. förturs- och migrationsmål, ska 75 procent ta högst sex månader att avgöra.

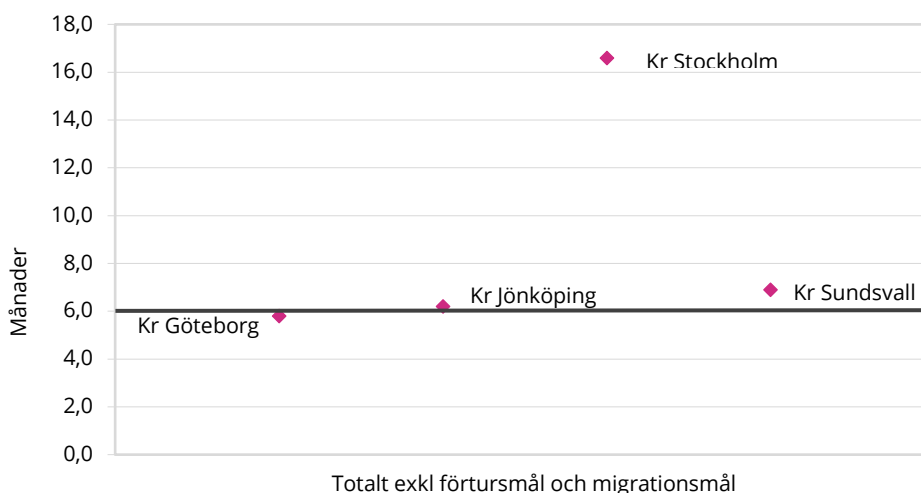
År 2020 var omloppstiden 8,7 månader vilket är en försämring jämfört med 2019 då den var 5,4 månader.

En av fyra kammarrätter nådde regeringens verksamhetsmål till skillnad från föregående år då samtliga kammarrätter uppnådde målet. Resultatet för de enskilda kammarrätterna varierade mellan 5,8 och 16,6 månader i

omloppstid. Spridningen mellan kammarrätterna ökade under 2020 jämfört med 2019.

Kammarrätterna svarade på en enkät avseende måluppfyllelsen 2020 om vilka som var de huvudsakliga skälen till att domstolarna uppnått regeringens verksamhetsmål eller inte, samt om några särskilda åtgärder vidtagits för att uppnå dem eller för att undvika att omloppstiderna ökade. Som förklaring till försvårande omständigheter angav en av kammarrätterna att pandemin påverkat möjligheterna att nå verksamhetsmålen. Det har varit svårare att sätta ut förhandlingar vilket gjort att det tagit längre tid från inkommande till avgjort. Det poängterades även att riktade åtgärder för att avarbeta balanserade mål tillfälligt kan resultera i en försämrad omloppstid, medan åldersstruktur och balansläge förbättras. På sikt underlättar detta dock möjligheterna att nå verksamhetsmålen. Åtgärder som bidragit till att uppfylla verksamhetsmålen angavs såsom systematisk avarbetning samt utvecklade arbetsmetoder för att nå en effektivare organisation. För Kammarrätten i Stockholm har det ökade målagörandet av balanserade hyperhidrossmål betydligt försämrat omloppstiderna vilket enligt enkätsvaret var förväntat.

Diagram 20 Kammarrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2020

En bedömning av kammarrätternas resultat och utveckling

Kammarrätterna uppnådde inte regeringens verksamhetsmål för omloppstiden under 2020. Omloppstiden utvecklades i negativ riktning och hänger samman med att flera av kammarrätterna avgjorde äldre mål i riktade insatser under året. Hyperhidrosmålen fick i väntan på avgöranden av Högsta förvaltningsdomstolen en kraftigt försämrad åldersstruktur. När dessa avgjordes under 2020 blev omloppstiden för avgjorda mål påverkad. De riktade insatserna förbättrade åldersstrukturen på balanserade mål betydligt, men konsekvensen av att äldre mål avgjordes blev att färre kammarrätter uppfyllde regeringens verksamhetsmål.

Såväl antalet inkomna mål som avgjorda mål ökade under 2020. Balanserade mål minskade kraftigt med nära 35 procent jämfört med föregående

år. Kammarrätterna har inte längre någon överbalans. Överbalansen minskade från ca 2 700 till en underbalans om nära 1 200 mål. Detta förklaras av avgörandet av hyperhidrosmålen. Sammantaget bedöms målsättningen om en rimlig balansnivå ha uppnåtts.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med föregående år, från 70 till 93. Antalet avgjorda mål ökade mycket kraftigt med 26 procent medan antalet årsarbetskrafter minskade från 321 till 307.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2020. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med 23 procent 2020 jämfört med föregående år. Styckkostnaderna minskade i samtliga målkategorier men främst vad gäller socialförsäkringsmålen. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

Migrationsöverdomstolen

Migrationsöverdomstolen finns vid Kammarrätten i Stockholm.

Tabell 35 Migrationsöverdomstolen

	2018	2019	2020
Avgjorda migrationsmål per årsarbetskraft	203	198	175
Genomsnittlig handläggningstid för avlägsnandemål (mån)	0,9	1,0	1,1
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	5 892	6 421	8 300

Inkomna migrationsmål minskade med 19 procent under 2020 jämfört med 2019. Målminskningen skedde särskilt i målgrupperna för avlägsnandemål samt uppehållstillståndsmålen. Den största och mest resurskrävande målkategorin, avlägsnandemål asyl, minskade mest antalsmässigt 2019 och likaså under 2020.

Antalet avgjorda mål minskade procentuellt lika mycket som de inkomna målen, 19 procent. Precis som för inkomna mål var det målgrupperna för avlägsnandemål samt uppehållstillståndsmålen som minskade mest antalsmässigt.

Balanserna av migrationsmål minskade betydligt och bestod till övervägande del av avlägsnandemål asyl. Den totala balansen i förhållande till antalet inkomna mål uppgick till sju procent, vilket var samma andel som föregående år. Åldersstrukturen på de balanserade målen har förändrats marginellt mot föregående år.

Vid Migrationsöverdomstolen kräver i princip alla mål prövningstillstånd (PT) för att tas upp till prövning. Under året beviljades 83 mål PT, vilket är en minskning sedan 2019 då 96 mål beviljades PT. Dessa mål fanns främst i gruppen uppehållstillstånd och avlägsnandemål asyl.

Tabell 36 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Migrationsöverdomstolen 2018–2020

Utveckling per målkategori	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Inkomna mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	12 403	10 531	8 358	-2 173	-21 %
-varav ensamkommande barn	587	115	119	4	3 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	226	485	616	131	27 %
Omedelbar verkställighet	50	40	60	20	50 %
Uppehållstillstånd, Avlägsnandemål ej asyl, Statusförklaringar	5 381	4 770	4 081	-689	-14 %
-varav uppehållstillstånd	3 438	2 781	2 527	-254	-9 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	1 279	1 084	1 084	0	0 %
-varav statusförklaringar	664	905	470	-435	-48 %
Verkställighetsmål	1 251	1 424	1 262	-162	-11 %
Medborgarskapsmål	162	255	416	161	63 %
Viseringsmål	478	752	269	-483	-64 %
Övriga migrationsmål	1 953	2 234	1 763	-471	-21 %
Särskilda rättsmedel	241	185	143	-42	-23 %
Summa migrationsmål	21 919	20 191	16 352	-3 839	-19 %
Avgjorda mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	12 291	10 704	8 560	-2 144	-20 %
-varav ensamkommande barn	602	127	123	-4	-3 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	203	460	601	141	31 %
Omedelbar verkställighet	50	41	57	16	39 %
Uppehållstillstånd, Avlägsnandemål ej asyl, Statusförklaringar	5 360	5 004	4 067	-937	-19 %
-varav uppehållstillstånd	3 379	2 976	2 491	-485	-16 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	1 307	1 115	1 072	-43	-4 %
-varav statusförklaringar	674	913	504	-409	-45 %
Verkställighetsmål	1 207	1 419	1 290	-129	-9 %
Medborgarskapsmål	153	249	398	149	60 %
Viseringsmål	469	749	297	-452	-60 %
Övriga migrationsmål	1 953	2 224	1 810	-414	-19 %
Särskilda rättsmedel	255	186	143	-43	-23 %
Summa migrationsmål	21 738	20 576	16 622	-3 954	-19 %
Balanserade mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	1 100	918	712	-206	-22 %
-varav ensamkommande barn	25	13	9	-4	-31 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	34	59	74	15	25 %
Omedelbar verkställighet	3	2	5	3	150 %
Uppehållstillstånd, Avlägsnandemål ej asyl, Statusförklaringar	556	332	348	16	5 %
-varav uppehållstillstånd	383	189	224	35	19 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	105	74	85	11	15 %
-varav statusförklaringar	68	69	39	-30	-43 %
Verkställighetsmål	73	79	52	-27	-34 %
Medborgarskapsmål	16	22	40	18	82 %
Viseringsmål	33	35	8	-27	-77 %
Övriga migrationsmål	65	77	31	-46	-60 %
Särskilda rättsmedel	12	11	12	1	9 %
Summa migrationsmål	1 858	1 476	1 208	-268	-18 %

Verksamhetsmål

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR MIGRATIONSÖVERDOMSTOLEN:

- av målen i Migrationsöverdomstolen ska 90 procent ta högst två månader att avgöra.

Migrationsöverdomstolen ökade sina omloppstider under 2020 men klarade fortsatt regeringens verksamhetsmål. Under året avgjordes merparten (90 procent) av målen inom 1,8 månader.

EN BEDÖMNING AV MIGRATIONSÖVERDOMSTOLENS RESULTAT OCH UTVECKLING

Migrationsöverdomstolen klarade fortsatt regeringens verksamhetsmål men omloppstiderna ökade något under 2020.

Inflödet av migrationsmål avtog ytterligare under 2020 jämfört med 2019 då det var en tydlig minskning efter de senaste årens målökningar. Antalet avgjorda mål minskade i samma omfattning som de inkomna målen, men var något fler än de inkomna vilket ledde till en balansminskning. Åldersstrukturen för balanserade mål förändrades marginellt. För Migrationsöverdomstolen görs ingen beräkning av överbalans men balansnivån bedöms ändå som rimlig eftersom målen har kunnat avgöras inom tidsgränsen för det satta verksamhetsmålet.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, försämrades jämfört med föregående år, från 198 till 175 mål. Antalet avgjorda mål minskade med 19 procent och antalet årsarbetskrafter minskade från 104 till 95.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, försämrades under 2020. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med 29 procent 2020 jämfört med föregående år. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

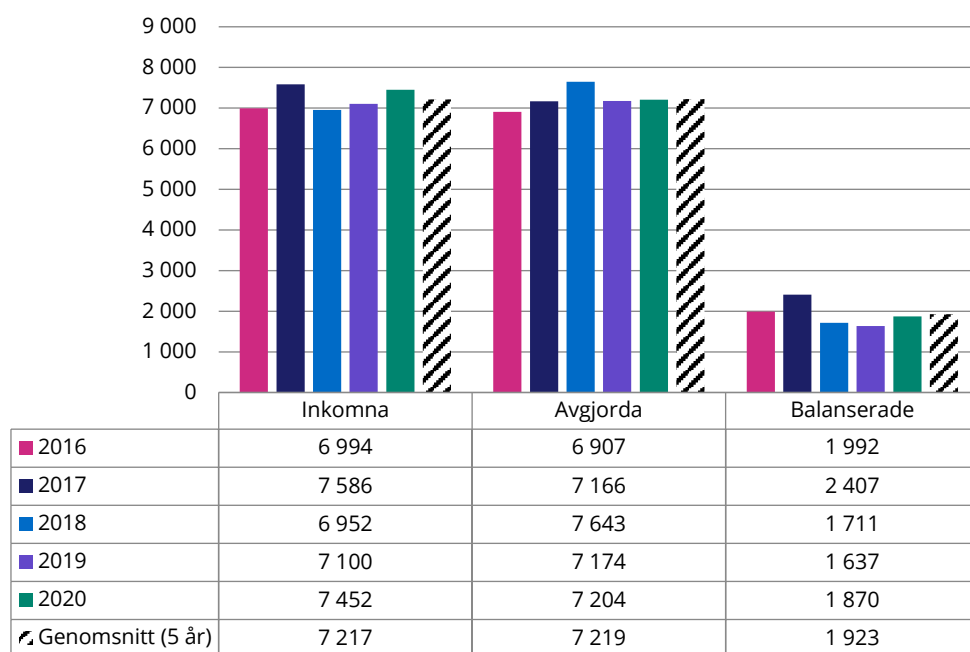
Högsta förvaltningsdomstolen

Tabell 37 Högsta förvaltningsdomstolen

	2018	2019	2020
Antal avgjorda mål per årsarbetskraft	102	94	95
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	14 940	17 199	17 294

Målutvecklingen

Diagram 21 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta förvaltningsdomstolen 2016–2020

Under den senaste femårsperioden har Högsta förvaltningsdomstolen haft ett genomsnitt om drygt 7 000 inkomna och avgjorda mål. Under 2020 fortsatte antalet inkomna mål att öka. Ökningen uppgick till fem procent jämfört med 2019.

Högsta förvaltningsdomstolen avgjorde i princip lika många mål under 2020 som under 2019 och strax under snittet för femårsperioden. Antalet avgjorda mål var färre än antalet inkomna vilket ledde till ett ökat antal balanserade mål under året.

Balanserna uppgick till nära 1 900 mål, en ökning med 14 procent sedan föregående år men var fortfarande under snittet för femårsperioden.

Den totala balansen i förhållande till antalet inkomna mål ökade till ca 25 procent att jämföra med 2019 då andelen var 23 procent.

Tabell 38 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta förvaltningsdomstolen

Utveckling per målkategori	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Inkomna mål				Antal	%
Skattemål	1 232	1 242	1 060	-182	-15 %
Trängselskattemål	19	26	11	-15	-58 %
Socialförsäkringsmål	1 065	1 265	1 392	127	10 %
Mål enl. socialtjänstlagen	400	541	438	-103	-19 %
Psykiatrimål	531	480	598	118	25 %
LVU-mål	754	808	941	133	16 %
LVM-mål	58	71	66	-5	-7 %
LOU-mål	328	169	257	88	52 %
Mängdmål	424	282	330	48	17 %
Övriga mål	2 141	2 216	2 359	143	6 %
Summa totalt	6 952	7 100	7 452	352	5 %
Avgjorda mål				Antal	%
Skattemål	1 756	1 146	1 163	17	1 %
Trängselskattemål	21	27	13	-14	-52 %
Socialförsäkringsmål	991	1 442	1 234	-208	-14 %
Mål enl. socialtjänstlagen	419	530	456	-74	-14 %
Psykiatrimål	538	461	554	93	20 %
LVU-mål	745	763	918	155	20 %
LVM-mål	57	66	63	-3	-5 %
LOU-mål	353	238	245	7	3 %
Mängdmål	410	312	320	8	3 %
Övriga mål	2 353	2 189	2 238	49	2 %
Summa totalt	7 643	7 174	7 204	30	0 %
Balanserade mål				Antal	%
Skattemål	378	475	372	-103	-22 %
Trängselskattemål	3	2	0	-2	-100 %
Socialförsäkringsmål	363	186	344	158	85 %
Mål enl. socialtjänstlagen	98	108	90	-18	-17 %
Psykiatrimål	43	62	106	44	71 %
LVU-mål	88	133	156	23	17 %
LVM-mål	4	9	12	3	33 %
LOU-mål	98	29	41	12	41 %
Mängdmål	85	54	64	10	19 %
Övriga mål	551	579	685	106	18 %
Summa totalt	1 711	1 637	1 870	233	14 %

Högsta förvaltningsdomstolen har under året haft en tydlig ökning av antalet inkomna mål. Nedbrutet på de olika målkategorierna syntes en fortsatt ökning av socialförsäkringsmålen till följd av de kraftiga ökningarna av dessa mål i förvaltningsrätt och kammarrätt under tidigare år. Även tvångsvårdsmålen fortsatte att öka kraftigt.

Det totala antalet avgjorda mål var i princip oförändrat sedan 2019. Antalsmässigt minskade avgjorda socialförsäkringsmål mest, medan antalet

avgjorda LVU-mål ökade till följd av det ökade inflödet. Dessa mål handläggs med förtur hos domstolen. Antalet avgjorda skattemål var kvar på samma nivå som året innan. Att antalet skattemål i balans minskade berodde på att antalet inkomna skattemål minskade.

Åldersstrukturen för balanserade mål försämrades under året. Antalet balanserade mål äldre än sex månader var i princip oförändrat men antalet balanserade mål äldre än tolv månader ökade. Förändringarna var i princip helt hänförliga till balanserna av skattemål.

Tabell 39 Avgjorda mål vid Högsta förvaltningsdomstolen

	2018	2019	2020
Mål som har avgjorts slutligt efter att ha beviljats PT (Dispenserade mål)	82	185	92
Mål som ej har beviljats PT (Ej beviljade dispenser)	7 047	6 484	6 508
Mål som ej omfattas av PT (Rättsprövningar m.m)	514	505	360
Summa avgjorda mål	7 643	7 174	6 960

Av de mål som Högsta förvaltningsdomstolen avgör är målen som avgörs efter beviljat prövningstillstånd (PT) i de allra flesta fall de mest arbetskrävande. Dessa mål utgör domstolens huvuduppgift som prejudikatinstans. De allra flesta, 96 procent av de inkomna målen 2020 krävde PT för att tas upp för prövning i domstolen.

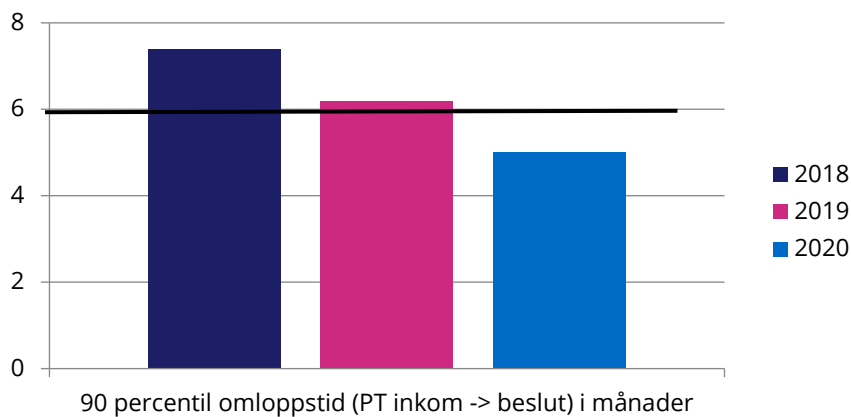
Antalet mål som avgjordes slutligt efter beviljat PT återgick till mer normala nivåer efter förra årets ökning som berodde på en stor serie LOU-mål och en mindre serie skattemål som avgjordes under 2019.

Antalet mål som beviljades PT under året var i princip oförändrat sedan föregående år medan avgjorda mål som inte omfattas av prövningstillstånd var betydligt lägre än 2019. I de mål där domstolen tog ställning till om PT skulle meddelas eller inte, meddelades prövningstillstånd i 1,4 procent av målen, vilket var lägre än föregående år. Även detta förklaras av de stora målserier som beviljades PT under 2019.

Verksamhetsmål

Högsta förvaltningsdomstolen ska årligen sätta egna verksamhetsmål. Domstolen har ett verksamhetsmål som beräknas på omloppstiden från det att ett mål kommer in fram till beslut tas om PT ska medges eller inte. Domstolens målsättning är att ställningstagande till ansökan om PT ska meddelas inom sex månader i 90 procent av målen. Under 2020 lyckades domstolen korta omloppstiderna ner till fem månader vilket var en kraftig minskning jämfört med året innan.

Diagram 22 Högsta förvaltningsdomstolens uppfyllelse av verksamhetsmål 2020

Domstolen nådde sin målsättning för 2020. Måluppfyllelsen redovisas också i tabellform i bilaga 1.

Högsta förvaltningsdomstolen har sedan 2017 även ett verksamhetsmål avseende omloppstider för de mål som avgörs fullsuttet. Detta handlar om mål där PT beviljats samt förhandsbesked och rättsprövningar. Domstolen har under 2020 skärpt sin målsättning till att 75 procent av de fullsuttna målen ska avgöras inom 14 månader från att de kommit in. Detta mål uppfylldes av domstolen under året eftersom 75 procent av målen avgjordes inom 11 månader.

I den enkät som sänts ut till domstolarna med frågor kring måluppfyllelsen anger Högsta förvaltningsdomstolen att verksamheten kunnat fortsätta trots pandemin på grund av delvis förändrade arbetsätt och bättre tekniska förutsättningar. Att fler medarbetare behövde arbeta på distans har påskyndat digitaliseringen av målhanteringen. Pandemin ledde till att sjukfrånvaron tidvis var hög under året och ett övertidsprojekt genomfördes för att undvika alltför stora ökningar av balanserna. Projektet gav förväntat positivt resultat.

Domstolen följer kontinuerligt och strukturerat upp verksamhetsmålen. Under året genomfördes ett statistikprojekt vilket syftar till att ge ett bättre underlag för analys av verksamheten. Domstolen har en digitaliseringsgrupp som samordnar arbetet med dessa frågor och som inte bara följer utvecklingen inom Sveriges Domstolar utan arbetar mycket proaktivt.

En bedömning av Högsta förvaltningsdomstolens resultat och utveckling

Högsta förvaltningsdomstolen nådde under året båda sina mål för omloppstider och utvecklingen var varit positiv, båda omloppstiderna kortades.

Antalet mål i balans ökade till följd av målökningen och balansens åldersstruktur försämrades något. Antalet avgjorda mål var oförändrade. För Högsta förvaltningsdomstolen görs ingen beräkning av överbalans men balansnivån bedöms ändå som rimlig trots ökningen av antalet mål i balans. Detta eftersom målen har kunnat avgöras inom tidsgränsen för de satta verksamhetsmålen. Balansökningarna och försämringen av åldersstrukturen kan dock innebära att målsättningarna blir svårare att nå framöver.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, var i princip oförändrad jämfört med föregående år, från 94 till 95 mål. Antalet avgjorda mål var i princip oförändrat och antalet årsarbetskrafter var 76 liksom förra året.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, försämrades något under 2020. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med en procent 2020 jämfört med föregående år. Styckkostnadsutvecklingen redovisas i bilaga 2.

Domstolsverket fick den 1 oktober 2020 ny generaldirektör, Thomas Rolén. Han var innan dess mångårig kammarrättspresident på Kammarrätten i Stockholm. Foto Per Carlsson/Domstolsverket

Hyres- och arrendenämnderna

Tabell 40 Hyres- och arrendenämnderna

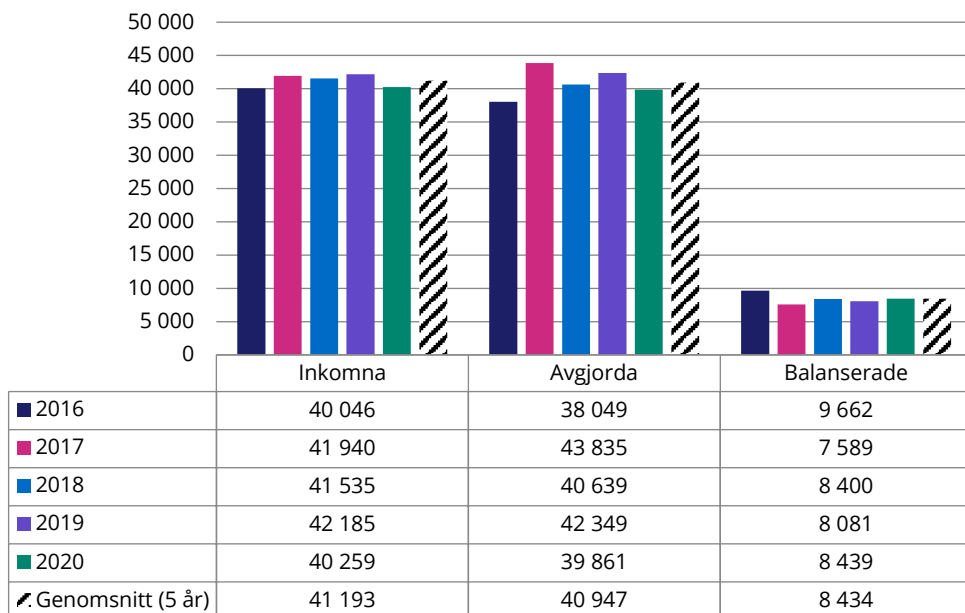
	2018	2019	2020
Antal avgjorda ärenden per årsarbetskraft	496	536	464
Genomsnittlig styckkostnad för ett ärende (kr)	2 531	2 236	2 635

Av landets åtta hyres- och arrendenämnder är fem administrativt knutna till tingsrätten på samma ort och lagmannen vid tingsrätten är chef även för hyres- och arrendenämnden. Hyres- och arrendenämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö är administrativt självförsörjande och har egen chef.

De åtta nämnderna är sinsemellan olika och skiljer sig åt vad gäller storlek, geografiskt verksamhetsområde och ärendetyper, bl.a. beroende på hur hyres- och arrendemarknaden ser ut i olika delar av landet. Sett till det totala antalet inkomna ärenden under 2020 inkom 70 procent vid tre största nämnderna. Nämnden i Stockholm svarade för 42 procent av det totala antalet inkomna ärenden.

Ärendeutvecklingen

Diagram 23 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden vid hyres- och arrendenämnderna 2016–2020

Under den senaste femårsperioden har hyres- och arrendenämnderna haft ett genomsnitt om ca 41 000 inkomna och avgjorda ärenden per år. År 2020 minskade såväl inkomna som avgjorda ärenden tydligt jämfört med året innan och låg på en marginellt lägre nivå än genomsnittet för femårsperioden. Balanserade ärenden ökade jämfört med året innan och var i nivå med genomsnittet för femårsperioden. Överbalansen ökade från drygt

1 500 ärenden till ca 2 000 under året. Motsvarande antal var knappt 1 600 ärenden år 2018.

Den totala balansen i förhållande till det årliga ärendeinflödet uppgick till 21 procent 2020, vilket var en ökning med två procentenheter jämfört med 2019.

Tabell 41 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden vid hyres- och arrendenämnderna

Utveckling per ärendeslag	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Inkomna ärenden				Antal	%
Hyresnämndsärenden*	8 011	8 014	7 634	-380	-5 %
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	6 537	6 636	5 993	-643	-10 %
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	467	352	593	241	68 %
- varav övriga hyresnämndsärenden	1 007	1 026	1 048	22	2 %
Arrendenämndsärenden	1 419	1 866	1 859	-7	0 %
- varav bostadsarrenden	555	1 354	1 127	-227	-17 %
- varav jordbruksarrenden	85	93	85	-8	-9 %
- varav övriga arrendenämndsärenden	779	419	647	228	54 %
Bostads- och lokalavståenden	27 612	28 076	26 589	-1 487	-5 %
Ärenden om lokalmedling	4 493	4 229	4 177	-52	-1 %
Summa totalt	41 535	42 185	40 259	-1 926	-5 %
Avgjorda ärenden				Antal	%
Hyresnämndsärenden*	7 951	7 815	7 843	28	0 %
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	6 533	6 333	6 258	-75	-1 %
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	377	420	518	98	23 %
- varav övriga hyresnämndsärenden	1 041	1 062	1 067	5	0 %
Arrendenämndsärenden	1 152	2 017	1 298	-719	-36 %
- varav bostadsarrenden	583	1 191	559	-632	-53 %
- varav jordbruksarrenden	97	97	92	-5	-5 %
- varav övriga arrendenämndsärenden	472	729	647	-82	-11 %
Bostads- och lokalavståenden	27 281	27 971	26 520	-1 451	-5 %
Ärenden om lokalmedling	4 255	4 546	4 200	-346	-8 %
Summa totalt	40 639	42 349	39 861	-2 488	-6 %
Balanserade ärenden				Antal	%
Hyresnämndsärenden*	3 392	3 608	3 411	-197	-5 %
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	2 791	3 105	2 851	-254	-8 %
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	338	272	351	79	29 %
- varav övriga hyresnämndsärenden	263	231	209	-22	-10 %
Arrendenämndsärenden	1 107	691	1 264	573	83 %
- varav bostadsarrenden	655	552	1 132	580	105 %
- varav jordbruksarrenden	32	27	20	-7	-26 %
- varav övriga arrendenämndsärenden	420	112	112	0	0 %
Bostads- och lokalavståenden	841	1 010	1 002	-8	-1 %
Ärenden om lokalmedling	3 060	2 772	2 762	-10	0 %
Summa totalt	8 400	8 081	8 439	358	4 %

* exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden

Under 2020 minskade antalet inkomna ärenden tydligt jämfört med föregående år. Förändringarna i antalet inkomna ärenden varierade mellan de olika hyres- och arrendenämnderna där nämnden i Malmö utmärkte sig med en kraftig ärendeminskning om 22 procent. Detta förklaras dels av det stora antalet inkomna bostadsarrenden till nämnden under 2019 dels av att antalet inkomna bostadsavståenden minskade från att ha legat högt under tre års tid.

Bostads- och lokalavståenden var det ärendeslag som antalsmässigt minskade mest, framförallt orsakat av det minskade antalet inkomna ärenden till nämnden i Malmö men även till nämnderna i Jönköping och Stockholm. Antalet inkomna bostadsavståenden har under de senaste fyra åren legat på en hög nivå vilket beror på ansökningar om godkännande av överenskommelser om avstående från besittningsskydd. Dessa ärenden avgörs i regel snabbt, men är administrativt tidskrävande. Bostadsarrenden var det ärendeslag som andelsmässigt minskade mest. Dessa ärenden kommer oftast in i femårscykler. Därutöver minskade ärenden enligt 12 kap JB tydligt. Ärenden enligt hyresförhandlingslagen var det ärendeslag som antals- och andelsmässigt ökade mest och delvis förklaras det av en stor ärendeökning vid nämnden i Umeå.

Antalet avgjorda ärenden minskade tydligt jämfört med föregående år. Förändringarna i antalet avgjorda ärenden varierade mellan de olika hyres- och arrendenämnderna där nämnderna i Malmö och Umeå utmärkte sig med en kraftig minskning om 26 respektive 23 procent.

Den största antalsmässiga minskningen bestod av avståendeärenden. En förklaring till detta var att antalet ärenden som gäller avstående från besittningsskydd har varit mycket högt under de tre föregående åren och denna ärendetyp har kort handläggningstid. Antalet avgjorda bostadsarrenden var det ärendeslag som andelsmässigt minskade mest. Det berodde på att nämnden i Malmö avgjorde ett stort antal bostadsarrenden under 2019. Antalet avgjorda ärenden enligt hyresförhandlingslagen ökade kraftigt med 23 procent.

Balanserna vid hyres- och arrendenämnderna ökade med totalt fyra procent under året. Nedbrutet på ärendetyperna och på de olika domstolarna såg dock utvecklingen olika ut. Den största ökningen antalsmässigt sett bestod av bostadsarrenden. Fyra nämnder hade en balansökning där nämnderna i Umeå och Göteborg utmärkte sig med en mycket kraftig ökning av bostadsarrenden. Nämnden i Umeå hade även en kraftig ökning av avståendeärenden. En kraftig balansökning skedde av ärenden enligt hyresförhandlingslagen. Detta kan till viss del bero på att besiktningar varit svåra att genomföra under rådande pandemi. Detta kan komma att synas i omloppstiden kommande år. Nämnden i Stockholm bröt under 2020 den stadigt ökande trenden sedan flera år och balanserna minskade. Framförallt berodde detta på färre balanserade ärenden enligt 12 kap. JB. Detta förklaras av ett lägre inflöde av dessa ärenden, ett ökat avgörande med hjälp av balansavarbetsinsatser samt effektivare hantering av nämndens ärenden.

Andelen balanserade ärenden äldre än sex månader var 47 procent, vilket var två procentenheter mer än året innan. Andelen balanserade ärenden äldre än tolv månader ökade med en procentenhet jämfört med föregående

år. Hyres- och arrendenämnden i Stockholm utmärker sig med en högre andel äldre mål i balans än nämnderna i snitt medan Hyres- och arrendenämnden i Umeå har lägre andel balanserade ärenden äldre än sex respektive tolv månader.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR HYRES- OCH ARRENDENÄMNDERNA:

- av ärendena vid hyres- och arrendenämnderna, exkl. ärenden om avstående av besittningsskydd för bostad och lokal samt ärenden om lokalmedling, ska 75 procent ta högst fyra månader att avgöra.

Tabell 42 Omloppstider 75 percentilen

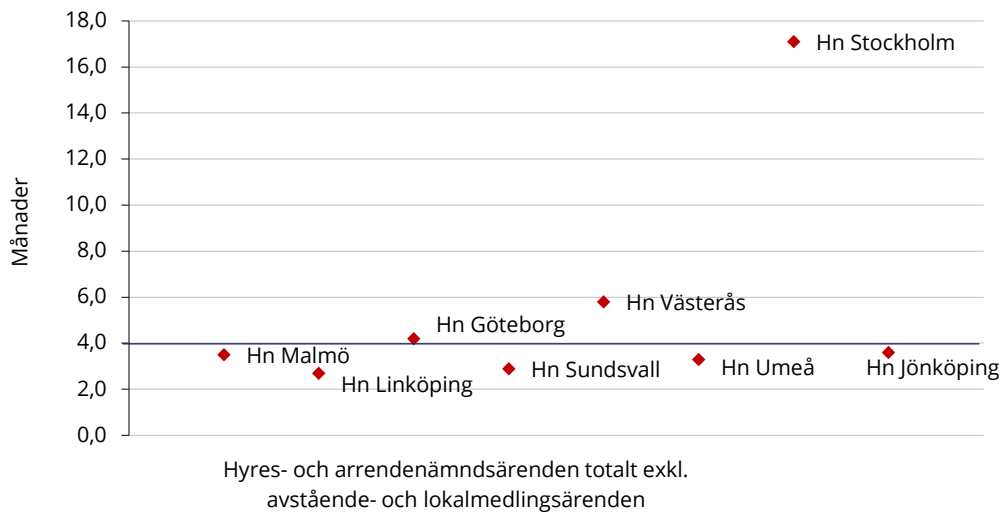
Omloppstider 75 percentilen	2018	2019	2020
Hyresnämndsärenden*	5,8	5,3	5,5
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	6,0	5,6	6,6
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	10,0	6,2	5,1
- varav övriga hyresnämndsärenden	3,2	2,9	2,7
Arrendenämndsärenden	12,1	4,4	11,9
- varav bostadsarrenden	14,8	5,1	16,2
- varav jordbruksarrenden	9,7	7,3	8,6
- varav övriga arrendenämndsärenden	6,0	4,4	2,9
Totalt*	6,9	5,1	6,3

* exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden

Omloppstiden för samtliga hyres- och arrendenämnder uppgick till 6,3 månader för 75:e percentilen under 2020, vilket var en försämring med 1,2 månader jämfört med 2019. Omloppstiden för hyresnämndsärenden uppgick till 5,5 månader och för arrendenämndsärenden till 11,9 månader.

En förklaring till att omloppstiderna totalt sett försämrades var att omloppstiden för ärenden enligt 12 kap JB försämrades med 1 månad. Under 2020 stod dessa för den största andelen, 68 procent, av de avgjorda ärenden som regeringen satt upp verksamhetsmål för. De påverkade därmed den totala omloppstiden i hög grad. Omloppstiden för bostadsarrenden ökade med 11,1 månader. Dessa ärenden har nämnderna svårt att påverka omloppstiden för. Det beror på att oftast prövas en stor mängd bostadsarrenden samtidigt, och det tar tid för nämnden att kalla och delge parter. Ärendena måste därför sättas ut ganska långt fram i tiden för att alla åtgärder ska hinnas med. Ibland prövar arrendenämnderna några pilotärenden och om de överklagas till hovrätten ligger de andra ärendena kvar i avvaktan på hovrättens beslut. Under 2020 var andelen avgjorda övriga arrendenämndsärenden fortsatt hög men eftersom dessa ärenden i regel avgörs snabbt får de inte någon större påverkan på omloppstiden totalt.

Diagram 24 Hyres- och arrendenämndernas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2020

Resultatet för de enskilda nämndernas omloppstider 2020 varierade mellan 2,7 och 17,1 månader. Fem nämnder uppfyllde regeringens mål för 2020 vilket var en förbättring jämfört med föregående år då tre nämnder uppfyllde målet. Samtliga nämnder förutom nämnden i Stockholm hade en omloppstid kortare än fyra månader för hyresnämndsärenden. Endast nämnden i Umeå hade en omloppstid under fyra månader för arrendenämndsärenden medan den för övriga nämnder varierade mellan 5,2 och 30,4 månader.

Variationen mellan nämndernas resultat kan till viss del förklaras av olikheter mellan nämnderna beträffande ärendesammansättning, storlek och geografiskt verksamhetsområde. Nämndernas omloppstider påverkas ofta av att en större mängd ärenden om bostadsarrenden eller ärenden enligt hyresförhandlingslagen avgörs ett enskilt år och varierar därför kraftigt mellan åren.

Omloppstiden i Hyres- och arrendenämnden i Stockholms var 17,1 månader och kan förklaras av att många äldre ärenden enligt 12 kap JB avgjordes. Dessa ärenden stod för 76 procent av nämndens avgjorda ärenden som regeringen satt upp verksamhetsmål för, varför de fick stor påverkan på nämndens omloppstid.

I den enkät som sändes ut till nämnderna med frågor kring måluppfyllelsen anger hyres- och arrendenämnderna att de starkast bidragande orsakerna till att målet nås är kompetenta och engagerade medarbetare, effektiv organisation och arbetssätt, ett färre antal inkomna mål än förväntat, låga balanser med god åldersstruktur samt övergång till digitaliserad ärendehantering. Hyres- och arrendenämnden i Stockholm angav att orsaken till att målet ej kunde nås är historiskt kraftiga överbalanser.

En bedömning av hyres- och arrendenämndernas resultat och utveckling

Bedömningen är att Hyres- och arrendenämnderna sammantaget inte uppnådde regeringens verksamhetsmål under 2020. I förhållande till 2019 gick

omloppstidens utveckling och spridning i negativ riktning. Den ökade omloppstiden för hyresnämndsärenden kan härledas till att omloppstiden för ärenden enligt 12 kap JB, vilka står för 68 procent av de avgjorda ärenden som regeringen satt upp verksamhetsmål för, försämrades med 1 månad. Den ökade omloppstiden för arrendenämndsärenden kan härledas till att omloppstiden för bostadsarrenden, vilka nämnderna har svårt att påverka omloppstiden för, ökade med 11,1 månader. Spridningen i måluppfyllelse ökade mycket kraftigt jämfört med föregående år.

Hyres- och arrendenämnderna hade både en tydlig ärendeminskning och ett minskat avgörande under 2020. Eftersom de avgjorda ärendena understeg antalet inkomna ökade balanserna. Hyres- och arrendenämnderna hade vid årets slut en överbalans om ca 2 000 ärenden. Spridningen minskade dock kraftigt jämfört med föregående år. Överbalansen utvecklades i negativ riktning och målsättningen för en rimlig balansnivå bedöms därför inte ha uppnåtts.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda ärenden per årsarbetskraft, försämrades jämfört med föregående år, från 536 till 464 ärenden. Antalet avgjorda ärenden minskade med 6 procent medan antalet årsarbetskrafter ökade från 79 till 86.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda ärenden, försämrades under 2020. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort ärende ökade med 18 procent 2020 jämfört med föregående år.

Rättshjälpsmyndigheten

Rättshjälpsmyndigheten är lokaliserad i Sundsvall samt delar myndighetschef, lokaler, administration och verksamhetsanslag med Sundsvalls tingsrätt och Hyres- och arrendenämnden i Sundsvall. I juli 2019 lämnades rapporten *En reformerad rättshjälpsprocess* till Domstolsverket. De frågor som lyftes i rapporten har sedan beretts och hanterats inom Domstolsverket i samarbete med Rättshjälpsmyndigheten. I januari 2020 gjorde Domstolsverket bedömningen att inte gå vidare med förslaget att ta över värdskapet för Rättshjälpsmyndigheten.

Rättshjälpsmyndigheten handlägger ansökningar om rättshjälp. I rättshjälpsärenden som beslutas av domstol eller hyres- och arrendenämnd hanterar Rättshjälpsmyndigheten utbetalningar och avräkningar mot biträden och sökande. Avräkningen innebär att myndigheten, till den rättssökande och biträdet, redovisar kostnaderna för rättshjälpen samt hur mycket som den enskilde själv ska betala. Rättshjälpsmyndigheten kräver också in betalning när domstol beslutat om återbetalningsskyldighet i rättshjälpsärenden eller för statens kostnader i brottmål för exempelvis offentlig försvarare. Därtill prövar Rättshjälpsmyndigheten frågor om ersättning till rättsliga biträden för lämnad rådgivning. Sådan ersättning kan betalas ut när den enskilde av ekonomiska skäl inte själv ska betala hela kostnaden för rådgivningen. Rättshjälpsmyndighetens överklagbara beslut prövas av Rättshjälpsnämnden.

Rättshjälpsmyndigheten har själv satt sina verksamhetsmål och bedömer att den uppfyller målet i fråga om en rättssäker handläggning. Trots ett minskat antal inkomna ärenden uppfyller dock inte myndigheten fullt ut verksamhetsmålet om en effektiv verksamhet med kortare handläggningstid än 10 dagar. Det förklaras till stor del av att myndigheten har en liten verksamhet och att det kompetensbortfall som inträffat på grund av pensionsavgångar, med en tidvis låg bemanning till följd, under en tid satt spår i verksamheten.

Rättshjälpsmyndigheten har under år 2020 arbetat med sin kompetensförsörjning samt återrekryterat och förstärkt verksamheten för att stå bättre rustad att fullgöra de uppgifter som förekommer inom myndighetens ansvarsområde. Under året påbörjade Rättshjälpsmyndigheten också ett arbete med att utveckla myndighetens arbetssätt med sikte på en än mer rättssäker, robust och effektiv handläggning. I det arbetet har Rättshjälpsmyndigheten haft en nära samverkan med Domstolsverket och det projekt som utvecklar ett nytt digitalt verksamhetsstöd för myndigheten. Arbetet med ett nytt verksamhetsstöd har tagit stora resurser i anspråk vid Rättshjälpsmyndigheten men kommer långsiktigt stärka myndighetens verksamhet och förmåga.

Tabell 43 Inkomna ärenden

	2018	2019	2020
Inkomna ärenden	32 017	34 929	31 762

Rättshjälpsmyndighetens ärenden delas in i inkomna ärenden om rättshjälp, avräkningsärenden, återkravsärenden och begäran om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift. Trenden de senaste åren med ett minskat inflöde av ärenden till myndigheten bröts år 2019. År 2020 har emellertid antalet

inkomna ärenden återigen minskat och inflödet var drygt 9 procent lägre än året innan. Det minskade inflödet beror främst på en minskning av antalet ärenden om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift.

Tabell 44 Inkomna ansökningar om rättshjälp

	2018	2019	2020
Inkomna ärenden	998	945	923

Antalet ansökningar om rättshjälp som inkommer till Rättshjälpsmyndigheten och som ska prövas av myndigheten har under de senaste åren legat på en relativt stabil nivå, närmare 1 000 ärenden årligen.

Tabell 45 Avräknade ärenden i vilka rättshjälp beviljats

	2018	2019	2020
Avräknade ärenden – RHM	631	428	541
Avräknade ärenden – domstol	6 109	6 417	6 039

Avräkning görs när ett rättshjälpsärende avslutats. Antalet avräknade ärenden beror därför, med viss eftersläpning, på hur många rättshjälpsärenden som har beviljats. Om antalet beviljade rättshjälpsärenden i domstol minskar blir följden att antalet ärenden där avräkning görs också blir färre. Avräkningsärenden där Rättshjälpsmyndigheten inledningsvis beviljat rättshjälp ökade dock något i förhållande till 2019.

Tabell 46 Återkravsärenden

	2018	2019	2020
Tvistemål			
Antal ärenden	239	211	168
Mnkr	5,7	6,0	5,0
Antalet inbetalningar	116	92	85
Mnkr	4,0	2,5	2,1
Brottmål			
Antal ärenden	15 453	17 048	16 774
Mnkr	74,5	80,7	70,1
Antalet inbetalningar	8 128	9 674	8 556
Mnkr	70,2	69,8	66,5

Antalet ärenden med återkrav i såväl tvistemål som brottmål återspeglas i antalet beslut vid domstol. Rättshjälpsmyndigheten träffade under 2018 avtal med Kammarkollegiet om att den myndigheten ska sköta Rättshjälpsmyndighetens återkravshantering i brottmål. I tabellen återges samtliga återkrav i brottmål, oavsett om inbetalning har skett till Rättshjälpsmyndigheten, Kammarkollegiet eller Kronofogden.

Tabell 47 Inkomna ärenden angående ersättning för nedsatt rådgivningsavgift

	2018	2019	2020
Antal nedsatta rådgivningar	8 587	9 877	7 317

Antalet ärenden som kommit in till Rättshjälpsmyndigheten med en begäran om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift har ökat under de senaste åren. Under 2020 skedde dock en praxisändring vilket sannolikt har bidragit till att antalet ärenden minskat. Rättshjälpsmyndigheten har också arbetat med att höja kvaliteten i myndighetens beslut genom att utveckla granskningen i de ärenden som kommit in till myndigheten.

Tabell 48 Överklaganden till Rättshjälpsnämnden (procent av totalt antal ärenden)

	2018	2019	2020
Andel överklaganden	5,6 %	8,2 %	5,2 %

Totalt har 74 överklaganden inkommit under 2020, vilket är en ökning jämfört med föregående år då det kom in 54 överklaganden.

Tabell 49 Omloppstider för ansökningar om rättshjälp

	2018	2019	2020
Antal arbetsdagar	8	9	12

Omloppstiden är ett medianvärde som beräknas i de ärenden där slutligt beslut fattats av Rättshjälpsmyndigheten. Ökningen från nio till tolv dagars handläggningstid förklaras till stor del av att de pensionsavgångar som varit under 2020 och som under en tid satt spår i verksamheten.

Rättshjälpsnämnden

Rättshjälpsnämnden vänder man sig till om man vill överklaga Rättshjälpsmyndighetens beslut i rättshjälpsfrågor. Nämndens beslut får inte överklagas.

Hovrätten för Nedre Norrland utför administrativa uppgifter åt Rättshjälpsnämnden och tillhandahåller sammanträdeslokaler. Kostnaderna för Rättshjälpsnämnden belastar hovrätten och uppgår till omkring 0,5 mnkr årligen.

Tabell 50 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden

	2018	2019	2020
Antal inkomna ärenden	82	53	69
Antal avgjorda ärenden	81	56	65
Antal balanserade ärenden	7	4	8
Antalet ändrade beslut (inkl. återförvisade ärenden)	10	11	6
Ändringsfrekvens (inkl. återförvisade ärenden)	12 %	21 %	9 %

Av de under året avgjorda ärendena har Justitiekanslern överklagat i ett fall. Att ärenden som nämnden återförvisat till Rättshjälpsmyndigheten jämföras med ändrade beslut beror på att nämnden – när nämnden inte godtagit Rättshjälpsmyndighetens avslagsgrund – oftast återförvisat ärendet till Rättshjälpsmyndigheten för prövning av om övriga förutsättningar för rättshjälp är uppfyllda.

Rättshjälpsnämnden sammanträdde vid nio tillfällen under året. Mötena genomförs normalt genom videokonferens. Normalt avgörs vid varje sammanträde samtliga ärenden som varit färdigkommunicerade senast en vecka före sammanträdet.

Verksamhetsutveckling

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- det arbete som bedrivs och de åtgärder som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten

För att förbättra och bibehålla kvalitet och effektivitet krävs ständig verksamhetsutveckling. Verksamhetsutvecklingen ska utgå ifrån både domstolarnas och intressenternas behov. En viktig del i det här arbetet är en gemensam målsättning.

Under 2020 har en strategisk inriktning för Sveriges Domstolar fastställts. Arbetet som drivits av Domstolsverket med deltagande från hela Sveriges Domstolar har resulterat i en ny strategisk inriktning som gäller för 2020 och framåt. Vägledande i arbetet har varit att i huvudsak fokusera på Sveriges Domstolars intressenter.

I den strategiska inriktningen har följande fem målområden prioriterats:

De målområden som lagts fast i den strategiska inriktningen ska vara vägledande för de prioriteringar som sker på övergripande nivå för Sveriges Domstolar. Målbeskrivningen är det önskade läget inom varje målområde. För varje målområde har Sveriges domstolschefer pekat ut ett antal prioriterade arbeten som tillsammans med målbeskrivningen utgör viktigt underlag när det gäller att prioritera den utveckling som verksamheten behöver.

För bedömning av måluppfyllelsen av de fem målen sker uppföljning med hjälp av resultatindikatorer. Det finns både kvantitativa och kvalitativa resultatindikatorer som mäts utifrån ett antal nyckeltal. Ett arbete med uppföljning av målen och analys av måluppfyllelsen har påbörjats under året tillsammans med domstolarna. Uppföljningsprocessen kommer successivt utvecklas i takt med lärandet och med målsättning att redovisa sammantagen

analys och bedömning av måluppfyllelsen inom de fem målområdena i nästa årsredovisning.

I följande kapitel finns respektive målområde beskrivet med målbeskrivning och prioriterat arbete. Under varje område redovisas det arbete som bedrivits under året och de åtgärder som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten. Inom ramen för de fem målområdena redovisas de uppgifter som finns i Domstolsverkets instruktion och de mål och krav som regeringen angett i regleringsbrev eller i något annat beslut. Återrapporteringskrav för internationella uppdrag redovisas i kapitel *Internationell verksamhet*.

Domstolen i samhället

Målområdet **Domstolen i samhället** handlar om att domstolarnas roll i samhället ska vara känd och att domstolarna har ett starkt oberoende. Allmänhet och media ska förstå varför domstolarna dömer och beslutar som de gör. Domstolarna ska avgöra mål och ärenden snabbt och med hög kvalitet. Prioriterat arbete för att uppnå målet är att:

- Arbeta för domstolarnas oberoende
- Kommunicera domstolens roll i samhället
- Arbeta med att minska risken för otillåten påverkan

Att göra domstolarnas och nämndernas oberoende roll och uppdrag i det demokratiska rättssamhället mera känd är ett centralt mål för Sveriges Domstolar. En grundläggande kunskap om detta är nödvändig för att parter och vittnen, allmänhet och medborgare ska kunna ha rätt förväntningar på verksamheten och förstå varför domstolen eller nämnden dömer eller beslutar som den gör. Särskilt i tider av snabb samhällsförändring, med ökad osäkerhet och polarisering, behöver domstolarna och nämnderna vara den trygga garanten för rättssäkerhet och demokrati och ha ett högt förtroende hos allmänheten.

Förtroendet förtjänas genom att bedriva verksamheten med hög kvalitet och utveckla den i takt med tiden och omvärldens krav. Detta omfattar inte minst en snabb och effektiv handläggning, utvecklad målhantering och ett gott bemötande av parter och vittnen och begripliga domar och beslut.

Men för att erhålla förtroende krävs också att allt detta och andra kvalitetsaspekter kommuniceras på ett begripligt sätt – med parter och vittnen i mål- och ärendehantering, och med allmänheten via massmedia och andra kanaler. Det behöver dessutom ständigt sättas i kontext av domstolarnas och nämndernas grundläggande roll och uppdrag.

Enligt Brås Nationella trygghetsundersökning (NTU) 2020 hade 39 procent av befolkningen (16–84 år) mycket stort eller ganska stort förtroende för domstolarnas sätt att bedriva sitt arbete. De senaste åren har förtroendet legat stabilt på den nivån i NTU-mätningarna. Det är i sammanhanget viktigt att komma ihåg att NTU mäter *allmänhetens* förtroende och inte exempelvis parter och vittnens – det är en förhållandevis liten andel av befolkningen som kommer i direktkontakt med domstolarna och nämnderna.

Under 2020 tog Domstolsverket i samverkan med domstolarna fram en kommunikationsstrategi, som ska stödja den strategiska inriktningen och därmed även målsättningen att göra domstolarnas och nämndernas roll i samhället mera känd. Utifrån denna strategi kan Domstolsverket bedriva en systematisk och strukturerad övergripande kommunikation för hela Sveriges Domstolars räkning, och utforma stöd till domstolarna och nämnderna att samlat bidra till en effektiv strategisk kommunikation.

En allt viktigare plattform för kommunikationen är de sociala medierna. Sociala medier får en allt större påverkan på den allmänna bilden av myndigheter och andra organisationer, i takt med att konsumtionen av traditionella massmedier minskar – något bl.a. Internetstiftelsens årliga undersökning "Svenskarna och Internet" visar. De sociala medierna innebär helt nya möjligheter att kommunicera med olika målgrupper, men naturligtvis också utmaningar. Domstolsverket tog därför under året fram ett stödpaket som innehåller rättsliga och kommunikativa aspekter på användandet av sociala medier. Stödet riktar sig till såväl myndigheterna inom Sveriges Domstolar som enskilda medarbetare, när de är aktörer i sociala medier på olika sätt.

De sociala medier som myndigheter inom Sveriges Domstolar finns på idag är Facebook, Twitter, LinkedIn och YouTube. Ett tjugotal domstolar är aktiva på en eller flera av dessa plattformar. Allt fler enskilda domare blir också mer och mer aktiva i sociala medier.

Även om konsumtionen av traditionella massmedier minskat uppgav 65 procent av respondenterna i Kantar Sifos anseendemätning 2020 att de alltjämt främst fått information om domstolarnas och nämndernas verksamhet via sådana medier. Pressmeddelanden och journalistkontakter är därför fortfarande viktiga grundbultar i Sveriges Domstolars kommunikation, för att bidra med fakta till allmänheten.

Under året fortsatte Sveriges Domstolar att publicera ett stort antal pressmeddelanden och nyheter. Vid utgången av december 2020 hade sammanlagt 469 pressmeddelanden och 421 nyheter publicerats via domstol.se.

Domstolarnas nyheter och pressmeddelanden handlade i huvudsak om uppmärksammade mål. Men med anledning av coronapandemin handlade massmedias rapportering mycket om dess påverkan på domstolarna, bl.a. att många förhandlingar fick skjutas upp, problematiken med äldre nämndemän och domstolarnas ökade användning av digital teknik.

För att ytterligare öka användandet av pressmeddelanden och skapa förståelse för det förändrade medielandskapet och utmaningarna i det, arrangerar Domstolsverket kontinuerligt utbildning i mediefrågor för domstolarna. Under året har de utbildningarna gått över till digital form och ett arbete med att utreda möjligheterna för domstolarna att hålla digitala pressträffar påbörjades.

Rättsinformation

UPPGIFT 1A5 ENLIGT DOMSTOLSVERKETS INSTRUKTION:

Domstolsverket ska ansvara för utveckling av rättsinformation samt fullgöra de uppgifter som framgår av rättsinformationsförordningen (1999:175). Förordning (2008:1393)

Domstolsverket är samordningsmyndighet för det svenska offentliga rättsinformationssystemet. Systemet regleras av rättsinformationsförordning (1999:175). I väntan på resultat av den översyn av förordningen som pågår inom Regeringskansliet upprätthåller Domstolsverket webbplatsen lagrummet.se.

Utvecklad målhantering

Målområdet **Utvecklad målhantering** lyfter fram vikten av att målhanteringen är enhetlig. Sveriges Domstolar ska vara innovativa i sin verksamhetsutveckling och medarbetarna ska vara aktiva i utvecklingsarbetet. Verksamhetsstöden ska vara stabila och förenkla verksamheten. Parter och ombud ska enkelt kunna följa och interagera i sina mål och ärenden. Tillgängligheten ska vara hög. Det arbete som prioriterats för att uppnå målet är att:

- Utveckla mål- och ärendehantering med stöd av digitalisering där strukturerad och återanvändningsbar information används
- Automatisera enkla och rutinartade arbetsuppgifter
- Göra regelförändringar som stöder utvecklingsarbetet
- Skapa ständiga förbättringar av arbetsformer

Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF)

Sedan flera år bedriver rättsväsendets myndigheter ett arbete för att utveckla ett digitalt informationsutbyte i brottmålshanteringen. Syftet är att uppnå ett effektivare, säkrare och snabbare flöde av information mellan myndigheterna, att utveckla och erhålla ny kunskap om rättsväsendets verksamheter samt att förbättra servicen till medborgare.

Arbetet med RIF har hittills lett till att en stor del av ärendehantering mellan myndigheterna i brottmålsprocessen kunnat övergå från pappersform till digital hantering direkt mellan myndigheternas ärendehanteringssystem. I de fall ett digitalt utbyte fungerar som planerat medför det minskade kostnader i form av bl.a. minskad förbrukning av papper och porto, tidsbesparingar i form av bl.a. minskad manuell hantering (t.ex. skanning, kopiering, kuvertering, omständliga filöverföringar och dubbelregistreringar) och förutsättningar för automatisk diarieföring och elektronisk lagring. Det innebär även kortare handläggningstider, snabbare överföringar, högre informationssäkerhet, högre rättssäkerhet samt ökade förutsättningar att utveckla statistik och erhålla ny kunskap.

Sedan 2012 har de myndigheter som ingår i brottmålsprocessen i uppdrag att ytterligare utveckla RIF i en andra etapp. Detta uppdrag har senare

brutits ned i mindre delar som fördelas årligen i berörda myndigheters regleringsbrev. Myndigheterna har även redovisat en gemensam plan för genomförandet av den andra etappen. Enligt myndigheternas beräkningar kan etappen avslutas år 2022.

Domstolsverkets stora leverans i RIF-etapp 2 utgörs av ett nytt digitalt brottmålsavgörande (se avsnittet om DBM nedan). Utöver arbetet med att utveckla ett nytt digitalt brottmålsavgörande arbetade man vidare med att utöka de ostrukturerade utbytena (pdf-utbyten). Domstolsverket och Kriminalvården arbetade med en utökning av det redan driftsatta pdf-utbytet till att också omfatta förvaltningsdomstolar. Domstolsverket har även tillsammans med Polismyndigheten och Tullverket börjat förbereda för ostrukturerade utbyten myndigheterna emellan.

Införande av Digitalisering av brottmålshanteringen (DBM)

Inom DBM-projektet fortsatte arbetet. Projektet är nödvändigt för en integrerad informationshantering mellan tingsrätt och hovrätt men även i förhållande till externa intressenter och för att RIF-myndigheterna ska kunna leverera enligt det regeringsuppdrag som RIF etapp 2 utgör. Det digitala avgörandet i brottmål med lösningar för digital, strukturerad överföring av uppgifter till övriga RIF-myndigheter ska enligt plan träda ikraft i april 2022. Det är ett omfattande projekt som innebär utveckling av ett nytt avgörande i brottmål med ett strukturerat informationsflöde genom hela rättskedjan, elektronisk signatur av domen, digitala originalavgöranden och inbyggt data-skydd. Arbetet sker på ett sådant sätt att lösningen över tid ska kunna återanvändas samt byggas på och ut i syfte att åstadkomma nyttor även för andra måltyper och domstolsslag. Den nya informationshanteringen förutsätter anpassning av lagstiftning som reglerar informationsutbytet mellan RIF-myndigheterna och arbete för att ta fram förslag till reglering har påbörjats.

E-skick med myndigheter

Efter det att samtliga tingsrätter, hovrätter och förvaltningsdomstolar under 2018 fått möjligheten att utbyta pdf-dokument direkt mellan domstolarnas verksamhetsstöd Vera och Åklagarmyndighetens, Ekobrottsmyndighetens samt Skatteverkets verksamhetsstöd driftsattes 2019 möjligheten till e-skick även för Högsta domstolen med Skatteverkets verksamhetsstöd. Under 2019 utvidgades successivt även möjligheten till e-skick så att alla allmänna domstolar fick möjlighet att e-skicka handlingar direkt mellan domstolarnas verksamhetsstöd och Rättsmedicinalverkets samt Kriminalvårdens verksamhetsstöd.

Utvecklingsarbete och pilotdrift pågick under året också för att driftsätta och breddinföra e-skick även utanför RIF-samarbetet, genom att återanvända funktionaliteten för e-skick för förvaltningsdomstolarna. Funktionen för e-skick skapar möjligheter för ytterligare nyttor hos förvaltningsdomstolarna eftersom den medger en möjlighet att ta emot beslutsmyndigheternas akt jämte överklagandet, vilket innebär ett viktigt steg i förvaltningsdomstolarnas digitaliseringsarbete. De allmänna förvaltningsdomstolarna fick därför under året möjlighet att skicka och ta emot handlingar via e-skick

med Försäkringskassan. Migrationsöverdomstolen och migrationsdomstolarna fick motsvarande möjlighet att via e-skick skicka och ta emot handlingar med Migrationsverket inom asylområdet.

E-tjänst för att digitalt signera och ge in handlingar

Under året utvecklade Domstolsverket ytterligare en e-tjänst som utgör en del av ett ökat digitalt inflöde. Syftet med e-tjänsten, som är framtagen för att möta de nya möjligheterna i lagstiftning som träder i kraft den 1 januari 2021, är att allmänheten på ett enkelt sätt digitalt ska kunna signera och skicka in olika typer av ansökningshandlingar, fullmakt och handlingar i pågående mål. Domstolen får också all nödvändig och relevant information för handläggning av målet sammanhållet liksom betalning av eventuell ansökningsavgift.

E-tjänsten är avsedd att vara ett enklare och smidigare alternativ till att ge in en undertecknad ansökan, fullmakt eller annan handling på papper till domstolen. E-tjänsten är tillgänglig från domstol.se efter e-legitimering. Den lanserades för pilotdrift på fyra tingsrätter i slutet av året, men planeras att driftsättas för samtliga domstolar och nämnder i början av 2021.

E-tjänst för att beställa domar och beslut

I början av 2020 driftsattes även e-tjänsten för att beställa domar och beslut. Syftet med e-tjänsten är att underlätta för allmänheten. Tjänsten är avgränsad till att omfatta domar och beslut avgjorda 1 januari 2015 eller senare. Krav för att använda tjänsten är att målet är avslutat och att beställaren känner till målnummer eller kan lämna uppgifter om minst en part i målet. Även denna e-tjänst nås via domstol.se.

Från driftsättningen i slutet av januari till årets slut har cirka 38 000 beställningar skickats in till domstolarna via tjänsten.

Utvecklingsinsatser inom rättshjälpsområdet

Under året har fortsatta utvecklingsinsatser bedrivits i samverkan med Rättshjälpsmyndigheten.

Syftet har bl.a. varit att utveckla arbetssätten och förbättra möjligheterna att digitalt överföra information om ersättningsbeslut i rättshjälpsärenden från domstolarna till Rättshjälpsmyndigheten.

I maj blev en ny ansökningsblankett för rättshjälp klar. En central del är att beslutsrutan för beviljande av rättshjälp har tagits bort. Beslutet ska i stället tas i Vera med hjälp av mallar i ett protokoll. Det är en anpassning till dagens digitala arbetssätt och bevarande i e-arkiv.

Sedan juni expedierar domstolarna inte längre manuellt ersättningsbeslut i rättshjälpsärenden till Rättshjälpsmyndigheten. Domstolarna registrerar istället dessa, på samma sätt som för övriga rättsliga biträden, i KIM. Rättshjälpsmyndigheten kan sedan via en särskild vy i KIM ta del av denna information och använda den vidare i rättshjälpsavräkningen. För domstolarna är det en fördel att ersättning till samtliga rättsliga biträden hanteras på samma sätt, vilket minskar risken för dubbla utbetalningar eller att domstolen glömmar expediera ersättningsbesluten till Rättshjälpsmyndigheten.

En projektgrupp bildades under året vars uppdrag är att dels skapa ett nytt systemstöd, Rosa samt att öka stabiliteten hos Rättshjälpsmyndigheten på kort och lång sikt. Rosa ska ersätta det nuvarande verksamhetsstödet Råven som är mycket föråldrat. Även om funktionaliteten till stora delar ska vara densamma är det en omfattande och tidskrävande utvecklingsinsats för att hantera den mängd varianter av avräkningsscenarior som kan uppstå.

I uppdraget ligger också att se över möjligheten att överföra mer information i rättshjälpsärendet, förslagsvis från Vera, via KIM till Rosa. En annan del som Rosa behöver ha stöd för är hur avräkningsbeskeden ska kommuniceras till rättshjälpsbiträden, sökanden m.fl. Vidare behöver statistikfunktioner utvecklas och delar av befintlig information i rättshjälpsärenden ska konverteras från Råven till Rosa.

I projektplanen har det även tagits in en option om att utveckla en e-tjänst för rättshjälpsbiträden att ge in yrkanden. Det är visserligen ett utvecklingsområde som är skilt från Rosa, men som ändå är angeläget. Fördelen med att börja med kostnadsräkningar som ges in till Rättshjälpsmyndigheten är att det är enbart en sorts rättsligt biträde och en myndighet som berörs. Det har bedömts att Rosa, med de olika beståndsdelarna kan förväntas vara färdigställt under senare delen av 2022.

Digital infrastruktur för informationsutbyte

Domstolsverket arbetade under året tillsammans med åtta andra myndigheter i regeringsuppdraget Etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte. Myndigheten för digital förvaltning, DIGG, har samordnat uppdraget, där Domstolsverket tillsammans med Bolagsverket, eHälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Riksarkivet och Skatteverket ingår. Regeringsuppdraget gavs 2019 och innebär att tillsammans påbörja etableringen av en digital infrastruktur för informationsutbyte inom och med den offentliga sektorn, bl.a. genom att påbörja minst tre byggblock samt etablera struktur, styrning och organisatoriska förutsättningar för den förvaltningsgemensamma infrastrukturen. Med byggblock avses i detta hänseende en grundläggande infrastrukturkomponent som kan användas i mer komplexa digitala tjänster inom den offentliga förvaltningen. Ett byggblock kan bestå av tekniska förmågor, men även standardiserade modeller och mönster som ska kunna användas vid olika typer av informationsutbyten. Slutrapportering av regeringsuppdraget ska ske den 31 januari 2021.

Under 2020 fortsatte Domstolsverket även att delta i referensgrupper för projektet Säker digital kommunikation (SDK) som genomförs i samverkan med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), regioner, kommuner och ett antal statliga myndigheter. Detta projekt har som syfte att förbättra, förenkla och öka säkerheten i hanteringen av känslig information i offentlig sektor genom att verifiera, utveckla och införa SDK-konceptet. Under 2020 genomförde projektet gemensamma tekniska piloter med flera aktörer för att se att konceptet fungerar hos olika organisationer med olika lokala förutsättningar. Domstolsverket planerar att under 2021 ansluta till SDK och genomföra pilottester med några domstolar.

Utveckling av diariehantering

2018 startades ett uppdrag med syfte att skapa och införa enhetliga arbetsätt för diarieföring av ärenden och registrering av handlingar i den administrativa verksamheten inom Sveriges Domstolar. De enhetliga arbetsätten ska vara digitala och möjliggöra en digital handläggning och arkivering. Under 2020 slutredovisades uppdraget. Ett av uppdragets konkreta resultat var rekommendationen av digitala akter för Sveriges Domstolar med start i januari 2020. Därefter har utvecklingen för att underlätta digitala arbetsätt och digitala akter fortsatt för att bl.a. höja kvaliteten på den information som hanteras i verksamhetsstödet.

Anslutning till e-arkiv

I juni 2020 togs beslut om en plan för anslutning av verksamhetsstödet Vera till e-arkivet. Beslutet innebar att domstolarna och nämnderna kommer att anslutas etappvis i huvudsak utifrån domkrets.

Under sommaren genomfördes pilotdrift vid Förvaltningsrätten i Göteborg och därefter har de två första anslutningarna genomförts vid Förvaltningsrätten i Göteborg samt Hyres- och arrendenämnden i Västerås. Anslutningarna innebär att mål och ärenden löpande förs över från Vera till e-arkivet i enlighet med det regelverk för överföringstidpunkt som tagits fram och att information och handlingar kan återsökas och lämnas ut via en sök- och utlämnandeapplikation.

Parallellt med anslutningar fortsatte utvecklingen av sökfunktionaliteten i e-arkivet för att möta domstolarnas och nämndernas behov av åtkomst till information.

Snabbförfarande i brottmål

Regeringen beslutade i oktober 2017 att ge myndigheterna i rättskedjan i uppdrag att genomföra en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för vuxna lagöverträdare. Försöksverksamheten syftar till att förkorta tiden för lagföring av vissa brott. Inom försöksverksamheten används delgivningsformen tillgänglighetsdelgivning.

Försöksverksamheten inleddes i norra Stockholm i januari 2018 och inefattade då Attunda tingsrätt och Solna tingsrätt. 2019 byggdes försöksverksamheten ut till att även omfatta Norrtälje tingsrätt. Under 2020 har försöksverksamheten byggts ut till hela polisregion Stockholm och innefattar nu även Gotlands tingsrätt, Nacka tingsrätt, Stockholms tingsrätt, Södertälje tingsrätt och Södertörns tingsrätt. Försöksverksamheten ska pågå t.o.m. december 2022. Utöver tingsrätterna deltar även Domstolsverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Kriminalvården. Polismyndigheten leder det myndighetsgemensamma arbetet.

Domstolsverket har även haft i uppdrag från regeringen att tillsammans med de andra myndigheterna bygga ut försöksverksamheten geografiskt till delar av landets samtliga polisregioner i januari 2021. Utbyggnaden innebär att Gävle tingsrätt, Hudiksvalls tingsrätt, Luleå tingsrätt, Värmlands tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Norrköpings tingsrätt och Växjö tingsrätt kommer att ingå i försöksverksamheten från januari 2021.

Under 2020 har Domstolsverket deltagit i det myndighetsgemensamma arbetet med försöksverksamheten. Domstolsverket har även genomfört introduktionsmöten med medarbetare vid de tingsrätter som tillkommer i försöksverksamheten från 2021 samt producerat en e-utbildning för snabbförfarandet som framför allt riktar sig till handläggare. Vidare har ett skriftligt underlag tagits fram som tingsrätterna kan använda när de utformar sina rutiner för snabbförfarandet. Underlaget bygger på erfarenheter från de tingsrätter som ingår i försöksverksamheten. Försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål har fått effekter på omloppstiderna i försöksdomstolarna, se avsnittet Tingsrätterna.

Domstolsverket har även fått i uppdrag av regeringen att, tillsammans med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Kriminalvården, delta i en försöksverksamhet med snabbförfarande för unga lagöverträdare under 18 år. Försöksverksamheten har under 2020 inte inneburit några förändringar i arbetssätt hos tingsrätterna. Försöksverksamheten bedrivs i polisområde Stockholm nord och ska pågå t.o.m. december 2022.

Helg- och kvällsberedskap

HELGBEREDSKAP

Landets tingsrätter är indelade i olika beredskapsområden med ansvar för att under helgerna hantera sådana framställningar från Åklagarmyndigheten som inte kan vänta till nästkommande vardag, exempelvis frågor om häktning samt förordnande av offentlig försvarare eller målsägandebiträde.

Under 2019 beslutade Domstolsverket att genomföra en utvecklingsinsats med målet att samtliga tingsrätter under helgberedskap ska kunna ta emot och läsa framställningar från Åklagarmyndigheten i verksamhetsstödet Vera, på samma sätt som redan tillämpades under ordinarie arbetstid. Detta genom att Åklagarmyndigheten skickar framställningarna via e-skick i kanalen för rättsväsendets informationsförsörjning (den s.k. RIF-kanalen).

Digitaliserad helgberedskap infördes i januari 2020. Viss uppföljning har skett efter införandet, bl.a. genom att en enkät avseende förändringen skickades ut till ordinarie domare vid tingsrätterna i maj 2020. Resultatet av enkätundersökningen visade bl.a. att det nya arbetssättet med att ta emot och läsa framställningar från Åklagarmyndigheten i Vera har fungerat bra.

KVÄLLSBEREDSKAP

Innan kvällsberedskapens införande var tingsrätterna tillgängliga för att fatta beslut om offentlig försvarare under kontorstid på vardagar och under viss beredskapstid på helgerna. Utanför dessa tider fanns det ingen möjlighet för en misstänkt att få en offentlig försvarare förordnad.

Regeringen gav i mars 2019 Domstolsverket i uppdrag att lämna förslag på en ordning för utvidgad beredskap vid tingsrätterna för brådskande beslut om förordnande av offentlig försvarare. Bakgrunden till uppdraget var ett EU-direktiv, det s.k. rättshjälpsdirektivet, vars syfte är att stärka rätten till försvarare i praktiken. Regeringen har bedömt att det är nödvändigt med en ordning där offentliga försvarare kan förordnas under kvällar och

nätter för att syftet med EU:s rättshjälpsdirektiv fullt ut ska uppfyllas. Uppdraget redovisades till regeringen i maj 2019 och förslag på en utvidgad beredskap lämnades.

I november 2019 beslutade regeringen om förordning om ändring i förordningen (1988:31) om tingsrätternas beredskap för prövning av häktningsfrågor m.m. (SFS 2019:673). Förordningsändringarna innebär att det fr.o.m. den 1 april 2020 skulle finnas beredskap hos tingsrätterna för att pröva frågor om offentlig försvarare för misstänkta som är gripna eller anhållna där det finns ett särskilt brådskande behov av försvarare, under andra tider än ordinarie öppettider och helgberedskap. Domstolsverket fick fr.o.m. december 2019 rätt att meddela föreskrifter om beredskapen. För att särskilja denna nya sorts beredskap från helgberedskapen, har Domstolsverket valt att kalla den för kvällsberedskap.

Domstolsverket beslutade i början av 2020 om föreskrifter och allmänna råd om kvällsberedskap, vilka var tänkta att träda i kraft den 1 april 2020. Därefter uppkom coronapandemin, som ledde till ett bekymmersamt läge för domstolarna. Flera tingsrätter påtalade svårigheterna i att införa kvällsberedskap när läget var ansträngt på grund av den pågående pandemin och Domstolsverket begärde därför hos regeringen att införandet skulle senareläggas. Regeringen beslutade i mars 2020 om att senarelägga införandet av kvällsberedskapen till den 1 september 2020. Domstolsverket senarelade med anledning av detta ikraftträdandet av föreskrifterna och de allmänna råden avseende kvällsberedskap till nämnda datum.

Den 1 september 2020 infördes kvällsberedskap vid tingsrätterna. Kvällsberedskapen innebär att tingsrätterna har indelats i två beredskapsområden, där en tingsrätt i vardera området har beredskap kl. 17.00–24.00 varje kväll. Framställningar om förordnande av offentlig försvarare tas emot och läses i verksamhetsstödet Vera, på samma sätt som under kontorstid och helgberedskap.

Utvecklad struktur för målkoder och indikatorer

Målkoder och indikatorer används i verksamhetsstödet Vera och har en avgörande betydelse för dess styrning och funktioner. Målkoderna används för uppföljning både i den egna domstolen och hos Domstolsverket och spelar en avgörande roll i att kunna identifiera och särskilja mål och ärenden på önskad detaljnivå.

Dagens målkodsstruktur är föråldrad och saknar definitioner och beskrivningar vilket gör nuvarande målkoder till ett trubbigt verktyg för att identifiera efterfrågad information.

För att utveckla en kvalitativ uppföljning av den rättsvårdande och rättsskipande verksamheten och för att möta dagens krav på digitalisering och automatisering behöver målkoderna utvecklas. Detta är särskilt tydligt gällande behoven kopplade till gallring av digitala handlingar och de tekniska lösningar som tas fram inom DBM, men även som en förutsättning för framtida utvecklingsprojekt.

Arbetsgruppen har tagit fram en ny gemensam struktur för målkoder i allmän domstol och utvecklat de befintliga strukturerna i allmän förvaltningsdomstol samt hos hyres- och arrendenämnderna. Beskrivningar som

tydliggör vad som avses med varje kod har tagits fram. Även indikatorerna har fått en översyn och förbättringsområden har identifierats. Uppdraget slutrapporterades i december 2020.

Arbetet med målkoder och indikatorer fortsätter med kvalitetssäkring, framtagande av föreskrifter, reglering för målkodsförvaltning, remittering och slutligen realisering vid årsskiftet 2021–2022.

Statistik för miljötillståndsprövningen

Under 2017 och 2018 bedrev Domstolsverket ett uppdrag för att redovisa hur Sveriges Domstolar kan bidra till en sammanhållen statistikredovisning avseende miljötillståndsprövningen. Arbetet bedrevs inom ramen för ett regeringsuppdrag som i sin tur baserades på ett tidigare regeringsuppdrag till Naturvårdsverket att ta fram en modell för att årligen redovisa denna statistik. Regeringen gav i december 2018 Domstolsverket i uppdrag att i samverkan med Naturvårdsverket och länsstyrelserna genomföra de system- och verksamhetsanpassningar som föreslagits i uppdragsrapporten. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen i maj 2021.

Syftet är att uttag av en samlad statistik avseende prövning av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet samt tillståndspliktig vattenverksamhet ska vara möjlig att genomföra så att handläggningstiden av miljötillståndsprövningen och vilka faktorer som påverkat prövningstiden kan följas över tid.

Utifrån de förberedelser och anpassningar som gjordes under 2019 har mark- och miljödomstolarna under 2020 registrerat och rapporterat uppgifter som bidrar till en samlad statistik för miljötillståndsprövningen som i början av 2021 ska lämnas till Naturvårdsverket för sammanställning.

Stärkt förtroende och ökad trygghet

Målsområdet **Stärkt förtroende och ökad trygghet** handlar om att de som kommer i kontakt med domstolen ska få ett bemötande som stärker deras förtroende för rättsprocessen. Alla, både besökare och anställda, ska känna sig trygga i domstolens lokaler. Sveriges Domstolars kommunikation ska vara enhetlig och lättillgänglig. Prioriterat arbete inom målet är att:

- Arbeta för en hög säkerhetsnivå på alla domstolar
- Utveckla och förenkla kontaktytorna med domstolen
- Använda klarspråk och öka enhetlighet i domar och beslut samt i den externa kommunikationen

Brukarnas förtroende, bra bemötande och relevant information

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- resultat av de åtgärder som vidtagits för att öka allmänhetens förtroende för domstolarna, inkl. åtgärder som vidtagits för att säkerställa att parter, målsägande och vittnen får ett bra bemötande och relevant information

Under 2020 fortsatte det ständiga och systematiska förbättringsarbetet inom domstolarna där fokus under många år har varit att öka kunskapen om och förståelsen för parter och vittnens upplevelser av hela domstolsprocessen, allt från service, information och bemötande i kontakterna med domstolen till begriplighet i domar och beslut. Domstolsverket stöttade domstolarna på olika sätt under 2020. Utbildning i hur domstolarna kan fortsätta bedriva ett långsiktigt och systematiskt arbete med bemötande- och domskrivningsfrågor med tema jämställdhetsintegrering erbjöds vid två tillfällen men fick ställas in på grund av coronapandemin. Under 2020 påbörjades ett arbete för att komplettera utbildningen med verktyg för arbete med likabehandling. Planering pågår för att utbildningen med dessa nya inslag ska kunna ges i ett digitalt format vid två tillfällen under 2021. Frågor om bemötande tas också upp i olika sammanhang inom ett stort antal andra utbildningar för olika personalgrupper. Frågorna integreras ofta i undervisningen inom olika ämnesområden, t.ex. inom migrationsrätt och straffrätt, och finns även med i baskursen för nyanställda. Under 2020 utvärderades pilotdriften av ett nytt metodstöd, en digital enkät med syftet att mäta parter och vittnens upplevelse av domstolsprocessen. Utvärderingen resulterade i att enkäten och ett stödmaterial för användning av den nu erbjuds alla domstolar. Enkäten riktar sig till parter och vittnen och används för att undersöka hur de upplever kontakterna med domstolen. Genom att använda enkäten får domstolarna reda på hur parter och vittnen skattar deras bemötande, service och information samt vilket förtroende parter och vittnen har för myndigheten.

Förtroende hänger ihop med hur väl behov, krav och förväntningar möts och dessa förändras ständigt. Exempelvis förväntar sig externa intressenter numera i allt högre grad att kunna interagera med Sveriges Domstolar genom enkla och tillgängliga digitala gränssnitt och tjänster. Webbplatsen domstol.se utvecklas kontinuerligt för att vara den externa huvudkanalen för kommunikation och service. Domstolarna har också med stöd av Domstolsverket under många år arbetat för att via media öka förståelsen för och kunskapen om domstolarnas verksamhet. Domstolsverket arbetar systematiskt med medieanalyser tillsammans med utbildning och stöd i mediehantering till domstolarna. Parallellt har det skett en utveckling av de sociala medierna i förhållande till mer traditionella massmedier. Under året arbetades såväl rättsliga riktlinjer som övrigt stöd fram för de domstolar som också vill använda de sociala kanalerna. Idag använder sig majoriteten av domstolarna av traditionella medier för att via pressmeddelanden förklara domar och beslut. Allt fler domstolar är också aktiva och närvarande i de sociala kanalerna. Mer återslag rapportering om förtroendearbetet återfinns i det tidigare avsnittet *Domstolen i samhället*.

Vittnesstödsverksamhet

Regelbundna möten och kontakter hölls under året mellan Brottsoffermyndigheten, Brottsofferjouren och Domstolsverket i vittnes- och brottofferrelaterade frågor.

Under 2020 fick Domstolsverket möjlighet att återanvända relevanta delar av Brottsoffermyndighetens webbaserade utbildning för vittnesstöd för

att skapa en egen e-utbildning. E-utbildningen riktar sig till alla medarbetare på tingsrätt och hovrätt. Målet är att ge medarbetare information och skapa medvetenhet om hur domstolsanställda, tillsammans med de ideella vittnesstödarna på domstolen, bidrar till att skapa en trygg och säker miljö för målsäganden och vittnen i brottmålsförhandlingar. E-utbildningen planeras att lanseras i början av 2021.

Arbete med att stötta domstolarna och vittnesstödsverksamheten med förbättrad och effektiviserad hantering av rapporter om kommande och inställda förhandlingar fortgick också under året.

Digitalt bemötande av parter och förhörspersoner i brottmål

Som en fortsättning på tidigare regeringsuppdrag har Domstolsverket enligt regleringsbrevet för 2020 fått i uppdrag att utreda vilka förberedelser som behöver vidtas för att ansluta relevanta meddelandeflöden till parter och förhörspersoner i brottmål via Mina meddelanden (digitala brevlådor t.ex. Kivra). Arbete har därför pågått under året för att utreda denna fråga. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 21 februari 2021.

Domstol.se

Nya domstol.se med närmare 100 domstolswebbplatser utvecklas kontinuerligt för att vara den externa huvudkanalen för kommunikation och service. Plattformen stöttar på ett helt annat sätt än tidigare domstolarnas kärnverksamhet och fokuserar framför allt på serviceinriktat och tillgänglighetsanpassat innehåll för parter och vittnen. Efter lanseringen hösten 2019 har innehållet, funktionaliteten och stödet till domstolarna utvecklats vidare under 2020. Exempel på det är nyskrivet innehåll för ämnet Mark och miljö, en förbättrad pressmeddelandefunktion och att hela biblioteket av avgöranden från överrätterna är tillgängliga i domstol.se. Högsta domstolens och Högsta förvaltningsdomstolens webbplatser är nu översatta till engelska då det finns ett stort internationellt intresse för deras avgöranden.

Under detta första år hade nya domstol.se 5,8 miljoner besök och närmare 900 000 nedladdningar av domar, blanketter och information. Webbplatsens användare tog del av olika informationsfilmer omkring 117 000 gånger och nyttjade e-tjänsterna över 100 000 gånger.

Tillgänglighet och funktionshinderpolitiken

Av förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken framgår att staten ska vara ett föredöme vad gäller att se till att lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Domstolsverket ingår i det strategiska GD-rådet, vars uppgift är att bidra till att arbetet för ett systematiskt och effektivt genomförande av funktionshinderpolitiken kan fortgå under den tid som ett styr- och uppföljningssystem bereds. Domstolsverket representerades under året också i tjänstemannanätverket, som är en verksamhetsnära ingång till de myndigheter som deltar i rådet. Nätverket hanterar frågor som uppkommit i GD-rådet och verkar för erfarenhetsutbyte.

På Domstolsverket ansvarar respektive avdelning för aktuellt arbete med funktionshinderfrågor, men för överblick och samordning finns från 2020 ett forum med representanter för samtliga avdelningar.

Under året besvarades den årliga undersökningen från Myndigheten för delaktighet, utifrån perspektivet Domstolsverket. I vissa delar arbetas redan idag på ett bra sätt med tillgänglighetsfrågor, t.ex. när det gäller lokaler och externa kommunikationen. Vissa andra delar av verksamheten har ännu en bit kvar. Det är också tydligt att en gemensam kompetenshöjning behövs i frågor om delaktighet och tillgänglighet. Utbildningsinsatser för både chefer och medarbetare på Domstolsverket kommer att genomföras under kommande år.

Nämndemannauppgift

Domstolsverket hade i uppdrag från regeringen att under åren 2016–2019 arbeta med kontinuerliga kommunikationsinsatser i syfte att få till stånd en bredare rekrytering så att personer som står utanför partipolitiken ges möjlighet att bli nämndemän. Dessutom skulle insatserna leda till en förnyring av nämndemannakåren. Uppdraget rapporterades till regeringen i mars 2020.

Utvärderingen av uppdraget visade att 2019 valdes endast 5 procent av nämndemännen utan att tillhöra ett politiskt parti, det vill säga ingen förändring jämfört med valet 2015. Nämndemannakårens medelålder är 59,2 år. Det innebär att kåren blev två år äldre sedan 2015.

Domstolsverket drar bl.a. slutsatsen att resultatet till viss del beror på svårigheter att nå fram med kommunikationen till de nominerande och väljande och att enbart kommunikation inte löser behovet av breddning och förnyring. Det måste till interna målsättningar och ett strukturerat sätt att arbeta med frågan inom partierna i god tid innan val. I annat fall behöver ändrad lagstiftning noga övervägas.

Den pågående pandemin har dock inneburit att äldre nämndemän inte kunnat tjänstgöra vid landets domstolar i samma utsträckning som tidigare. Flera domstolar har som en konsekvens av detta rapporterat att yngre nämndemän hört av sig och erbjudit sig att tjänstgöra i högre omfattning än vad som var planerat. Det finns också exempel på att fullmäktigeförsamlingar på domstolarnas begäran snabbt och smidigt kunnat utse nya – och av förklarliga skäl – yngre nämndemän.

Lokalförsörjning

Lokalerna inom Sveriges Domstolar genomgår förändringar med omstrukturering, koncentration och alltmer skärpta krav på yteffektivisering. Det är också en stor utmaning att upprätthålla en hög nivå på lokalförsörjningen med alltmer stigande hyreskostnader, komplexa säkerhetskrav, demografiska förändringar samt omvärldsfaktorer som påverkar utformningen av domstolslokaler. Det övergripande målet i Sveriges Domstolars lokalförsörjningsstrategi är att tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler.

För att uppnå yteffektivisering utformas domstolslokalerna vid nybyggnation och vid mer omfattande om- och tillbyggnation med en blandning av egna kontorsrum och öppna flexibla ytor. Det möjliggör även en större flexibilitet vid t.ex. framtida omorganisationer. Ytor för arkiv, bibliotek, förvaring och arbetsplatser har minskats i samband med att lokalerna förbereds för ett digitalt arbetssätt. Lunch- och pausutrymmen utformas för att kunna nyttjas för andra aktiviteter som t.ex. stormöten. Samlokalisering mellan domstolar ger samordningsvinster där flera lokalfunktioner kan samnyttjas.

Under året lades stor vikt vid planerings- och projekteringsarbeten för att på bästa sätt implementera yteffektiviseringar, samlokalisering och samnyttjande i pågående lokalprojekt.

Underhållsbehov, krav på tillgänglighet och god arbetsmiljö samt säkerhetsfrågor är faktorer som föranleder lokalförändringar. Hög måltillströmning samt införande och uppdatering av säkerhets- och teknikinstallationer bidrar till ett utvidgat behov av ny-, om- och tillbyggnader.

Ett stort antal lokalprojekt med om-, till- och nybyggnationer pågår och kommer att fortgå under de kommande åren. Under 2020 bedrev Domstolsverket ett drygt 60-tal lokalprojekt på ett 40-tal domstolar fördelade över hela landet. En större tillbyggnad av Attunda tingsrätt avslutades under året. Även tingsrätterna i Falun, Eksjö och Göteborg har genomgått omfattande ombyggnationer. Stora nybyggnationer startade under året i Jönköping för Göta Hovrätt och Kammarrätten i Jönköping samt i Malmö för tingsrätten, förvaltningsrätten samt hyres- och arrendenämnden. Projektering pågår för avtalade nybyggnationer i Norrköping, Hudiksvall samt en större ombyggnation pågår av gamla Myntverket i Eskilstuna för tingsrättens räkning.

Införandet av fasta säkerhetskontroller på flera domstolar har bidragit till säkrare domstolslokaler och arbetet fortgår med att förse ytterligare ett antal domstolar med säkra entréer. För att möta ett ökat behov av säkerhetshöjande åtgärder utrustades flera domstolar med ett säkerhetsglas som skiljer åhörare från övriga deltagare i förhandlingssalen.

Förankring kring lokalprojekt sker kontinuerligt med andra rättsvårdande myndigheter samt med organisationer för försvarare, nämndemän, tolkar och brottsofferstödjare.

TEKNISKA INSTALLATIONER

Tekniken i förhandlingssalarna har under flera år moderniserats och byggts ut vilket har skapat goda förutsättningar för att genomföra förhandlingar effektivt och rättssäkert. Den snabba utvecklingen av nya produkter gör att livslängden på teknik och tillgången till reservdelar är förhållandevis kort. Under 2020 skedde uppgraderingar av tekniken fortlöpande i ett stort antal domstolar. Införandet och uppgraderingarna resulterade i förbättrad bildkvalitet, enhetligare tekniska lösningar, enklare handhavande samt driftsäkrare teknik.

Efterfrågan på fler videokonferensutrustningar är fortsatt stor. Domstolsverket installerade och utökade tillgången på videokonferenssystem under året, vilket ökade förutsättningar att kunna genomföra förhandlingar för

många domstolar under coronapandemin. Teknik har installerats som möjliggjorde deltagande i en domstolsförhandling på ett säkert sätt via internet. Denna teknik nyttjade domstolarna frekvent när man med kort varsel fått genomföra delar av förhandlingarna via videokonferens. I slutet av året fanns drygt 1 100 videokonferensanläggningar i förhandlingssalar, samtalsrum och mötesrum inom Sveriges Domstolar.

Säkerhet

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska redovisa:

- resultat av de åtgärder som vidtagits för att förbättra ordningen i domstol och öka skyddet och säkerheten för de anställda i domstolen, för parter och andra som deltar i en rättegång samt för övriga personer som besöker domstolarna.

Domstolsverkets säkerhetsarbete omfattar person-, egendoms- och informationssäkerhet. När det gäller informationssäkerhet har Domstolsverket föreskriftsrätt, i övriga säkerhetsfrågor har Domstolsverket en mer rådgivande roll.

Under 2020 ökade antalet domstolar som genomför fast säkerhetskontroll, d.v.s. daglig säkerhetskontroll som omfattat alla besökare till domstolen. I slutet av året var det 42 domstolar som omfattades av sådan kontroll. I denna siffra ingår även de domstolar som är samlokaliserade med en tingsrätt som fattat beslut om fast säkerhetskontroll. Erfarenheter visar att domstolar som, i samråd med Polisen, fattat beslut om fast säkerhetskontroll fortsatt bedömer att det behovet finns vid de omprövningar av beslutet som görs enligt lag. Domstolsverket bedömer det som sannolikt att fasta säkerhetskontroller kommer att utökas till att omfatta fler domstolar. Detta kopplat till den samhällsutveckling som sker samt med hänsyn taget till Polisens kartläggning avseende särskilt utsatta områden, utsatta områden och riskområden. Fast säkerhetskontroll är en viktig del i arbetet som syftar till trygga och säkra domstolar för alla som vistas där.

Tabell 51 Antal domstolar som omfattas av fast säkerhetskontroll

	2018	2019	2020
Fast säkerhetskontroll	25	37	42
- varav med röntgenutrustning	12	18	24

Av de 42 domstolar som genomförde fast säkerhetskontroll var det 24 domstolar som även använde röntgenutrustning i säkerhetskontrollen. Röntgen kan vara ett komplement till den fasta säkerhetskontrollen och har tilldelats de domstolar som anmält behov samt har lokalmässiga förutsättningar och en organisation som kan hantera en säkerhetskontroll med metalldetektorbåge och röntgenutrustning. Domstolsverket bedömer att antalet domstolar med röntgen fortsatt kommer att öka och med detta följer också krav på särskild röntgenoperatörsutbildning för ordningsvakter samt återkommande kompetensprov.

Utöver de domstolar som genomförde fast säkerhetskontroll har 26 domstolar genomfört säkerhetskontroll under en begränsad period. Dessa säkerhetskontroller var kopplade till särskilda mål där en högre säkerhetsnivå krävdes och varierade i tidsomfång. Totalt genomförde dessa 26 domstolar säkerhetskontroll 463 dagar under 2020.

Säkerhetskontrollerna, som till största delen bemannas av medarbetare med ordningsvaktsförordnande, men i vissa fall även inhyrda ordningsvakter, är resurskrävande. Ett sätt att optimera resurserna är att anställa egna ordningsvakter istället för att hyra in. Dessa kan då arbeta med andra arbetsuppgifter vid tidpunkter då in- och utpassering sker i begränsad omfattning.

Tabell 52 Antal medarbetare med ordningsvaktsförordnande

	2018	2019	2020
- kvinnor	Ingen data	51	52
- män	Ingen data	176	188
Totalt	224	227	240

Vid årets slut fanns det 240 medarbetare med ordningsvaktsförordnande inom Sveriges Domstolar, 52 kvinnor och 188 män. Det är en ökning med 13 medarbetare sedan samma tid föregående år.

Tabell 53 Incidentrapporter

	2018	2019	2020
Antal inrapporterade incidenter	696	782	673
- varav trakasserier	20	28	20
- varav hot	94	115	87
- varav våld	7	2	5

På grund av eftersläpning i incidentrapporteringen har antalet incidenter reviderats. För 2019 har antalet ökat med sju incidenter i jämförelse med föregående årsredovisning.

Under 2020 mottog Domstolsverket 673 incidentrapporter jämfört med 2019 då antalet var 782. Rapporterna innehöll allt från mindre ordningsstörningar och stölder till allvarliga incidenter. Domstolarna rapporterade 20 trakasserier, 87 hot samt 5 fall av våld.

Flera säkerhetssystem inom Sveriges Domstolar uppgraderades under året vilket höjt driftsäkerheten samt kvaliteten i dessa. Även kameraövervakningssystemen uppgraderades och kompletterades med ytterligare kameror och mikrofoner i förhandlingssalar som aktiveras vid överfallslarm i salen.

Under 2020 har Domstolsverket inte i normal omfattning kunnat genomföra utbildningar och krisövningar varför istället digitala mötesinsatser samt rådgivning och stöd fått än mer utrymme.

För att möjliggöra tillfälle för dialog kring säkerhetsfrågor genomförde Domstolsverket under året säkerhetssamtal med nytilträdna domstolschefer.

Domstolsverket har varit delaktig i förberedelser inför utlandsuppdrag och har bl.a. försett ett antal tjänsteresenärer med landinformation och genomfört hemkomstsamtal med utsända vilka har återvänt hem till Sverige efter avslutat utlandsuppdrag.

Inom informationssäkerhetsområdet bedrivs ett kontinuerligt riskbaserat informationssäkerhetsarbete för att trygga en god informationshantering inom Sveriges Domstolar. I informationssäkerhetspolicyn slås fast att information är en av de viktigaste tillgångarna för Sveriges Domstolars verksamhet. En effektiv och säker hantering av verksamhetens information är en grundläggande förutsättning för ett fungerande rättsväsende och säkerställer i en förlängning allmänhetens förtroende. Sveriges Domstolar arbetar därför systematiskt med informationssäkerhet utifrån ett lednings- och helhetsperspektiv.

Under 2020 genomfördes insatser som ökar medvetenheten och som stödjer digitaliseringen utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv. Insatser till följd av ändrade arbetssätt med anledning av pandemin var också i fokus.

Vissa delar av regelverket inom informationssäkerhetsområdet sågs över. En strategi för styrning av åtkomst till Sveriges Domstolars information togs fram för att ytterligare stärka en effektiv och säker hantering av verksamhetens information. Under året togs även riktlinjer för molntjänster fram som ett stöd för när molntjänster kan användas inom Sveriges Domstolar. Riktlinjerna grundar sig på ett helhetsperspektiv utifrån verksamhetens behov, rättsliga krav, lämplighet och EU-domstolens dom i Schrems II. Båda är viktiga styrande dokument vid en ökad digitalisering utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv.

Informationssäkerhetsperspektivet lyfts även i projekt och utvecklingsinsatser som Domstolsverket, genom sitt uppdrag, bedriver för domstolarnas räkning. En rad informationsklassningar genomfördes där verksamhetens informationsflöden i olika processer värderas och analyseras ur ett riskperspektiv, samt åtgärder identifieras och implementeras. En samlad effekt av detta är en ökad medvetenhet och en bättre informationshantering.

Olika uppföljningar och säkerhetsgranskningar genomfördes löpande under året. Resultatet av dessa bidrar till ständiga förbättringar och lärande för att upprätthålla en god informations- och IT-säkerhet i verksamheten.

Den attraktiva arbetsplatsen

Målområdet **Den attraktiva arbetsplatsen** handlar om vikten av att Sveriges Domstolar attraherar, utvecklar och behåller den bästa kompetensen. Medarbetare och chefer ska vara engagerade och goda förebilder för verksamheten. Arbetsmiljön ska vara anpassad för verksamheten och det moderna arbetslivet. Prioriterat arbete för att uppnå målet är att:

- Utveckla ledarskapet och förutsättningarna för detta
- Utveckla medarbetarskapet
- Utveckla arbetsmiljön
- Ha en långsiktig och stabil kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning

REDOVISNING ENLIGT FÅB 3 KAP 3 §:

- Redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Med kompetensförsörjning menas att Sveriges Domstolar ska kunna attrahera, rekrytera, motivera och engagera medarbetare med rätt kompetens för att bedriva en effektiv verksamhet och nå verksamhetens mål. Det innebär att medarbetare ges möjlighet att utvecklas både i sina arbetsuppgifter och i sin yrkesroll. Kompetensförsörjningen innebär även att växla kompetens hos medarbetare vars arbetsuppgifter kommer att förändras eller upphöra.

Sveriges Domstolar består av myndigheter med olika storlek, i olika geografiska lägen och med olika utmaningar och förutsättningar. Det innebär att arbetet med att kompetensförsörja verksamheten behöver ske både genom gemensamma insatser och i form av lokala aktiviteter.

Domstolsverket ska bidra till att säkra kompetensförsörjningen inom Sveriges Domstolar genom att ha effektiva arbetssätt och processer, driva utveckling och ge ett bra stöd till domstolarna. Mot bakgrund av detta har Domstolsverket stöttat domstolarna i olika delar av kompetensförsörjningsprocessen. Det som varit i fokus under 2020 var fortsatt utveckling av chefs- och ledarskap samt arbetsgivarrollen, men även fortsatt utveckling av aktivt medarbetarskap. Digitalisering kopplat till HR-processer är också ett område som det under året varit, och kommer att vara stort fokus på framöver.

En gemensam kompetensförsörjningsstrategi har sedan tidigare påbörjats. Arbetet med denna återupptogs efter sommaren 2020 efter att den strategiska inriktningen för hela Sveriges Domstolars beslutats.

Sammantaget är arbetet med en god och långsiktig kompetensförsörjning central inom Sveriges Domstolar. Många av de åtgärder och aktiviteter som varit i fokus har syftat till att säkerställa densamma. I det stora hela har kompetensförsörjningen varit tillfredsställande under året, men det finns fortsatt utmaningar med att säkerställa både den kort- och långsiktiga domarförsörjningen.

ATTRAHERA OCH REKRYTERA

Sveriges Domstolars attraktivitet som arbetsgivare beror på en mängd olika faktorer. Vilka arbetsuppgifter och utmaningar finns i arbetet? Vilket chefs- och ledarskap samt medarbetarskap kännetecknar myndigheten? Vilka anställningsvillkor och förmåner kan erbjudas? Hur kännetecknas arbetsplatserna vad gäller jämställdhet, miljötank och arbetsplatskultur? Vilka karriärs- och utvecklingsmöjligheter har de anställda?

Under året fortsatte arbetet med flera av de områden som är av stor vikt för attraktiviteten, inte minst med chefs- och ledarskap samt medarbetarskap. Många lokala insatser genomfördes på ett flertal domstolar och effek-

ter av det arbetet gav resultat i medarbetarundersökningen som genomfördes under hösten. Det blev en positiv ökning av både medarbetarindex, ledarskapsindex samt ambassadörsskap på helheten i Sveriges Domstolar.

Domarförsörjningen har varit ett fortsatt prioriterat kompetensområde. En av åtgärderna har varit att fullfölja tillsättningen av den nya anställningsformen adjungerade råd. Effekten av detta är för tidig att följa upp och utvärdera.

Domstolsverket fortsatte under året även att utöka antalet utbildningsplatser för fiskaler på underrätt till att bli 253 platser. Allt fler underrätter har numera utbildningsplatser vilket bedöms gynna möjligheten att rekrytera till mindre och geografiskt icke centraliserade domstolar.

Totalt sett minskade medelantalet notarier något under 2020. Minskningen hänförde sig till förvaltningsdomstolarna och främst migrationsdomstolarna, medan det var en liten ökning på tingsrätterna. Prognosen vid inledningen av året pekade på en än större minskning grundat på den omställning som migrationsdomstolarna förberedde inför 2021 med kraftigt minskade anslag. Det ekonomiska läget för migrationsdomstolarna var ansträngt under första halvåret 2020, liksom det var under åren 2018 och 2019, eftersom dessa år präglats av kortsiktiga budgetbeslut som gjort verksamheten svårplanerad. Migrationsdomstolarna fick däremot mer stabila planeringsförutsättningar inför 2021 och detta bidrog till att migrationsdomstolarna kunde rekrytera notarier i större omfattning under slutet av året. Även om medelantalet notarier minskade något så bidrog en bättre ekonomi därför till att nyanställningarna ökade med knappt 60, jämfört med 2019, om än från en relativt låg nivå. Detta ger förutsättningar för att antalet notarier kommer att öka under 2021. Under året märktes också en ökning av antalet sökande till notarietjänstgöring, vilket bedöms vara en effekt av coronapandemin.

Under 2020 fortsatte Domstolsverket att arbeta med att definiera och kommunicera Sveriges Domstolars arbetsgivarerbjudande, bl.a. inom ramen för ett flerårigt projekt som startades under året och med syftet att göra Sveriges Domstolar mer synliga och konkurrenskraftiga för att kunna rekrytera och behålla personer med rätt kompetens nu och framåt.

Den externa kommunikationen genomfördes i första hand via sociala medier men också på webbplatsen [domstol.se/jobba hos oss](https://domstol.se/jobba-hos-oss). En social kanal som Domstolsverket arbetat mer frekvent med är Sveriges Domstolars konto på LinkedIn. Som ett resultat av detta har antalet följare ökat stort med ca 6 000 till ca 15 000 följare.

Domstolsverket stöttade under året Mark- och miljödomstolar med en kampanj i syfte att attrahera och rekrytera tekniska råd och juristdomare. Innehållet i kampanjen var enbart digitalt och syftet var att leda intresserade bl.a. via digitala facktidningar och Facebook till annonserna som var publicerade på domstol.se. Kampanjen ledde till fler besökare av domstol.se och också fler sökanden till tjänsterna än vad det brukar vara på flertalet av domstolarna.

Notarietjänstgöring

Under år 2020 lämnade Domstolsverket in en hemställan till Justitiedepartementet gällande bl.a. slopandet av möjligheten att tillgodoräkna tidigare

utfört juridiskt kvalificerat arbete som notarietjänstgöring samt avskaffande av kombinations- och paketanställningar. Frågan bereds alltjämt hos Justitiedepartementet som har skickat ut sitt förslag till ändringar i notarieförordningen på gemensam beredning. Departementets förslag är i huvudsak i enlighet med Domstolsverkets förutom avseende paketanställningarna som departementet föreslår ska behållas men förlängas med sex månader. Namnet på dessa notarieanställningar föreslås bli ”sammansatt notarietjänstgöring” där notarierna tjänstgör sex månader på en annan statlig myndighet och därefter två år vid domstol. Förändringarna i förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021 men har blivit fördröjda. Sedan tidigare är det också beslutat att fr.o.m. årsskiftet kommer poängberäkningen i notarieantagningen att anpassas efter dagens studieordning samt att studier utöver juristexamen inte kommer att ge några ytterligare meritpoäng vid ansökan om notarieanställning. Domstolsverket bedömer sammantaget att förändringarna kommer att ge ett bättre antagningsförfarande med minskad betygshets på juristutbildningen, färre gränsdragningsproblem i meritvärderingen samt en förbättrad utbildning för notarierna och större verksamhetsnytta för domstolarna.

UTVECKLA OCH BEHÅLLA

Utvecklingen av arbetsgivarvarumärket samt arbetet med att utveckla medarbetarskap och chefs- och ledarskap fortsatte under året. Många stödsatser utfördes på domstolarna inom dessa ämnen. Under hösten genomfördes en medarbetarundersökning för hela Sveriges Domstolar. Domstolsverket deltog aktivt i utformandet av handlingsplaner samt stöttade chefer i omhändertagandet av resultatet.

Medelantalet anställda 2020 (mät datum 30 april och 31 oktober) var 7 262, vilket var en minskning med 74 personer sedan 2019, se vidare bilaga 3. Störst minskning var det på förvaltningsrätt, 151 personer, samtidigt som antalet anställda ökade på tingsrätt med 68 personer. Orsaken till minskningen på förvaltningsrätterna var osäkerheten kring resurstilldelning till migrationsdomstolarna.

Tabell 54 Andel anställda samt chefer fördelat på kön

	2018	2019	2020
Andel anställda kvinnor	71 %	71 %	71 %
Andel anställda män	29 %	29 %	29 %
Andel kvinnliga chefer	63 %	66 %	65 %
Andel manliga chefer	37 %	34 %	35 %
Andel kvinnliga myndighetschefer	44 %	47 %	46 %
Andel manliga myndighetschefer	56 %	53 %	54 %

I tabellen ovan redovisas andelen män och kvinnor av det totala antalet anställda, samt andelen kvinnor respektive män på chefsnivå. Andelen anställda kvinnor var 71 procent och män 29 procent 2020. Fördelningen mellan kvinnor och män var oförändrad jämfört med 2018 och 2019.

Antalet chefer var 505, vilket i genomsnitt ger en chef per 14 anställda. Ledningsspannet (antal anställda/chef) var i princip oförändrat jämfört med 2019. De förbättrade resultaten som redovisats i medarbetarundersökning avseende ledarskap och medarbetarskap kan bl.a. kopplas till det relativt låga ledningsspannet.

Av cheferna var andelen kvinnor 65 procent, vilket var oförändrat jämfört med andelen 2019. Andelen kvinnliga chefer speglade antalet anställda kvinnor inom Sveriges Domstolar.

Av totala antalet chefer var 74 myndighetschefer. Andelen kvinnliga myndighetschefer var 46 procent. Trots övervägande kvinnliga chefer var det männen som hade de högsta chefsposterna.

Andelen kvinnor med anställning som ordinarie domare fortsatte att öka. Även bland notarierna var det en fortsatt högre andel kvinnor men där minskade skillnaden jämfört med 2019. Orsaken till detta är att det övervägande är kvinnor som läser juristlinjen.

UPPGIFT 1 B § ENLIGT DOMSTOLSVERKETS INSTRUKTION:

Domstolsverket ska anmäla till Domarnämnden när det finns en ledig anställning som ordinarie domare eller som hyresråd i hyresnämnd som behöver tillsättas. Förordning (2010:1810).

Tabell 55 Antal anmälningar och utnämningar i Domarnämnden

	2018	2019	2020
Antal anmälningar	97	97	114
Antal utnämningar	132	108	154
- kvinnor	83	68	85
- män	49	40	69
Varav antal chefsutnämningar	19	25	18
- kvinnor	7	17	11
- män	12	8	7

I de anställningsärenden som behandlades i Domarnämnden under 2020 och som avsåg chefsanställningar i Sveriges Domstolar utnämndes 18 personer, varav 11 kvinnor och 7 män. Det var en minskning sedan 2019 då 25 personer med chefsanställningar utnämndes. Detta talar för en något mindre personalomsättning i chefsleden. Regeringen har följt Domarnämndens förslag i samtliga ärenden om befordrade anställningar.

Tabell 56 Andel anställda med utländsk bakgrund

	2018	2019	2020
Andel kvinnor	13 %	13 %	13 %
Andel män	8 %	9 %	10 %
Totalt	12 %	12 %	12 %

I tabellen ovan redovisas andelen anställda som var utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar enligt Statistiska centralbyråns

register över totalbefolkningen (RTB). Andelen anställda med utländsk bakgrund inom Sveriges Domstolar var oförändrad jämfört med 2019. Av de anställda var 12 procent utrikes födda eller hade två föräldrar som var utrikes födda. Föregående år var andelen också 12 procent. Andelen män med utländsk bakgrund ökade något jämfört med 2019.

Tabell 57 Personalomsättning

	2018	2019	2020
Ordinarie domare	5,6 %	6,0 %	3,8 %
- kvinnor	4,3 %	4,8 %	3,4 %
- män	7,1 %	7,5 %	4,2 %
Icke ordinarie domare	7,5 %	8,4 %	8,9 %
- kvinnor	6,9 %	6,8 %	8,7 %
- män	8,8 %	12,3 %	9,5 %
Föredragande/beredning	17,8 %	14,3 %	14,8 %
- kvinnor	17,3 %	13,2 %	14,6 %
- män	19,5 %	19,0 %	15,6 %
Domstolshandläggare	10,2 %	11,0 %	11,8 %
- kvinnor	9,6 %	10,8 %	11,5 %
- män	16,7 %	13,7 %	15,1 %
Administration	11,5 %	10,2 %	8,9 %
- kvinnor	12,3 %	10,5 %	8,3 %
- män	10,5 %	9,7 %	9,7 %
Totalt	10,2 %	9,9 %	9,5 %
- kvinnor	10,1 %	9,6 %	9,7 %
- män	10,5 %	10,7 %	8,9 %

Extern personalsammansättning – tillsvidareanställda som lämnat Sveriges Domstolar

Den totala personalomsättningen inom Sveriges Domstolar var 9,5 procent under 2020. Det innebar en minskning i förhållande till 2019 då personalomsättningen var 9,9 procent. Den högsta omsättningen stod fortfarande föredragande och beredningsjurister för 2020.

Personalomsättningen kan bedömas som normal i förhållande till omvärlden i stort. Minskningen kan tala för att det under de senaste åren arbetats med faktorer som påverkar attraktiviteten hos arbetsgivaren vilket i sin tur kan bidra till en lägre personalomsättning.

Personalomsättning kostar pengar och resurser varpå det är en faktor som är viktig att arbeta vidare med.

Arbetsmiljö

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska redovisa:

- uppgift om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret (enligt FÅB 7 kap 3 §).
- uppgift ska också lämnas om den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer, sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.

Varje myndighet inom Sveriges Domstolar ansvarar självständigt för sin arbetsmiljö och sitt arbetsmiljöarbete. Domstolsverket stödjer domstolarna i detta arbete. Stödet består bl.a. av utbildningsinsatser för chefer med arbetsmiljöansvar samt information och verktyg i form av förslag till policys, riktlinjer och mallar för arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbetet. Varje domstol har en HR-kontaktperson på Domstolsverket, vilket innebär att HR-kontaktpersonen får en fördjupad kunskap om domstolens verksamhet och kan därigenom ytterligare höja kvaliteten på stöd och service i arbetsmiljöfrågor och andra HR-relaterade frågor.

De lärarledda utbildningarna inom arbetsmiljö ställdes in under året med anledning av coronapandemin. Domstolsverket var istället behjälpliga i efterfrågat stöd för chefer inom arbetsmiljö lokalt på domstol. Stort fokus inriktades på att hjälpa och stödja domstolarna i arbetet med att tolka Folkhälsomyndighetens rekommendationer avseende hanteringen av att förebygga och hantera smittspridning på arbetsplatserna. Detta var ett mer effektivt sätt än att varje domstol skulle behöva utreda hur pandemin och dess konsekvenser skulle hanteras.

Tabell 58 Nyckeltal sjukfrånvaro

	2018	2019	2020
Totalt sjukfrånvaro*	4,4 %	4,4 %	4,9 %
- kvinnor	5,3 %	5,4 %	5,7 %
- män	2,4 %	2,2 %	2,9 %
Andel långtidssjukfrånvaro**	50,1 %	52,1 %	42,4 %
- kvinnor	52,1 %	54,3 %	45,1 %
- män	39,5 %	39,6 %	29,9 %
Sjukfrånvaro* ≤ 29 år	3,1 %	3,1 %	3,5 %
- kvinnor	3,6 %	3,6 %	4,0 %
- män	1,7 %	1,9 %	2,4 %
Sjukfrånvaro* 30–49 år	4,5 %	4,6 %	5,1 %
- kvinnor	5,5 %	5,5 %	5,9 %
- män	2,3 %	2,1 %	3,1 %
Sjukfrånvaro* ≥ 50 år	5,0 %	4,9 %	5,2 %
- kvinnor	6,1 %	6,0 %	6,3 %
- män	2,8 %	2,5 %	2,9 %

* Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid

** Långtidssjukfrånvaro, 60 kalenderdagar eller mer, i förhållande till total sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron inom Sveriges Domstolar ökade jämfört med föregående år. Denna ökning förklaras av pandemin. Den totala sjukfrånvaron var 4,9 procent av tillgänglig arbetstid. Kvinnorna var frånvarande 5,7 procent av tillgänglig tid, männen 2,9 procent. Det innebär att skillnaderna mellan kvinnors och mäns sjukfrånvaro minskade jämfört med föregående år.

Av den totala sjukfrånvaron stod den långa frånvaron (över 60 dagar) för 42,4 procent under 2020, vilket var en minskning med 9,7 procentenheter jämfört med föregående år. Sjukfrånvaron i de olika åldersgrupperna ökade. Både den korta och långa sjukfrånvaron har fluktuerat under 2020. Pandemin och sjukskrivningsreglerna tros ha påverkat varpå resultatet av sjukfrånvaron är svårt att analysera.

Sammanfattningsvis visar hälsonyckeltalen att den totala sjukfrånvaron ökade men att digniteten är på korttidssjukfrånvaron vilket stödjer analysen att detta är en effekt av coronapandemin.

AVVECKLA OCH OMORIENTERA

Domstolsverket gav under året fortsatt stöd i domstolarnas arbete med avveckling och omorientering.

Med stöd av de partsgemensamma medel som avsatts via "Lokalt avtal om lokala omställningsmedel för Sveriges Domstolar" genomfördes flera individuella insatser inom livs- och karriärväxling. Detta ledde till att ett antal medarbetare gick vidare till andra arbetsuppgifter inom eller utanför verksamheten.

Betydligt fler ärenden anmälades till Personalansvarsnämnden (PAN) år 2020 än föregående år. Under år 2020 inkom tolv ärenden till PAN. År 2018 inkom fem ärenden och år 2019 inkom fyra ärenden till PAN.

Ärendena avsåg avsked i två fall, uppsägning i tre fall, disciplinpåföljd i fem fall och åtalsanmälan i två fall. Vad gäller avskedsärendena beslutade PAN i enlighet med begäran, vad gäller uppsägningsfallen beslutades om uppsägning i två av fallen och det tredje fallet avskrevs efter att en överenskommelse om egen uppsägning slutits med den anställda. I de fall som avsåg disciplinpåföljd beslutade PAN i enlighet med begäran i tre fall och två fall avskrevs. En åtalsanmälan beslutades i enlighet med begäran, medan den andra inte hunnit avgöras under året.

De ärenden som avgjordes under år 2020 var av väldigt varierande karaktär och det är svårt att ange vad ökningen av antalet ärenden beror på. Det aktiva omställningsarbetet kan vara ett skäl till att antalet ärenden ökat. Detta innebär att domstolarna stöttats aktivt i hur de ska hantera personal som på grund av bristande prestation eller misskötsamhet inte motsvarat ställda förväntningar. PAN används mer frekvent än tidigare och ärendena är också praxisbildande för Sveriges Domstolar i stort.

En arbetstvist avgjordes av Arbetsdomstolen. Den avsåg ett uppsägningsärende som beslutades av PAN år 2019. Talan väcktes av arbetstagaren, först i tingsrätt som avgjorde fallet till arbetsgivarens fördel. Tingsrättsdomen överklagades av den anställda till Arbetsdomstolen som också gick på arbetsgivarens linje och godkände uppsägningen.

Jämställdhetsintegrering

REGERINGSUPPDRAG:

Domstolsverket ska redovisa:

- resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.

Domstolsverket återskärter åtgärder och resultat i jämställdhetsintegrering och redovisar hur Domstolsverket bidragit till att de jämställdhetspolitiska delmålen uppfylls inom Sveriges Domstolar. Jämställdhetsarbetet samordnas och bedrivs på respektive myndighet inom Sveriges Domstolar.

Domstolsverket har deltagit i nätverk med andra myndigheter inom rättskedjan. Syftet har varit att kunskapshöja och utbyta erfarenheter för att stödja myndigheterna. En digital nätverksträff har även genomförts av Domstolsverket under slutet av året. Syftet har varit att stötta domstolarna i arbetet med jämställdhetsintegrering och för att utbyta erfarenheter om arbetet med jämställdhet på domstol.

En medarbetarundersökning genomfördes där upplevelsen av hur man arbetar med jämställdhetsfrågor följts upp på myndighetsnivå. Resultatet visar en nöjdhetsgrad på 63 procent, vilket tyder på att det fortsatt finns behov av att kunskapshöja och integrera perspektivet i större utsträckning i myndigheterna. Resultatet är en försämring jämfört med föregående mätning som genomfördes 2018.

Domstolsverket genomförde en enkätundersökning för Sveriges Domstolar med syfte att kartlägga genomförda aktiviteter och effekter inom jämställdhet. 69 av 74 myndigheter inom Sveriges Domstolar besvarade enkäten. Myndigheterna har främst genomfört aktiviteter i internt och externt bemötande och i övrigt kvalitetsarbete. Workshops med diskussioner har genomförts i viss utsträckning. Syftet har varit att öka medvetenheten hos chefer och medarbetare. Jämställdhetsperspektivet har till viss del integrerats i den ordinarie verksamheten genom att myndigheterna har skapat bemötande- och likabehandlingsgrupper som samordnar och driver jämställdhetsfrågorna och i vissa myndigheter har jämställdhet integrerats i verksamhetsplanerna.

Majoriteten av myndigheterna har följt upp arbetet som visar att aktiviteterna har resulterat i en ökad medvetenhet om jämställdhet. Ett ökat förebyggande arbete mot diskriminering, kränkande särbehandling, mobbning, trakasserier och sexuella trakasserier utifrån kön har också genomförts. Aktiviteterna har bidragit till ökade möjligheter för en god arbetsmiljö och hälsa. Myndigheternas bemötandearbete har i större utsträckning fokuserat på det interna bemötandet, som kan visa på vikten av fortsatt arbete utifrån interna förutsättningar för att i förlängningen uppnå en jämställdhetsintegrering.

Olika försök har gjorts för att integrera jämställdhet i den ordinarie verksamheten. Samtidigt visar resultatet på att 38 procent av myndigheterna som deltagit i enkäten, inte genomfört några aktiviteter eller inte vet vilka aktiviteter som genomförts.

Myndigheterna har tidigare genomfört enkätundersökningar som generellt visat bra resultat. Fritextsvaren har på vissa håll visat en annan bild där skillnaderna bl.a. berört bemötande och utformning av vitsord. Myndigheterna har arbetat vidare med fritextsvaren för att kartlägga situationen och komma till rätta med eventuella skillnader. Resultatet av undersökningarna visar att det är fritextsvaren i den här typen av undersökning som ger en bild av den upplevda ojämställdheten. Myndigheterna har dragit lärdom av detta och integrerat fritextsvar i fler undersökningar i syfte att få ett komplett underlag att arbeta vidare med i analysarbetet.

Domstolsverket har integrerat jämställdhet i verksamhetsplanering och uppföljning samt genomfört workshops. Aktiviteterna har resulterat i en mer strukturerad och kontinuerlig uppföljning som ska bidra till att jämställdhet integreras i verksamhetens ordinarie arbete och processer. Workshoparna har bidragit till en ökad medvetenhet om jämställdhet. Domstolsverket har också genomfört en första enkätundersökning. Syftet har varit att årligen undersöka och kartlägga nuläget kring upplevelsen av jämställdhet på arbetsplatsen. Resultatet visar att Domstolsverket generellt upplevs som en jämställd arbetsplats utifrån bl.a. områden som berör upplevelsen av ledningsgruppen, likabehandling, kultur och miljö samt upplevelsen av närmaste chef. Resultatet visar att det finns en förbättringspotential på området möteskultur. Resultatet har bidragit till fortsatt arbete internt genom dialog tillsammans med medarbetare samt att en föreläsning för all personal genomförts med kunskapshöjande syfte.

Sammantaget kan beskrivas att arbetet med hur långt myndigheterna kommit med jämställdhetsintegrering skiljer sig åt. Slutsatsen av detta är att tidigare pilotdomstolar som haft en jämställdhetsstrategi att tillgå för att underlätta arbetet har kommit längre i sin integrering av jämställdhet. Rådande pandemi har medfört en ökad arbetsbelastning på många av myndigheterna där vissa upplever tidsbristen som ett skäl till att jämställdhet inte prioriterats i verksamheten.

Resultatet indikerar totalt sett på en fortsatt placering långt ner på kunskapstrappan och att jämställdhetsintegrering inte har uppnåtts men att det har medfört en kunskapsförflyttning uppåt. Resultatet av arbetet visar att Domstolsverket tillsammans med övriga myndigheter inom Sveriges Domstolar behöver se över och arbeta vidare med varför arbetet och förutsättningarna skiljer sig åt på myndigheterna.

Jämställdhetsintegrering syftar till att allmänheten ska få ta del av en jämställd verksamhet vid domstolarna. Det ska leda till ett ökat förtroende för domstolarna. Successivt arbete pågår men direkta effekter för att bidra till de jämställdhetspolitiska delmålen är svåra att se för närvarande, men förväntas på längre sikt. På kortare sikt kan Sveriges Domstolar åstadkomma en ökad medvetenhet hos medarbetare, ett upplevt och faktiskt jämställt bemötande och trygga lokaler för kvinnor och män, som bidrar till att vara en attraktiv arbetsgivare. För att en jämställdhetsintegrering ska uppnås behövs ett fortsatt kontinuerligt arbete för att skapa ett långsiktigt och hållbart arbete.

Kompetensutveckling

Det är av stor betydelse att Sveriges Domstolar har lätt att rekrytera och behålla kvalificerade medarbetare. Den utbildning som erbjuds medarbetarna ska utgå från domstolarnas behov och främja de mål som har satts upp för dessa. Domstolsverket erbjuder genom sin omfattande utbildningsverksamhet medarbetare inom Sveriges Domstolar goda möjligheter till kompetensutveckling. Utbildningsinsatser sker både i Sverige och utomlands.

Nedan beskrivs årets verksamhet inom kompetensutvecklingsområdet.

ALLMÄNT

Under 2020 har två nya styrdokument för Domstolsverkets utbildningsverksamhet tagits fram. Det rör sig om dokumenten *Strategi för lärande - riktlinjer för Domstolsverkets utbildningsverksamhet för Sveriges Domstolar* och *Pedagogisk grundsyn*. Dessa kommer framöver att ligga till grund för utvecklingen av de utbildningar som anordnas. Strategin innebär bl.a. att blandat lärande kommer att präglade utbildningarna, i syfte att därigenom ge deltagare ännu bättre förutsättningar att befästa nya kunskaper. Med blandat lärande menas att olika pedagogiska metoder används i samma utbildning, t.ex. utbildning i klassrum tillsammans med en e-utbildning eller ett uppföljande skriftligt test.

CENTRALT ANORDNAD JURIDISK UTBILDNING

Domstolsakademin ansvarar för all juridisk kompetensutveckling för domare och andra domstolsjurister i dömande verksamhet i Sveriges Domstolar. Domstolsakademins rektor beslutar självständigt om utbildningarnas innehåll inom ramen för tilldelad budget. I strategiska frågor samråder rektor med rådet vid Domstolsakademin som består av åtta domstolschefer och tre externa ledamöter som representerar Advokatsamfundet, Åklagarmyndigheten och universiteten.

Genom det centrala kursutbud som främst riktar sig till ordinarie domare genomförde Domstolsakademin under 2020 totalt cirka 25 lärarledda kursstillfällen inom en rad ämnesområden som domarrollen, familjerätt, förvaltningsprocessrätt, mark- och miljö rätt, migrationsrätt, offentlig upphandling, offentlighet och sekretess, processrätt, skatterätt, socialförsäkringsrätt och straffrätt. Ytterligare kursstillfällen var planerade men fick ställas in till följd av coronapandemin. Vissa kursstillfällen omvandlades till distansutbildningar, vilket i hög grad var fallet även inom ramen för fiskals- och notarieutbildningen. Utöver utbudet av lärarledda kurser erbjöds även e-utbildningar.

Delar av utbudet är öppet även för andra domstolsjurister än ordinarie domare, som har motsvarande utbildningsbehov och uppfyller gällande förkunskapskrav.

Fiskalsutbildningen är ett obligatoriskt utbildningspaket som består av tio kurser. Kurserna är framtagna för att möta fiskalers och tf. assessorers utbildningsbehov under olika delar av den fyraåriga domarutbildningen. Domstolsakademin anordnade under 2020 totalt 51 kursstillfällen inom ramen för fiskalsutbildningen, varav vissa till följd av coronapandemin i form av distansutbildningar.

Notarieutbildningen är ett obligatoriskt utbildningspaket utformat för att möta notariers utbildningsbehov under olika delar av notarietjänstgöringen. Den består av tre kurser för notarier i allmän domstol och fem kurser för notarier i allmän förvaltningsdomstol. Domstolsakademin anordnade under 2020 totalt 66 kurstillfällen för notarier vid landets domstolar, varav vissa till följd av coronapandemin i form av distansutbildningar.

ÖVRIG CENTRALT ANORDNAD UTBILDNING

Utöver de juridiska utbildningarna som ges av Domstolsakademin anordnar Domstolsverket utbildningar för i stort sett samtliga yrkeskategorier. Utbudet består av lärarledda kurser blandat med egenproducerad e-utbildning och webinarier inom områden som administration, arkivering, chef- och ledarskap, ekonomi, handledarskap, handläggning av olika måltyper för domstolshandläggare, IT och teknik, media och bemötande, offentlig upphandling, projektledning, säkerhet samt målhanteringssystemet Vera.

Coronapandemin medförde att utbildningsverksamheten inte kunde genomföras som planerat. Kurser genomfördes planenligt fram till mitten av mars, men därefter och fram till december ställdes den lärarledda klassrumsundervisningen in. De utbildningar som har genomförts efter mars har erbjudits på distansutbildningar.

Det har krävts mycket arbete för att omarbeta kurser från klassrumsundervisning till distanskurser. En del av arbetet har bestått i att ta fram och erbjuda tekniskt och pedagogiskt stöd till de lärare som behöver ställa om sin utbildning till distansutbildning. I arbetet med att omarbeta kurser till distans prioriterades i första hand utbildningar som bedömdes som verksamhetskritiska och i andra hand kurser som i sin nuvarande utformning bedömdes som lämpliga att kunna ge som distansutbildning.

Exempel på kurser som bedömdes som verksamhetskritiska var utbildningar för webbredaktörer, utifrån ett ökat behov från domstolarna att arbeta med både sina intranätssidor och sina externa hemsidor, samt Grundutbildning för driftansvariga. Exempel på övriga kurser som omarbetades till distanskurser var baskurs för nyanställda, utbildning i effektiv och hållbar rekrytering, grundkurser i brottmål och tvistemål för tingsrätt samt kurs i handläggning för hyres- och arrendenämnderna för domstolshandläggare. Vissa chefsutbildningar, Utvecklande Ledarskap (UL) och Utveckling av Grupp och Ledare (UGL), gavs dock i klassrum, eftersom de erbjöds av externa leverantörer. Vidare har webinarier erbjudits för att ge t.ex. yrkesgrupper från olika domstolar möjlighet att kunnat mötas och diskutera olika teman, såsom digitalisering och målhanteringssystemet Vera.

INTERNATIONELL SAMVERKAN KRING KOMPETENSUTVECKLING

Domstolsakademin representerar Domstolsverket i internationellt samarbete som rör utbildningsfrågor bl.a. inom det nordiska samarbetet SEND, EU-nätverket för domarskolor EJTN (European Judicial Training Networks), Europarådets HELP-program (European Programme for Human Rights Education for Legal Professionals) och domstolsnätverket inom EASO (European Asylum Support Office).

Vid årets början anmälde flera svenska domare intresse för att delta i olika program genom dessa samarbeten. Till följd av coronapandemin så har det inte varit möjligt att genomföra dessa program. Vad gäller utbytesprogrammet mellan de nordiska länderna ställdes det in i ett tidigt skede under året. Svenska domare har inte deltagit i det utbytesprogram inom ramen för EJT:s verksamhet som avser de olika medlemsländerna i EU och svenska domstolar har heller inte tagit emot besökare från andra medlemsländer.

Ett planerat vördseminarium, där Domstolsakademin i samarbete med EJT skulle ta emot besökare från andra länder, har ställts in. Även flera sedan tidigare planerade seminarier runt om i Europa har ställts in eller skjutits fram till nästkommande år. Några seminarier har dock ersatts med distansutbildningar och ett mindre antal webinarier har tillkommit, med fokus på frågor som uppstått i samband med coronapandemin.

ÖVRIG KOMPETENSUTVECKLING

Domstolar, grupper av medarbetare eller enskilda medarbetare som har behov av kompetensutveckling som inte tillgodoses genom de utbildningar som erbjuds via Domstolsverket kan ansöka om ekonomiskt stöd för att tillgodose det behovet. Domstolsverket beviljade under 2020 stöd till ett antal olika insatser av denna typ. Vidare bekostades domares deltagande i ett seminarium arrangerat av Umeå domarakademi.

Nätverk är en särskild form av kompetensutveckling genom erfarenhetsutbyte mellan dem som ingår i nätverket och mellan domstolar. Det finns ett flertal aktiva nätverk inom Sveriges Domstolar och Domstolsverket finansierade under året nätverksträffar inom olika juridiska områden och andra områden, bl.a. chefs- och administrativa nätverk. Till följd av coronapandemin finansierade Domstolsverket inte några nätverksträffar under senare delen av våren samt under hösten 2020.

En hållbar organisation

Målnområdet **En hållbar organisation** handlar om att Sveriges Domstolar ska ha en långsiktigt säkrad ekonomi och en funktionell organisation. Det ska finnas en väl utvecklad samverkan med gemensam planering, styrning och uppföljning och de gemensamma resurserna ska fördelas och användas optimalt utifrån ett helhetsperspektiv. Sveriges Domstolar ska också bidra till ett hållbart samhälle. Prioriterat arbete för att uppnå målet är att:

- Arbeta för en långsiktigt hållbar ekonomi
- Genomföra den strategiska inriktningen genom aktiv samverkan i styrning, planering och uppföljning
- Utarbeta stöd och former för effektiv regional samverkan samt skapa regelverk som bättre stöder sådan samverkan
- Verka för att åstadkomma mer bärkraftiga domstolar

En långsiktigt hållbar ekonomi

Sveriges Domstolar eftersträvar att erhålla långsiktiga planeringsförutsättningar. En viktig del i detta är att bli tilldelade en budgetram som ger domstolarna förutsättningar att bedriva en verksamhet som kan matcha övriga delar i den s.k. rättskedjan. Det behöver dessutom finnas en balans mellan tilldelade resurser hos berörda myndigheter för att undvika flaskhalsar i rättskedjan.

Lönekostnaderna är den största delen av kostnaderna och med hänsyn till de speciella anställningsförhållandena för ordinarie domare är lönekostnaderna trögrörliga. Sveriges Domstolar har begränsade möjligheter att anställa på kort sikt och engångsbelopp i anslagstilldelningen kan därför vara svåra att hantera.

Dialogen med domstolarna och uppföljningen av verksamhet och ekonomi är viktig, bl.a. för att förse Justitiedepartementet med information och underlag så att regering och riksdag ska kunna fatta beslut om en anslagstilldelning som innebär att regeringens verksamhetsmål kan nås. Under 2020 har dialogerna fortsatt regelbundet och ett positivt resultat var att migrationsdomstolarna i regleringsbrevet för 2021 tilldelades realistiska, långsiktiga och stabila planeringsramar. Detta innebär att migrationsdomstolarna kommer att kunna rekrytera bl.a. notarier och få en bättre personalsammansättning framöver.

En utredning av hyreskostnader har påbörjats under 2020 och ska slutföras i början av 2021. En viktig del i utredningen är att redovisa en kostnadsutveckling som kan finansieras av Sveriges Domstolars anslag utan att den dömande verksamheten drabbas av undanträngningseffekter till följd av hyreskostnadernas utveckling.

Domstolsverket ska enligt instruktionen åstadkomma en ändamålsenlig resursfördelning mellan domstolar och nämnder. Detta görs genom resursfördelningsmodeller för de olika domstolsslagen. Under året har modellerna modifierats något i enlighet med resultatet av det utvecklingsarbete som genomfördes under 2018–2019, där samtliga domstolar och nämnder varit delaktiga, i syfte att förbättra modellerna. Bland annat har beräkningarna för ersättning för långa mål, förtursmål i tingsrätt och för finansiering av utbildningsplatser för fiskaler förändrats under året. Arbetet med att utveckla modellerna kommer att fortgå framöver. Resursfördelningen syftar också till att domstolarna ska vara bärkraftiga utifrån de givna förutsättningarna.

Genomföra den strategiska inriktningen

Sedan den strategiska inriktningen beslutades i början av året har arbetet med att realisera denna påbörjats. Inriktningen ska vara ett styrande dokument för verksamhetsutveckling på strategisk och lokal nivå. Den ska också vara ett stöd vid planering, styrning och uppföljning på olika nivåer i verksamheten för att säkerställa att målsättningarna uppnås.

Inriktningen har följts upp under året tillsammans med alla domstolschefer och ett arbete har påbörjats med att analysera måluppfyllelsen. Detta arbete kommer successivt utvecklas under kommande år. Den strategiska

inriktningen är förändringsbar över tid och det är därför viktigt att Domstolsverket aktivt driver processen tillsammans med domstolarna så att inriktningen ständigt är aktuell.

Nytt HR- och lönesystem

En ökad digitalisering av administrativa processer är en viktig förutsättning för att säkerställa att verksamheten inom Sveriges Domstolar kan bedrivas effektivt och med hög kvalitet. Under året fortgick projektet Nytt HR- och lönesystem för Sveriges Domstolar i samverkan med leverantör och domstolar. Målbilden är enhetliga processer och gemensamma arbetssätt som är digitaliserade och automatiserade i ökad omfattning och möjliggör att HR- och löneadministrativa tjänster kan utföras med rätt kvalitet på ett tids- och kostnadseffektivt sätt för Sveriges Domstolar. Medarbetare och chefer ska uppleva ett ökat digitalt stöd som bidrar till effektivitet och attraktivitet. Planerad driftsättning har på grund av coronapandemin samt omfattningen på införandet flyttats fram till andra kvartalet 2021.

Nytt notarieregister

Under år 2020 har även utveckling av ett nytt IT-stöd för notarieantagningen påbörjats. Detta efter att det stod klart att det tidigare systemet hade stora brister och inte levde upp till grundläggande krav gällande driftsäkerhet och funktionalitet. Även mot bakgrund av tidigare nämnda förändringar i antagningsprocessen var ett nytt IT-stöd en nödvändighet. Det nya systemet består dels av en applikation för sökande till notarieanställning, dels en applikation för att sköta administrationen av ansökningar samt tillsättningen av notarieanställningarna. Systemet har under hösten 2020 satts i drift i pilotverksamhet och kommer från årsskiftet att användas för de grundläggande funktionerna i notarieantagningen. Vidareutveckling kommer att fortsätta under år 2021.

Växelfrågor

Den växelfonin som bedrivs inom Sveriges Domstolar analyserades under året ur ett rättsligt, ekonomiskt och dataskyddsperspektiv. Analysen har utmynnat i ett förslag om en enhetlig växelfonin innehållandes bl.a. överväganden kring vilken tillgång till personuppgifter som växeloperatörerna ska ha och ett förslag på ny finansieringsmodell av växlarna. Arbetet kommer att fortsätta med ett genomförandeprojekt under 2021.

Systematiskt miljöarbete

Statliga förvaltningsmyndigheter som hör till Justitiedepartementet ska ha ett miljöledningssystem enligt förordningen (2009:907) om miljöledning. Ledningssystemet ska integrera miljöhänsyn i myndighetens verksamhet så att dessa tar hänsyn till verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan på ett systematiskt sätt.

Domstolsverket har under 2020 genomfört följande aktiviteter:

- Generaldirektörens årliga godkännande av miljöledningssystemet, miljödiplomering samt årlig inrapportering till Naturvårdverket, Justitiedepartementet.
- Inrättande av en miljögrupp på Domstolsverket
- E-utbildning för alla medarbetare om miljöarbete i Sveriges Domstolar
- Administrativa åtgärder för att utveckla Domstolsverkets ledningssystem för att även inkludera miljöledning
- Domstolsverket interna miljöinformation har reviderats

Inom Sveriges Domstolar är energianvändningen den enskilt största miljöpåverkande faktorn. I energistrategin som fastställdes 2012 sattes målet om att minska energianvändningen med 20 procent till 2020. Den preliminära uppföljningen indikerar att användningen har minskat i paritet med målsättningen, men metoden för energistatistik har vissa kvalitetsbrister och behöver framöver utvecklas. Under året har en ny energistrategi utarbetats med en långsiktig visionär strategi mot år 2045 och en kortsiktig konkret strategi för tidsperioden 2020 till 2030.

Den kortsiktiga strategin utgår ifrån att Domstolsverket har en relativt hög elanvändning i sina hyrda fastigheter. Detta medför att installation av solceller som nyttjas av dessa fastigheter skulle ge en betydande minskning av köpt energi. Domstolsverket avser att utreda i vilken omfattning det är möjligt att installera solceller för närproducerad energi som kan nyttjas av de hyrda fastigheterna och vilken affärsmodell som gör detta möjligt. Utöver detta pågår en ständig energioptimering i fastigheterna i nära samarbete med fastighetsägarna. När det gäller miljöprestanda i samband med nyuppförande av domstolsbyggnader drar Domstolsverket nytta av den konkurrensutsatta fastighetsmarknaden genom att fastighetsägarna numer tävlar sinsemellan i att kunna erbjuda absolut högsta och bästa miljöcertifiering.

Den näst största direkta miljöpåverkan är myndighetens tjänsteresor. Av den anledningen genomfördes en resvaneenkät ställd till alla anställda. Arbetet med uppföljning och analys har påbörjats för att sedan utmynna i mål, nyckeltal och aktiviteter i Domstolsverkets ledningssystem.

Sveriges Domstolars riktlinjer för tjänsteresor reviderades under året så att det blev tydligare hur medarbetarna aktivt och miljömedvetet ska resa på sätt som bidrar till att miljöpåverkan minimeras. Tjänsteresor ska ersättas i så stor utsträckning som möjligt med digitala möten.

Domstolsverket har noterat att de miljökrav som ställs i upphandlingar inte i tillräckligt hög grad också följs upp och här finns ett förbättringsområde som framkommit genom miljögruppens arbete.

Som ett led i att arbeta mer fördjupat med miljökrav inleddes även ett arbete med miljöspendanalys. Syftet med en sådan spendanalys är att mäta var den största miljöpåverkan finns.

Internationell verksamhet

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska redovisa:

- myndighetens verksamhet inom internationell civil krishantering i enlighet med regleringsbrev för 2020 avseende anslag 1:1, utgiftsområde 7, dvs. omfattning, kostnad och bedömt mervärde till verksamheten. Redovisningen ska i tillämpliga delar vara uppdelad utifrån insats och ska även redovisas uppdelat på kön.
- åtgärder för att säkerställa att utsänd personal till fredsfrämjande insatser och krishanteringsinsatser har kunskap om agendan för kvinnor, fred och säkerhet och att utbildningen är anpassad för det specifika uppdraget i enlighet med den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016–2020 (UD2016/07898/KH).

Sveriges Domstolars internationella biståndsfinansierade verksamhet består av utvecklingssamarbete och fredsfrämjande verksamhet som initieras och samordnas av Domstolsverket. Verksamhetens inriktning styrs ytterst av Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik. Den närmare inriktningen styrs också av ett av Domstolsverkets generaldirektör beslutat strategidokument. En expertbas har tillskapats med personal från Sveriges Domstolar som har kompetens för internationella uppdrag och insatser. Till den internationella verksamhet som Domstolsverket bedriver hör också bl.a. samordning av förfrågningar om internationella studiebesök.

Nedan beskrivs den internationella verksamheten under tre rubriker. Återrapporteringskraven besvaras i mittavsnittet, Fredsfrämjande verksamhet.

Internationellt utvecklingssamarbete

Under året samarbetade Sveriges Domstolar med tre olika länder i utvecklingsprojekt eller förstudier. I *Bosnien-Hercegovina* ägnades det första kvartalet åt avslutande arbete i det Sidafinansierade utvecklingssamarbete som Domstolsverket under ca tre år bedrivit tillsammans med The High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Hercegovina (HJPC). Projektet har huvudsakligen varit inriktat på effektivisering av den inre organisationen i de bosniska domstolarna, bl.a. genom en ökad delegation av arbetsuppgifter. Då en extern utvärdering av projektet, som genomförts på uppdrag av Sida, rekommenderat ett fortsatt samarbete togs ett nytt projektförslag fram under våren i samarbete med Sida, HJPC och Kronofogdemyndigheten. Förslaget beviljades under hösten och den 3,5-åriga aktivitetsperioden inleddes under oktober. För Domstolsverkets del omfattar projektet, till att börja med, en komponent som tar det tidigare arbetet vidare med domstolarnas inre organisation och arbetsformer. Därtill kommer nu tre nya komponenter som berör processen kring överklagande i civilmål, genomförande av en jämställdhetsstrategi och arbete för att främja en mer

proaktiv kommunikation med medborgarna via medierna. Kronofogdemyndigheten deltar i samarbetet med en komponent kring verkställighetsprocessen. Även om coronapandemin inte innebar några nämnbara förse-ningar i planeringsarbetet försvårades uppstartsfasen under hösten då den andra vågen av smittspridning sköljde över Europa. En omställning fick göras mot insatser som genomfördes på distans och den projektsamordnare som Domstolsverket avsett att ha på plats i Sarajevo kunde bara tjänstgöra där under en kortare tid och fick därefter repatrieras för fortsatt tjänstgöring på distans.

I *Albanien* har Domstolsverket tillsammans med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Kriminalvården under året fortsatt utvecklings-samarbetet med de motsvarande rättsvårdande myndigheterna och domstolarna i Albanien. Projektet syftar till att öka kapaciteten hos det albanska rättsväsendet att hantera ärenden med unga lagöverträdare på ett sätt som är förenligt med internationella standarder. Projektet finansieras av Sida genom den svenska ambassaden i Tirana. Projektet, som pågått sedan 2017 och var planerat att avslutas i juni 2020, förlängdes under året till juni 2022. För Domstolsverkets del har det gångna årets arbete inneburit ett fortsatt fokus på den faktiska tillämpningen av den nya ungdomslagstiftningen. Medarbetare från Sveriges Domstolar har tillsammans med albanska kollegor bl.a. lanserat en rättsfallsamling med ungdomsmål för att nå en mer enhetlig och rättssäker tillämpning. De svenska medarbetarna har även analyserat användningen av tvångsmedel i ungdomsmål samt hur straffvarningar används i domstol, i syfte att ta fram hjälpmedel, klargöra osäkerheter och förenkla arbetet för ungdomsdomare i Albanien. Tillsammans med företrädare för rättskedjans myndigheter har projektet också arbetat fram olika typer av mallar för att effektivisera och förbättra korrespondensen mellan rättskedjans myndigheter. Projektet har under året utvärderats av Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) som har granskat flera statliga myndigheters arbete med institutions- och kapacitetsbyggande på Västra Balkan. EBA konstaterade bl. a. att samverkan inom den albanska rättskedjan har förbättrats, att de albanska myndigheterna tillämpar straffvarningar i större utsträckning och att unga lagöverträdare generellt sett behandlas bättre och mer rättssäkert.

Under våren godkände Sida Domstolsverkets ansökan om att få göra en förstudie i *Armenien* för att utreda möjligheterna att starta ett utvecklings-samarbetsprojekt med den armeniska Domstols- och Åklagarakademin (Akademin). Under våren och sommaren genomfördes ett stort antal distansmöten med Akademin, med andra aktörer inom det armeniska rättsväsendet samt med aktörer inom policy-, och givarsidan och inom civilsamhället. I stället för den ursprungligen planerade förstudieresan genomfördes under hösten en samlad insats, genom att det svenska arbetslaget träffades för en serie möten och planeringsdiskussioner med armeniska aktörer på distans. Därigenom utarbetades en problem- och behovsanalys och en övergripande mål- och aktivitetsinriktning för ett tilltänkt utvecklingssamarbetsprojekt. Målet är att arbeta vidare med detta och ge in ett projektförslag till Sida under nästkommande år.

Fredsfrämjande verksamhet

Under året var fyra medarbetare från Sveriges Domstolar (två kvinnor och två män) utsända på längre fredsfrämjande uppdrag, alla inom ramen för insatser inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

En manlig rådman, med tidigare chefserfarenhet som utsänd, sekunderades under hösten till EU:s rådgivande insats i Ukraina (EUAM). Han arbetar där som chef för insatsens rättsstatskomponent och deltar bl.a. i den rättsliga reformkommission som inrättats under presidentens kansli. Sekunderingen bidrar till att, på sikt, stärka ett mer sammanhållet rättskedjeperspektiv och kan förhoppningsvis även öka möjligheterna att få in fler svenskar på strategiskt viktiga positioner i insatsen.

Domstolsverket har sedan 2018 ett kvinnligt hovrättsråd utsänd som sekonderad nationell expert vid EU-delegationens kontor i Albanien. Under det gångna året har hon bl.a. ingått i den internationella kommission som följt inrättandet av den nationella utredningsbyrån (NBI), som ingår i den struktur som tillskapats för att bekämpa korruption och organiserad brottlighet (SPAK). Hon har även fungerat som rättslig rådgivare och för delegationens räkning följt den lokala utvecklingen gällande det känsliga området landrättigheter.

En kvinnlig justitiesekreterare har sedan 2019 sekunderats till EU:s polisinsats för den palestinska myndigheten (EUPOL COPPS). Under året har hon bidragit särskilt aktivt i arbetet för att stävja korruption inom rättsväsenet (PACC). I samarbete med en utsänd svensk åklagare i insatsen och med metodstöd från Domstolsverket, har hon även agerat för att stödja bildandet av ett kvinnligt nätverk för palestinska advokater.

Under året har Domstolsverket åter tagit upp sekunderingen av personal till EU:s rättstödsinsats i Kosovo (EULEX) och sänt ut en manlig hovrättsassessor till en tjänst som övervakare av nationella rättsprocesser i känsliga mål.

I egenskap av medlem i utbildningsnätverket ESDC har Domstolsverket även i år bidragit med lärare till en, med tysk polis, samarrangerad kurs för insatspersonal om förebyggande och utredning av könsbaserat och sexualiserat våld i konfliktområden.

Domstolsverket har arbetat med uppdraget enligt den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet på flera olika sätt. Inför utsändandet av personal har Domstolsverket genomgående sett till att de utsända har kunskap om Sveriges handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet och att utbildningen är anpassad för det specifika uppdraget. Domstolsverket har även uppmuntrat medarbetare och experter i Sveriges Domstolars internationella expertbas att delta i utbildningar om jämställdhet samt att ta del av Sveriges Domstolars e-utbildning om jämställdhetsintegrering. Domstolsverket har även deltagit aktivt i den arbetsgrupp som finns för Sveriges handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet och som sammankallas av Utrikesdepartementet.

Den sammanlagda kostnaden för Domstolsverkets bidrag till internationell civil krishantering uppgick under året till omkring 6 mnkr, varav ca 0,4 mnkr avsåg insatsnära verksamhet och ca 0,7 mnkr avsåg förvaltningskostnader.

Motsvarande siffror för 2019 var 5,9 mnkr varav 0,9 mnkr avsåg insatsnära verksamhet och 0,5 mnkr avsåg förvaltningskostnader. Domstolsverkets finansiella behov för år 2021 beräknas i nuläget uppgå till ca 8 mnkr, en nivå som sannolikt kommer att bestå under perioden 2022–2023.

Studiebesök, myndighetsnätverk och övrig samverkan

Antalet genomförda internationella studiebesök var under det gångna året lägre än på mycket längre. Detta beror dock inte på ett svalnande intresse för att besöka Sveriges Domstolar utan kan förklaras med det rådande pandemiläget under merparten av året. Under årets två första månader tog Sveriges Domstolar emellertid emot ett antal studiebesök. Bland annat besöktes Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen av en grupp notarier från Lettland, medan Gävle tingsrätt fick besök av en delegation från Japan som ville veta mer om processen i mål om underhållsbidrag.

Domstolsverket deltar i en rad nätverk som rör internationell verksamhet. Övergripande frågor diskuterades under året i Rådet för myndighets-samverkan inom internationell fredsfrämjande verksamhet och mer detaljerade sakfrågor i olika undergrupper till rådet. Domstolsverket deltog även i Myndighetsforum och i det informella myndighetsnätverket. Domstolsverket utvärderar löpande samverkan i myndighetsnätverken. Upplevelsen är att samverkan fungerar bra.

Även i år ägnades särskild uppmärksamhet åt den interna metodutvecklingen, främst avseende åtgärder för att främja kapacitetsutvecklingen hos våra internationella samarbetsparter. Tillsammans med Sida Partnership Forum fortsatte Domstolsverket att utmana och utveckla det egna angreppssättet. Erfarenheterna delades sedan i två omgångar med deltagare i Sveriges Domstolars internationella expertbas och integrerades i verksamheten.

Ekonomisk översikt

Verksamhetens finansiering

Sveriges Domstolar finansieras i allt väsentligt av anslag (99,2 %). Det sker genom sju olika anslag inom fyra utgiftsområden. Totalt tilldelades Sveriges Domstolar 11 156 mnkr i anslag.

De totalt disponibla anslagsbeloppen uppgick till 10 976 mnkr, vilket var 919 mnkr högre än 2019. Ökningen berodde främst på en kraftig tilldelning på anslaget 1:12 ap 1 Rättsliga biträden m.m. för att täcka ett negativt ingående överföringsbelopp och för att kostnaderna under 2020 fortsatt att öka. Det blev ett negativt utgående överföringsbelopp på detta anslag, trots tilldelningen, då utgifterna översteg de totalt disponibla medlen. För övriga anslag blev det positiva utgående överföringsbelopp. Se vidare anslagsredovisningen i de finansiella delarna.

Verksamhetens intäkter och kostnader

Verksamhetens totala intäkter och kostnader fördelas per organisation. De enskilda domstolarna i respektive domstolsslag har inte ekonomiskt ansvar för alla kostnader som är hänförliga till den enskilda domstolen. Domstolsverket har ansvar för de gemensamma kostnaderna och dessa fördelas inte per domstolsslag utan redovisas som en del av Domstolsverket enligt Sveriges Domstolars beslutade ekonomimodell. Hyror, IT-tjänster, kompetensförsörjning och internationell verksamhet är exempel på sådana kostnader.

Tabell 59 Verksamhetens intäkter och kostnader per verksamhetsområde och år (tkr)

	2018	2019	2020
Tingsrätter			
Intäkter av anslag	2 418 063	2 460 869	2 609 711
Övriga intäkter	10 042	11 301	8 659
Kostnader	2 428 105	2 472 170	2 618 370
Hovrätter			
Intäkter av anslag	675 676	693 360	715 969
Övriga intäkter	1 789	1 849	1 434
Kostnader	677 465	695 209	717 403
Högsta Domstolen			
Intäkter av anslag	102 351	99 966	101 084
Övriga intäkter	89	18	13
Kostnader	102 440	99 984	101 097
Förvaltningsrätter exkl. migration			
Intäkter av anslag	671 851	695 707	703 030
Övriga intäkter	1 815	2 424	2 641
Kostnader	673 666	698 131	705 671
Migrationsdomstolar			
Intäkter av anslag	634 286	627 097	547 611
Övriga intäkter	743	1 450	1 772
Kostnader	635 029	628 547	549 383
Kammarrätter exkl. migration			
Intäkter av anslag	307 560	308 348	304 462
Övriga intäkter	903	719	665
Kostnader	308 463	309 067	305 127
Migrationsöverdomstolen			
Intäkter av anslag	97 114	96 191	94 881
Övriga intäkter	253	213	230
Kostnader	97 367	96 404	95 111
Högsta förvaltningsdomstolen			
Intäkter av anslag	84 642	88 950	92 313
Övriga intäkter	82	73	69
Kostnader	84 724	89 023	92 382
Hyres- och arrendenämnder			
Intäkter av anslag	72 911	70 989	77 892
Övriga intäkter	554	381	137
Kostnader	73 465	71 370	78 029
Rättshjälpsmyndigheten			
Intäkter av anslag	2 829	2 768	2 370
Övriga intäkter	0	0	0
Kostnader	2 829	2 768	2 370
Domstolsverket – gemensamt			
Intäkter av anslag	1 749 261	1 786 029	1 798 979
Övriga intäkter	19 835	23 631	44 164
Kostnader	1 769 096	1 809 660	1 843 143
SUMMA			
Intäkter av anslag	6 816 544	6 930 274	7 048 302
Övriga intäkter	36 105	42 058	59 784
Kostnader	6 852 649	6 972 333	7 108 086

Verksamhetens intäkter uppgick till 7 108 mnkr. Av dessa har 7 048 mnkr finansierats genom anslag. Den resterande finansieringen, 60 mnkr, skedde genom viss uthyrning av lokaler och personal, bidrag t.ex. från Försäkringskassan för kompensation av sjuklönekostnader till följd av pandemin och från Sida för att finansiera deltagande i internationella projekt samt finansiella intäkter.

Tabell 60 Verksamhetens kostnader (tkr)

	2018	2019	2020
Kostnader för personal	5 109 627	5 212 735	5 329 209
Kostnader för lokaler	918 745	967 425	984 966
Övriga driftkostnader	597 699	544 268	519 818
Finansiella kostnader	2 711	803	114
Avskrivningar och nedskrivningar	223 868	247 102	273 979
Summa	6 852 649	6 972 333	7 108 086

Verksamhetens kostnader uppgick till 7 108 mnkr under 2020, en ökning med 136 mnkr jämfört med 2019.

Kostnader för personal, som andelsmässigt är den största kostnaden för Sveriges Domstolar, ökade med 116 mnkr (2 %). Löner för anställd personal ökade med 1 procent. Löneökningen uppgick till ca 2,4 procent men antalet årsarbetskrafter minskade med 95. I migrationsdomstolarna och migrationsöverdomstolen minskade årsarbetskrafterna med 175 och berodde på minskat inflöde av avlägsnandemål samt minskad budgettilldelning. I tingsrätt ökade årsarbetskrafterna med 70. Försäkringspremien till Statens Pensionsverk (SPV) ökade med 69 mnkr (9 %).

Kostnader för lokaler ökade med 18 mnkr och berodde främst på ökade hyror i två ombyggda tingsrätter samt ökade kostnader för städning, främst till följd av pandemin.

Övriga driftkostnader minskade med totalt 24 mnkr. Minskningen förklaras bl.a. av kraftigt minskade kostnader för resor, hotell (30 mnkr) och utbildningar (22 mnkr) till följd av pandemin. Kostnader för inköp av teknisk utrustning i form av videokonferenser och utrustning vid hemarbete ökade med 20 mnkr. Kostnader för IT-tjänster ökade med 23 mnkr och av dessa berodde 10 mnkr på ett införandeprojekt av ett nytt HR- och lönesystem.

Avskrivningar ökade med 27 mnkr och berodde främst på högre avskrivningar i samband med ny- och ombyggnation av domstolar samt ökad installation av teknik.

Uppbörd och avgiftsbelagd verksamhet

Uppbörden består dels av avgiftsbelagd verksamhet i form av ansökningsavgifter och avgifter i konkursförfarandet, dels av återkrav som dömts ut i mål. För den avgiftsbelagda verksamheten ska avgifterna bidra till att täcka kostnaden.

REDOVISNING ENL FÅB 3 KAP 2 §:

- Om regeringen har beslutat en avgiftsbudget för verksamheten, ska myndigheten följa upp och kommentera väsentliga avvikelser.

Tabell 61 Uppbörd där intäkterna ej disponeras (tkr)

	2018	2019	2020	Budget 2020 enl reglerings brev
Avgiftsbelagd verksamhet				
Ansökningsavgifter	114 142	123 537	112 296	130 000
Miljöskyddsavgifter	12 287	13 441	14 770	14 000
Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	21 147	16 907	21 642	23 000
Kungörandeavgifter	6 991	6 753	8 173	9 000
Summa	154 567	160 638	156 881	176 000
Återkrav i mål				
Övriga inkomster av statens verksamhet	22 950	4 417	3 302	5 000
Summa	177 517	165 055	160 183	181 000

De totala avgifterna i den avgiftsbelagda verksamheten var lägre än budget och minskade med nära 5 mnkr mellan 2019 och 2020. Det berodde framförallt på att antalet ansökningar rörande tvistemål blev färre än förväntat.

Transfereringar

Transfereringar avser ersättning till offentlig försvarare och offentligt biträde m.fl. och påverkas av timkostnadsnormens utveckling, antalet förordnanden och debiterad tid per förordnande. Mellan 2020 och 2019 ökade timkostnadsnormen med 1,7 procent, vilket var högre än vad ökningen varit de senaste två åren. Antalet förordnanden ökade med 0,5 procent. Debiterad tid per förordnande ökade med drygt 4 procent för offentlig försvarare, men minskade med 4 procent för offentligt biträde och 1 procent för målsägandebiträde.

Tabell 62 Transfereringar (tkr)

	2018	2019	2020
Offentlig försvarare	1 477 535	1 619 687	1 847 411
Offentligt biträde	515 390	522 631	450 037
Målsägandebiträde	368 092	413 042	462 260
Rättshjälpsbiträde	248 322	272 196	281 143
Särskild företrädare för barn	50 890	56 044	61 028
Konkursförvaltare	169 243	142 083	185 898
Tolk och översättare	168 647	164 782	162 166
God man	32 340	28 837	27 130
Medlare	12 701	12 585	13 680
Rättegångsbiträde enl. föräldrabalken	18 030	20 931	22 883
Övrigt	1 338	1 682	1 488
Summa	3 062 528	3 254 501	3 515 124

Utgifter för offentlig försvarare ökade med 228 mnkr jämfört med 2019. Ökningen berodde dels på att antalet debiterade timmar per förordnande ökade, dels att antalet förordnanden ökade. Ökningen var till största delen hänförlig till målkategorierna övriga brottmål, brott mot person, förmögenhetsbrott samt ekonomisk brottslighet.

Utgifterna för offentligt biträde minskade totalt med 73 mnkr. Detta berodde främst på att antalet avlägsnandemål minskade jämfört med 2019. Däremot ökade utgifterna med 11 mnkr för offentligt biträde i LVU-mål beroende på att fler sådana mål avgjordes 2020 än 2019. Färre avlägsnandemål bidrog också till minskade kostnader för tolk och översättare.

Utgifter för målsägandebiträde ökade med 49 mnkr och hänförs framförallt till brott mot person, vilket i sin tur beror på att antalet förordnanden samt att debiterad tid per förordnande ökade. Utgifter för rättshjälpsbiträde ökade med 9 mnkr och var i sin helhet hänförlig till vårdnadsfall om barn. Vid flertalet tingsrätter ökade utgifter till konkursförvaltare jämfört med 2019, totalt med 44 mnkr.

Transfereringar per domstolsslag 2018–2020 redovisas nedan.

Tabell 63 Transfereringar per verksamhetsområde (tkr)

	2018	2019	2020
Tingsrätter	2 220 947	2 422 391	2 755 103
Hovrätter	272 524	252 746	264 438
Högsta domstolen	8 639	10 808	10 880
Förvaltningsrätter exkl. migration	188 738	207 831	219 447
Migrationsdomstolar	238 034	222 425	138 301
Kammarrätter exkl. migration	60 133	65 735	65 445
Migrationsöverdomstolen	36 193	32 174	25 408
Högsta förvaltningsdomstolen	2 314	2 334	3 015
Hyresnämnder	719	751	813
Rättshjälpsmyndigheten	28 042	30 503	25 576
Domstolsverket - gemensamt*	6 247	6 802	6 698
Summa	3 062 528	3 254 501	3 515 124

* I gemensamma kostnader ingår de utbetalningar som Domstolsverket gjort efter rekvisition från Regeringskansliet, Kriminalvården, Socialstyrelsen, Arbetsdomstolen och länsstyrelserna i enlighet med regleringsbrevet.

Finansiella dokument

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Tabell 64 Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

	2020	2019	2018	2017	2016
Låneram i Riksgälden					
Beviljad låneram	1 450 000	1 300 000	1 190 000	1 100 000	1 100 000
Utnyttjad låneram	1 341 316	1 179 968	1 093 187	914 565	897 334
Kontokredit i Riksgälden					
Beviljad kredit på räntekonto	284 000	270 000	266 000	266 000	266 000
Maximalt utnyttjad kredit	0	57 807	0	0	65 115
Räntekonto – intäkter	57	3	71	0	0
Räntekonto – kostnader	15	573	2 145	2 865	2 486
Intäkter av avgifter och andra ersättningar som disponeras					
Utfall	23 257	20 400	19 228	15 274	15 751
Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	181 000	203 000	195 000	202 000	190 400
Utfall	160 183	165 055	177 517	190 965	192 450
Anslagssparande och anslagssparande					
Beviljad anslagssparande	588 879	581 242	467 856	503 565	477 677
Utnyttjad anslagssparande	8 621	294 768	231 299	0	307 044
Summa anslagssparande	420 869	167 197	46 309	330 313	184 681
Personal					
Antal årsarbetskrafter	6 087	6 182	6 293	6 089	5 840
Medelantalet anställda	7 262	7 340	7 429	7 239	6 988
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 123	1 088	1 053	1 023	1 010
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	0	0	0	0	308
Balanserad kapitalförändring	0	0	0	0	-308

Resultaträkning

Tabell 65 Resultaträkning (tkr)

		2020	2019
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		7 048 302	6 930 275
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 1	23 257	20 400
Intäkter av bidrag	Not 2	36 389	18 734
Finansiella intäkter	Not 3	138	2 924
Summa		7 108 086	6 972 333
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 4	-5 329 209	-5 212 735
Kostnader för lokaler	Not 5	-984 966	-967 425
Övriga driftkostnader	Not 6	-519 818	-544 268
Finansiella kostnader	Not 7	-114	-803
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 8	-273 979	-247 102
Summa		-7 108 086	-6 972 333
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras	Not 9	160 183	165 055
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-160 183	-165 055
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		3 515 124	3 254 501
Lämnade bidrag	Not 10	-3 515 124	-3 254 501
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

Tabell 66 Balansräkning (tkr)

Tillgångar		2020-12-31	2019-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	Not 11		
Balanserade utgifter för utveckling		49 406	31 335
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		20 653	18 839
Summa		70 059	50 174
Materiella anläggningstillgångar	Not 12		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		348 869	360 081
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		660 828	568 536
Pågående nyanläggningar		256 880	286 319
Summa		1 266 577	1 214 936
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 782	3 531
Fordringar hos andra myndigheter	Not 13	180 210	172 640
Övriga kortfristiga fordringar	Not 14	2 789	2 165
Summa		184 781	178 335
Periodavgränsningsposter	Not 15		
Förutbetalda kostnader		306 311	285 896
Upplupna bidragsintäkter		31	1 218
Övriga upplupna intäkter		721	970
Summa		307 063	288 083
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	Not 16	-398 095	-100 099
Summa		-398 095	-100 099
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	Not 17	685 145	311 334
Kassa och bank		337	209
Summa		685 482	311 543
SUMMA TILLGÅNGAR		2 115 867	1 942 972
Kapital och skulder		2020-12-31	2019-12-31
Myndighetskapital	Not 18		
Statskapital		5 599	5 599
Summa		5 599	5 599
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 19	4 896	6 755
Övriga avsättningar	Not 20	26 051	8 345
Summa		30 947	15 100
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 21	1 341 316	1 179 968
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	Not 22	150 270	140 382
Leverantörsskulder	Not 23	136 920	213 799
Övriga kortfristiga skulder	Not 24	87 760	83 619
Summa		1 716 266	1 617 767
Periodavgränsningsposter	Not 25		
Upplupna kostnader		351 628	300 400
Oförbrukade bidrag		8 964	1 322
Övriga förutbetalda intäkter		2 463	2 784
Summa		363 055	304 506
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		2 115 867	1 942 972
Ansvarsförbindelser		2020-12-31	2019-12-31
Övriga ansvarsförbindelser	Not 26	73 165	88 715

Finansieringsanalys

Tabell 67 Finansieringsanalys (tkr)

		2020	2019
DRIFT			
Kostnader	Not 27	-6 818 215	-6 724 237
Finansiering av drift:			
Intäkter av anslag		7 048 302	6 930 275
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 28	21 523	19 344
Intäkter av bidrag		36 389	18 734
Övriga intäkter		138	2 924
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		7 106 352	6 971 277
Ökning (-) av kortfristiga fordringar	Not 29	-24 800	-18 369
Ökning (+) av kortfristiga skulder	Not 30	28 652	-196 765
Kassaflöde från drift		291 988	31 906
INVESTERINGAR			
Investeringar i materiella tillgångar		-321 972	-357 565
Investeringar i immateriella tillgångar		-26 361	-29 488
Summa investeringsutgifter		-348 333	-387 053
Finansiering av investeringar:			
Lån från Riksgäldskontoret	Not 21	161 349	86 781
Försäljning av anläggningstillgångar		4 516	3 998
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		165 865	90 779
Minskning (-) av kortfristiga skulder	Not 30	-33 012	59 476
Kassaflöde till investeringar		-215 480	-236 799
UPPBÖRDSVERKSAMHET			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras av myndigheten		160 183	165 055
Ökning (-) av kortfristiga fordringar	Not 29	-625	1 702
Ökning (+) av kortfristiga skulder	Not 30	60	187
Inbetalningar i uppbördsverksamhet		159 618	166 944
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-160 183	-165 055
Kassaflöde till uppbördsverksamhet		-565	1 889
TRANSFERERINGSVERKSAMHET			
Lämnade bidrag		-3 515 124	-3 254 501
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-3 515 124	-3 254 501
Finansiering av transfereringsverksamhet:			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		3 515 124	3 254 501
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		3 515 124	3 254 501
Kassaflöde till transfereringsverksamhet		0	0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		75 943	-203 003
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL			
Likvida medel vid årets början		211 444	414 447
Ökning (+) av kassa och bank		129	-85
Ökning (+) av tillgodohavande hos Riksgälden		373 810	-158 669
Minskning (-) avräkning med statsverket		-297 996	-44 249
Summa förändring av likvida medel		75 943	-203 003
Likvida medel vid årets slut		287 387	211 444

Anslagsredovisning

Tabell 68 Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag/anslagspost	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
		Not 31	Not 32	Not 33		Not 34	
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet							
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	114 657	6 271 698			6 386 355	-6 137 573	248 782
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	-265 001	3 663 357			3 398 356	-3 406 977	-8 621
Utgiftsområde 7 Internationellt Bistånd							
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering	829	6 500		-634	6 695	-5 945	750
Utgiftsområde 8 Migration							
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	-29 767	961 903			932 136	-829 973	102 163
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	51 377	249 831		-51 377	249 831	-181 959	67 872
Utgiftsområde 22 Kommunikationer							
1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm	166	1 000	-166		1 000	-531	469
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg	168	1 300	-168		1 300	-467	833
Summa totalt	-127 571	11 155 589	-334	-52 011	10 975 673	-10 563 425	412 248

Tabell 69 Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Inkomsttitel		Beräknat belopp 2020 enligt regleringsbrev	Inkomster 2020	Inkomster 2019
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter				
Ansökningsavgifter (2511 002)	Not 9	130 000	112 296	123 537
Kungörandeavgifter (2511 002)	Not 9	9 000	8 173	6 753
Summa inkomsttitel 2511		139 000	120 469	130 290
2537 Miljöskyddsavgifter				
Domstolarna m.m. (2537 101)	Not 9	14 000	14 770	13 441
Summa inkomsttitel 2537		14 000	14 770	13 441
2561 Efterbevaknings- och tillsynsavgifter				
Domstolarna m.m. (2561 001)	Not 9	23 000	21 642	16 907
Summa inkomsttitel 2561		23 000	21 642	16 907
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet				
Återbetalning i brottmål m.m. (2811 021)	Not 9, 35	5 000	3 249	4 378
Domstolarna m.m. (2811 121)	Not 9		53	39
Summa inkomsttitel 2811		5 000	3 302	4 417
Summa inkomsttitlar		181 000	160 183	165 055

Andra finansiella villkor

Tabell 70 Redovisning av anslagskredit (tkr)

Anslagskredit enligt regleringsbrev	Beviljad kredit	Utnyttjad kredit
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet		
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	187 250	0
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	315 635	8 621
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd		
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering	195	0
Utgiftsområde 8 Migration		
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	78 190	0
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	7 494	0
Utgiftsområde 22 Kommunikationer		
1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm	50	0
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg	65	0
Summa	588 879	8 621

Tabell 71 Redovisning av övriga finansiella villkor (tkr)

Övriga finansiella villkor	
Räntekonto	
Kredit på räntekonto enligt regleringsbrev	284 000
Lägsta saldo på räntekonto under året	67 089
Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet ap. 43 – Internationell civil krishantering	
Av medlen fördelas högst 1 000 tkr till annan insatsnära verksamhet.	
Sveriges Domstolars användning av medel till annan insatsnära verksamhet under 2020	432
Av medlen fördelas högst 6 000 tkr till personalbidrag.	
Sveriges Domstolars användning av medel till personalbidrag under 2020	4 809
Av medlen får högst 750 tkr användas till förvaltningskostnader	
Sveriges Domstolars användning av medel till förvaltningskostnader under 2020	704
Summa	5 945
Finansiering av anläggningstillgångar	
Låneram för anläggningstillgångar enligt regleringsbrev 2020	1 450 000
Utnyttjad låneram, upptagna lån per balansdagen	1 341 316
Anläggningstillgångar per balansdagen, vilka kommer finansieras med lån	1 331 037

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Redovisningen följer god redovisningssed enligt ESV:s allmänna råd till 2 kap. 5 § FÅB respektive allmänna råd till 6 § i förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Avrundningsdifferenser kan förekomma eftersom beloppen huvudsakligen redovisas i tusental kronor.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar och skulder har tagits upp till de belopp som de efter prövning beräknas bli betalt respektive betalas.

Periodavgränsningsposter

För periodiseringar tillämpas en beloppsgräns på 50 tkr.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd överstigande 3 år och med ett anskaffningsvärde på minst 30 tkr redovisas som anläggningstillgång.

Egen ny- och vidareutveckling av IT-system aktiveras om kostnaden överstiger 5 000 tkr, under förutsättning att villkoren enligt 5 kap. 2 § FÅB är uppfyllda. Licensavgift och motsvarande för anskaffande av IT-system aktiveras om kostnaden överstiger 100 tkr per licens. När det gäller aktivering av reparations- och underhållskostnader är gränsen 100 tkr. Kulturtillgångar, såsom invärderad konst från Statens Konstråd, bedöms ha en obegränsad ekonomisk livslängd och skrivs därför inte av.

Avskrivningsprinciper och avskrivningstider för anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar skrivs av proportionellt över bedömd nyttjandeperiod.

Avskrivningstider	
IT-utrustning samt multifunktionsskrivare	4 år
Egen ny- och vidareutveckling av IT-system	5 år
Licensavgift och motsvarande för anskaffning av IT-system	5 år
Förmånsbilar	5 år
Maskiner, videokonferensutrustningar, övriga kontorsmaskiner och övrig teknisk utrustning	5 år
Telefonväxlar, larm och påropsanläggningar	5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5 år
Inredningsinventarier	10 år

Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar (tkr)

	År 2020	År 2019
Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen (1992:1):		
Uthyrning av lokaler	12 896	10 034
Uthyrning av personal m.m.	507	935
Försäljning av publikationer m.m.	149	275
Intäkter enligt 15 § Avgiftsförordningen (1992:1):		
Avgifter för kopior m.m.	4 319	4 491
Reavinster vid försäljning av anläggningstillgångar	1 734	1 056
Övriga intäkter	3 652	3 609
Summa	23 257	20 400

Not 2 Intäkter av bidrag (tkr)

	År 2020	År 2019
Lönerelaterade bidrag från Arbetsförmedlingen	7 788	9 695
Bidrag för internationella utvecklingsprojekt från SIDA och Polisen	3 139	5 153
Bidrag för sjuklönekostnader under pandemin	23 047	0
Övriga bidrag	2 415	3 886
Summa	36 389	18 734

Sveriges Domstolar erhåller bidrag från SIDA och Polisen för internationella utvecklingsprojekt som bedrivs i Bosnien/Hercegovina och i Armenien.

Not 3 Finansiella intäkter (tkr)

	År 2020	År 2019
Finansiella intäkter, Riksgälden	57	2 871
Finansiella intäkter, övriga	81	53
Summa	138	2 924

De finansiella intäkterna från Riksgälden avser negativ ränta på rörliga lån. I enlighet med vad ESV rekommenderar redovisas den negativa räntan på lån som en finansiell intäkt. Räntesatsen är lägre 2020.

Not 4 Kostnader för personal (tkr)

	År 2020	År 2019
Löner till anställd personal	-3 197 270	-3 165 582
Arvoden till nämndemän m fl	-146 177	-135 113
Andra ersättningar och naturaförmåner	-21 502	-27 792
Arbetsgivaravgifter och andra avgifter enligt lag och avtal	-1 073 679	-1 062 708
Pensionskostnader, premier avtalsförsäkringar och partsorgan m m	-835 407	-766 870
Sjuk- och hälsovård	-8 083	-8 757
Utbildning, kurser och kompetensutvecklingsmedel	-11 481	-6 026
Övriga personalkostnader	-35 610	-39 887
Summa	-5 329 209	-5 212 735

Kostnaden för personal har ökat med 2 procent, varav löner till anställd personal med 1 procent.

Löner till anställd personal har påverkats av årets lönerevision, vilken gav ett utfall på 2,4 procent. Antalet årsarbetskrafter har minskat med 95 (-1,6 %) från 6 182 till 6 087. Vidare har kostnaden minskat med 7 714 tkr som överförts som en del i anskaffningsvärdet av egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar (fg år 8 320 tkr).

Ökningen av pensionskostnaderna beror på höjda premier.

Kostnaden för extern utbildning och kurser har minskat till följd av inställda utbildningar under pandemin. I denna post ingår också avsättning till och utnyttjande av kompetensmedel. I år är utnyttjandet lägre än avsättningen, vilket ökat kostnaden.

Lönekostnader, exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal uppgår till 3 355 mnkr (fg år 3 318 mnkr) varav arvoden till styrelse och ej anställd personal uppgår till 146 mnkr (fg år 135 mnkr).

Not 5 Kostnader för lokaler (tkr)

	År 2020	År 2019
Lokalhyror	-891 620	-878 949
El, värme, reparation och underhåll av lokaler	-94 046	-89 176
Årets förändring avsättningar för lokalkostnader (se även not 20)	700	700
Summa	-984 966	-967 425

Kostnad för lokalhyror har ökat med 1 procent.

Inom posten underhåll av lokaler har kostnaderna ökat till följd av extra städinsatser under pandemin.

Not 6 Övriga driftkostnader (tkr)

	År 2020	År 2019
Övriga driftkostnader i administrativ verksamhet		
Reparation, service och underhåll	-22 674	-25 185
Resor och logi	-15 144	-45 214
Kungörelser och annonsering	-21 407	-21 793
Korttidsinvesteringar	-37 819	-33 298
Trycksaker, publikationer och pappersvaror	-25 577	-27 955
IT-tjänster	-179 470	-155 743
Post- och teletjänster inklusive datakommunikation	-34 721	-41 692
Bevakning	-27 356	-24 760
Stämningsmannadelgivning	-24 029	-25 231
Interna kurser och verksamhetsplanering	-10 174	-32 637
Reaförlust anläggningstillgångar	-45	-1 437
Övriga	-65 107	-45 260
Summa	-463 523	-480 205
Övriga driftkostnader i mål/ärenden		
Sakkunnig	-26 939	-27 197
Vittne	-10 098	-12 331
Målsägande	-7 055	-7 930
Garantiersättning till offentlig försvarare	-3 536	-3 501
Övriga	-8 667	-13 104
Summa	-56 295	-64 063
Summa övriga driftkostnader	-519 818	-544 268

Övriga driftkostnader i både administrativ verksamhet och i mål/ärenden har generellt minskat, vilket i huvudsak kan förklaras av minskat antal resor, samt färre interna kurser och verksamhetsplaneringar som följd av pandemin.

Kostnader för IT-tjänster och korttidsinvesteringar har i gengäld ökat. Extra kostnader har uppstått för såväl förbättrad kapacitet för distansuppkoppling, som viss teknisk utrustning och tillbehör. Det pågår även ett införandeprojekt av ett nytt HR-/lönesystem, vilket har medfört kostnader för IT-tjänster på drygt 10 mnkr.

Not 7 Finansiella kostnader (tkr)

	År 2020	År 2019
Räntekostnader, Riksgälden	-15	-573
Räntekostnader, övriga	-71	-164
Övriga finansiella kostnader	-28	-66
Summa	-114	-803

Not 8 Avskrivningar och nedskrivningar (tkr)

	År 2020	År 2019
Avskrivningar	-273 979	-246 681
Utrangeringar och nedskrivningar	0	-421
Summa	-273 979	-247 102

Not 9 Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras (tkr)

	År 2020	År 2019
Inkomsttitel		
Ansökningsavgifter, 2511 002	112 296	123 537
Kungörandeavgifter 2511 002	8 173	6 753
Miljöavgifter, 2537 101	14 770	13 441
Efterbevaknings- och tillsynsavgifter, 2561 001	21 642	16 907
Återbetalning i brottmål m.m., 2811 021	3 249	4 378
Avgifter, domstolarna m.m., 2811 121	53	39
Summa	160 183	165 055

De minskade intäkterna av ansökningsavgifter förklaras framför allt av färre ansökningar rörande tvistemål än föregående år.

Not 10 Lämnade bidrag (tkr)

	År 2020	År 2019
Lämnade bidrag till företag avseende		
Konkursförvaltare och likvidator	-185 898	-142 083
Summa	-185 898	-142 083
Lämnade bidrag till enskilda personer avseende		
Offentlig försvarare	-1 847 411	-1 619 687
Offentligt biträde	-450 037	-522 631
Målsägandebiträde	-462 260	-413 042
Rättshjälpsbiträde	-281 143	-272 196
Särskild företrädare för barn	-61 028	-56 044
Tolk och översättare	-162 166	-164 782
God man	-27 130	-28 837
Medlare	-13 680	-12 585
Rättegångsbiträde enligt föräldrabalken	-22 883	-20 931
Övriga	-772	-933
Summa	-3 328 510	-3 111 668
Övriga lämnade bidrag		
Nämndemännens riksförbund m fl	-716	-750
Summa	-716	-750
Summa lämnade bidrag	-3 515 124	-3 254 501

Kostnaden för konkursförvaltare har ökat något. Föregående års utfall påverkades av en återbetalning av ett förvaltararvode på 16 mnkr.

Kostnader för offentlig försvarare och målsägandebiträde har ökat med 228 mnkr respektive 49 mnkr vilket förklaras av att debiterade timmar per förordnande har ökat, samt att antalet förordnanden ökat. Timkostnadsnormen har samtidigt ökat med 1,75 procent.

Offentliga biträden är den roll där kostnaderna sjunkit mest mellan åren, vilket förklaras av att antalet avlägsnandemål vid migrationsdomstolarna minskat kraftigt.

Not 11 Immateriella anläggningstillgångar (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Balanserade utgifter för utveckling		
IB anskaffningsvärde	286 495	279 894
Årets anskaffning	0	3 364
Aktivering tidigare år	0	3 237
UB anskaffningsvärde	286 495	286 495
IB ackumulerade avskrivningar	-279 880	-278 713
Årets avskrivningar	-1 444	-1 167
UB ackumulerade avskrivningar	-281 324	-279 880
Summa bokfört värde	5 171	6 615
Balanserade utgifter för utveckling under uppförande		
IB anskaffningsvärde	24 719	12 792
Årets anskaffning	19 516	15 164
Aktivering tidigare år	0	-3 237
UB anskaffningsvärde	44 235	24 719
Summa bokfört värde balanserade utgifter för utveckling	49 406	31 334
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
IB anskaffningsvärde	134 571	117 622
Årets anskaffning, köpta rättigheter	6 845	10 959
Aktivering tidigare år	0	5 990
UB anskaffningsvärde	141 416	134 571
IB ackumulerade avskrivningar	-115 732	-113 748
Årets avskrivningar	-5 031	-1 984
UB ackumulerade avskrivningar	-120 763	-115 732
Summa bokfört värde	20 653	18 839
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar under uppförande		
IB anskaffningsvärde	0	5 990
Årets anskaffning, köpta rättigheter	0	0
Aktivering tidigare år	0	-5 990
UB anskaffningsvärde	0	0
Summa bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	70 059	50 173

Ökningen av det bokförda värdet kan främst förklaras av det pågående projektet digitaliserad brottmålshantering som ökat med 20 mnkr och uppgår hittills till 44 mnkr. Under året har licenser köpts in till ett värde av 7 mnkr.

Not 12 Materiella anläggningstillgångar (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	408 839	255 859
Årets anskaffning	21 343	52 200
Aktivering tidigare år	91 629	123 663
Utrangering	-51 052	-22 883
UB anskaffningsvärde	470 759	408 839
IB ackumulerade avskrivningar	-176 373	-129 914
Årets avskrivning	-84 691	-69 342
Avskrivning utrangering	51 052	22 883
UB ackumulerade avskrivningar	-210 012	-176 373
Summa bokfört värde	260 747	232 466
Förbättringsutgifter på annans fastighet under uppförande		
IB anskaffningsvärde	127 615	173 515
Årets anskaffning	52 136	77 763
Aktivering tidigare år	-91 629	-123 663
UB anskaffningsvärde / Summa bokfört värde förbättringsutgifter	88 122	127 615
Summa bokfört värde förbättringsutgifter på annans fastighet	348 869	360 081
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	2 759 601	2 565 800
Årets anskaffning	92 303	47 346
Aktivering tidigare år	185 628	216 380
Försäljning	-8 967	-47 001
Utrangering	-10 769	-22 924
UB anskaffningsvärde	3 017 796	2 759 601
IB ackumulerade avskrivningar	-2 191 064	-2 081 923
Årets avskrivning	-182 812	-174 187
Avskrivning försäljning	6 140	42 623
Avskrivning utrangering	10 769	22 423
UB ackumulerade avskrivningar	-2 356 967	-2 191 064
Summa bokfört värde maskiner, inventarier, installationer m.m.	660 828	568 537
Pågående nyanläggningar		
IB anskaffningsvärde	286 319	322 444
Årets anskaffning	156 189	180 255
Aktivering tidigare år	-185 628	-216 380
UB anskaffningsvärde / Summa bokfört värde pågående	256 880	286 319
Summa bokfört värde materiella anläggningstillgångar	1 266 577	1 214 937

Not 13 Fordringar hos andra myndigheter (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Skatteverket, ingående moms m.m.	179 730	172 134
Kundfordringar på statliga myndigheter	480	506
Övriga fordringar på statliga myndigheter	0	0
Summa	180 210	172 640

Not 14 Övriga kortfristiga fordringar (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Övriga kortfristiga fordringar	2 789	2 165

Övriga kortfristiga fordringar avser i huvudsak fordringar på konkursförvaltare samt återkrav i brottmål.

Not 15 Periodavgränsningsposter, fordringar (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror för lokaler	221 768	220 799
Övriga förutbetalda kostnader	84 543	65 097
Summa	306 311	285 896
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter	31	1 217
Summa	31	1 217
Övriga upplupna intäkter		
Avser ej fakturerade återkrav i brottmål m m	721	970
Summa	721	970
Summa periodavgränsningsposter, fordringar	307 063	288 083

Not 16 Avräkning med statsverket (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	-2 803	-4 288
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-160 183	-165 055
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	159 860	166 540
Skulder avseende uppbörd	-3 126	-2 803
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	54 481	58 227
Redovisat mot anslag (+)	3 594 882	3 347 230
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-3 610 714	-3 350 976
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	38 649	54 481
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-85 224	-45 844
Redovisat mot anslag (+)	6 968 544	6 837 546
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-7 235 901	-6 880 955
Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	4 028
Skuld avseende anslag i räntebärande flöde	-352 581	-85 224
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	-66 553	-63 945
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	1 005 315	974 286
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-4 470 653	-4 161 329
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+)	3 450 854	3 184 436
Saldo	-81 037	-66 553
Avräkning med statsverket	-398 095	-100 099

Avräkning med statsverket har förändrats från -100 mnkr till -398 mnkr. Förändringen avser i huvudsak anslag i räntebärande flöde och beror på ett ökat anslagssparande.

Omdisponerade anslagsmedel för trängselskatt 334 tkr, beslutat under 2020, har återbetalats i februari 2021.

Not 17 Behållning räntekonto i Riksgälden (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Behållning räntekonto i Riksgälden	685 145	311 334

Behållningen på räntekontot har ökat som följd av att Sveriges Domstolar inte förbrukat de anslagsmedel som tillförts, vilket i sin tur är en konsekvens av pandemin.

Not 18 Förändring av myndighetskapitalet (tkr)

	Statskapital
Utgående balans 2019-12-31	5 599
Ingående balans 2020-01-01	5 599
Under året invärderad konst från Statens konstråd	0
Under året återlämnad konst till Statens konstråd	0
Summa årets förändring	0
Utgående balans 2020-12-31	5 599

Statskapital består av konst som erhållits av Statens Konstråd.

Not 19 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Ingående avsättning	6 755	1 985
Årets pensionskostnad	191	5 719
Årets pensionsutbetalningar	-2 050	-949
Utgående avsättning	4 896	6 755

Årets pensionskostnad är lägre än föregående år då det beslutats om få nya delpensioner. Under 2019 omstrukturerades migrationsdomstolarna vilket ledde till att fler beslut om delpension fattades.

Årets pensionsutbetalningar är högre till följd av avtal beslutade tidigare år.

Not 20 Övriga avsättningar (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Avsättning lokalkostnader	700	1 400
Avsättning omställningsavtal	11 120	6 945
Avsättning rättstvist	14 231	0
Utgående avsättning	26 051	8 345

Avsättningar lokalkostnader har minskat med 700 tkr. Det avser lokaler i Gävle och framtida utgifter för ingångna hyresavtal, som är en följd av omstruktureringen av förvaltningsrättsorganisationen. Avsättningen slutregleras under nästa år.

Under året har 9 mnkr, 0,3 procent av utbetalda löner, avsatts i enlighet med omställningsavtalet. Användningen av avsatta medel har i år varit 5 mnkr.

Rättstvist avser ombyggnation av lokaler i Norrtälje tingsrätt. Domstolsverket förlorade i tingsrätten. Målet är överklagat och avsättning har skett med i domen fastställt belopp.

Not 21 Lån i Riksgälden (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Ingående skuld	1 179 968	1 093 187
Lån upptagna under året	161 348	86 781
Utgående balans	1 341 316	1 179 968

Beviljad låneram för år 2020 uppgår till 1 450 000 tkr. Värdet av samtliga anläggningstillgångar på balansdagen som kommer finansieras av lån uppgår till 1 331 037 tkr. Skillnaden mot upptagna lån avser differens mellan uppskattat värde och faktiskt värde när bokslutet fastställdes.

Not 22 Kortfristiga skulder till andra myndigheter (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	150 270	140 382

Skulderna avser i huvudsak leverantörsskulder till andra myndigheter och skuld avseende arbetsgivaravgifter.

Not 23 Leverantörsskulder (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Leverantörsskulder	136 920	213 799

Leverantörsskulderna är 77 mnkr lägre i år. Minskningen beror framför allt på att Sveriges Domstolar följt Riksgäldens rekommendation och tidigare lagt utbetalningar för att hjälpa leverantörer med likviditeten under pandemin.

Not 24 Övriga kortfristiga skulder (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Övriga kortfristiga skulder	87 760	83 619

Övriga kortfristiga skulder avser i huvudsak preliminärskatt.

Not 25 Periodavgränsningsposter, skulder (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	343 586	297 240
Övriga upplupna kostnader	8 042	3 160
Summa	351 628	300 400
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag avseende internationellt utvecklingsarbete	8 964	1 322
Summa	8 964	1 322
Övriga förutbetalda intäkter		
Övriga förutbetalda hyresintäkter	2 463	2 784
Summa	2 463	2 784
Summa periodavgränsningsposter, skulder	363 055	304 506

Semesterlöneskulden har ökat beroende på att de anställda inte har tagit ut semester i samma omfattning som tidigare år. Liksom tidigare år har den beräknats utifrån den semesterlista som skapas i samband med decembers lönekörning och som innehåller uppgifterna per sista november.

Oförbrukade bidrag 8 965 tkr beräknas förbrukas om 3 mån till 1 år.

Not 26 Ansvarsförbindelser (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Hyresavtal, Hovrätten över Skåne och Blekinge	29 847	29 847
Hyresavtal, Attunda tingsrätt	17 756	17 756
Hyresavtal, Södertörns tingsrätt	25 312	25 312
Projekteringsgaranti, ny domstolsbyggnad Göta hovrätt och	0	14 000
Projekteringsgaranti, ny domstolsbyggnad Södertälje tingsrätt	250	1 800
Summa	73 165	88 715

Ansvarsförbindelserna avser dels hyresavtal där avflyttningshyra ska erläggas, med ett belopp som motsvarar den sammanlagda kapitalhyran för de sista fyra kvartalen av den avtalade hyrestiden, om avtalet sägs upp vid den första 20-åriga hyrestidens utgång, dels projekteringsgarantier vid nybyggnation av domstolsbyggnader.

Not 27 Drift; kostnader (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Kostnader enligt resultaträkningen	-7 108 086	-6 972 333
Avskrivningar och nedskrivningar	273 979	247 102
Realisationsförlust	45	1 437
Avsättningar	15 847	-443
Kostnader enligt finansieringsanalysen	-6 818 215	-6 724 237

Not 28 Drift; intäkter av avgifter och andra ersättningar (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	23 257	20 400
Realisationsvinst	-1 734	-1 056
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt finansieringsanalysen	21 523	19 344

Not 29 Förändring av kortfristiga fordringar (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Ökning (-) fordringar hos andra myndigheter	-7 571	-6 883
Minskning (+) kundfordringar	1 749	-2 053
Minskning (+) övriga fordringar (exkl. uppbörd)	2	183
Ökning (-) periodavgränsningsposter	-18 980	-9 616
Delsumma drift	-24 800	-18 369
Ökning (-) kortfristiga fordringar (uppbörd)	-625	1 702
Summa	-25 425	-16 667

Not 30 Förändring av kortfristiga skulder (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Ökning (+) skuld till andra myndigheter	9 888	-38 163
Minskning (-) leverantörsskulder avseende drift	-43 927	-162 577
Ökning (+) övriga kortfristiga skulder	4 142	-3 986
Minskning (-) förskott från kunder	0	-32
Ökning (+) periodavgränsningsposter	58 549	7 993
Delsumma drift	28 652	-196 765
Minskning (-) leverantörsskulder avseende investeringar	-33 012	59 476
Ökning (+) av kortfristiga skulder (uppbörd)	60	187
Summa	-4 300	-137 102

Not 31 Årets tilldelning enligt regleringsbrev (tkr)

Regleringsbrev	2019-12	2020-06-25	2020-12-03	Tilldelning
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet				
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	6 241 698	30 000		6 271 698
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	2 356 357	800 000	507 000	3 663 357
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd				
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering	6 500			6 500
Utgiftsområde 8 Migration				
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	781 903	180 000		961 903
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	249 831			249 831
Utgiftsområde 22 Kommunikationer				
1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm	1 000			1 000
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg	1 300			1 300

I ändring av regleringsbrev 2020-06-25, tilldelades ytterligare 30 000 tkr på anslaget 1:5 ap.1 Sveriges Domstolar, 800 000 tkr på anslaget 1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m. samt 180 000 tkr på anslaget 1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål utifrån prognoser på kostnadsutvecklingen.

I ändring av regleringsbrev, 2020-12-03, tilldelades ytterligare 507 000 tkr på anslaget 1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m. utifrån prognoser på kostnadsutvecklingen.

Not 32 Omdisponerade anslagsbelopp (tkr)

Enligt regleringsbrev 2019-12-17 har 166 tkr avseende 1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm och 168 tkr avseende anslaget 1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg omdisponerats till andra anslagposter.

Återbetalning av 334 tkr har skett i februari 2021.

Not 33 Indragning (tkr)

Enligt regleringsbrev 2019-12-17 har 634 tkr, avseende anslag 1:1 ap.43 Internationell civil krishantering, dragits in. Enligt regleringsbrev 2019-12-19 har 51 377 tkr, avseende anslag 1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål, dragits in.

Not 34 Utgifter enligt anslagsredovisningen (tkr)

För anslagen 1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål, 1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål, 1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm och 1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg avviker årets utgifter gentemot de tilldelade medlen med mer än 10 procent.

Vad gäller anslagen 1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål och 1: 1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål beror avvikelsen på att tilldelningen varit högre än prognostiserade utgifter.

För anslagen 1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm och 1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg är avvikelsen beloppsmässigt mycket liten.

Not 35 Återbetalning i brottmål m.m. (tkr)

Medel som flyter in på grund av ålagd återbetalningsskyldighet redovisas på inkomsttitel 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet. Återbetalningar har gjorts till Rättshjälpsmyndigheten med 3,2 mnkr (4,4 mnkr, 2019) samt till Kammarkollegiet med 42,4 mnkr (48,1 mnkr, 2019). Återbetalningar har dessutom skett på restförda fordringar till Kronofogden med 20,9 mnkr (17,3 mnkr, 2019). De sammanlagda återbetalningarna vid både Rättshjälpsmyndigheten, Kammarkollegiet och Kronofogden uppgår till 66,5 mnkr (69,8 mnkr, 2019).

Ersättningar till ledande befattningshavare och insynsråd

Tabell 72 Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret 2020 samt styrelse/rådsuppdrag m.m. för generaldirektören och ledamöter i DV:s insynsråd

Namn	Befattning/uppdrag	Ersättning/ förmån kr	Styrelse-/rådsuppdrag
Thomas Rolén	Generaldirektör och ordförande i DV:s insynsråd fr.o.m. 2020-10-01	1 556 118*	Nordiska museets styrelse, Skansens styrelse, Lofsdalens Fjällanläggningar AB:s styrelse, Journalistförbundets yrkesetiska nämnd, Hjärt-Lungfonden, Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, Trafikverkets styrelse
Peter Yngve	T.f. Generaldirektör och ordförande i DV:s insynsråd fr.o.m. 2020-03-02 t.o.m. 2020-09-30	1 264 863*	Kronofogdemyndighetens insynsråd
Martin Holmgren	Generaldirektör och ordförande i DV:s insynsråd t.o.m. 2020-03-01	321 097	KÅPAN Pensioners styrelse
Agneta Börjesson	Rådsledamot	4 500	Riksbanksfullmäktige, Exportkontrollrådet, Valprövningsnämnden
Carl Bexelius	Rådsledamot fr.o.m. 2020-10-01	0	
Fredrik Beijer	Rådsledamot t.o.m. 2020-09-30	4 500	
Gunilla Hedwall	Rådsledamot t.o.m. 2020-09-10	3 000	Skyddsdelegationen, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden
Ingemar Kihlström	Rådsledamot	1 500	
Johan Sangborn	Rådsledamot	4 500	
Katarina Johansson Welin	Rådsledamot	6 000	
Magdalena Schröder	Rådsledamot	4 500	
Michael Erliksson	Rådsledamot	1 500	
Mikael Westberg	Rådsledamot t.o.m. 2020-04-28	1 500	Kungafonden, Myndigheten för arbetsmiljökunskap
Per Schöldberg	Rådsledamot	3 000	Ledamot 2020 års valutredning, Ledamot Småland Airport AB
Susanne Eberstein	Rådsledamot	4 500	Riksbanken, Domarnämnden, Säpos insynsråd, Förvaltningsstiftelsen för SVT, SR och UR, Polisens personalansvarsnämnd
Stina Ögren	Rådsledamot fr.o.m. 2020-09-15	1 500	

*Har varit anställd hela året inom Sveriges Domstolar

Intern styrning och kontroll

Generaldirektören ansvarar för att Sveriges Domstolar har en process för intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. Myndighetscheferna vid myndigheterna inom Sveriges Domstolar är skyldiga att genomföra den interna styrning och kontroll som Domstolsverket ansvarar för.

Utveckling och förbättringar

Den nya strategiska inriktningen för Sveriges Domstolar påverkade på flera sätt årets arbete med intern styrning och kontroll. Processen för uppföljning av verksamheten justerades för att passa den nya strategiska inriktningen. Domstolsverkets egna strategikarta förnyades och innehåller förutom de nya strategiska målen även interna mål genom vilka Domstolsverket tar hand om frågor inom verksamheten som behöver ha ett särskilt fokus.

Ledningsprocessens informationssystem, Stratsys, uppdaterades med Domstolsverkets nya strategikarta. Därutöver gjordes flera mindre ändringar som en del i arbetet med ständiga förbättringar. Det beslutades att använda Stratsys även för Domstolsverkets miljöledningssystem med mål, nyckeltal och aktiviteter för miljöarbetet och den implementeringen pågår.

För att få en bättre helhetsbild och öka möjligheten att nå syftet med portföljstyrningen bestämdes att inte bara utvecklingsinsatser utan även förvaltningen av informationssystem ska ingå i portföljstyrningen. Även Domstolsverkets arbete med att utveckla och införa nya idéer och stärka den innovativa förmågan hanteras och styrs nu inom ramen för portföljstyrningsprocessen.

Under 2020 integrerades Domstolsverkets budgetprocess i större utsträckning i den övriga verksamhetsplaneringen. Det innebär att ekonomiska frågor bereds tillsammans med övriga VP-arbetet och att budgetarbetet i större utsträckning hämtar information från arbetet med förvaltningsportföljen, strategiska mål, kompetensanalys och riskanalys.

Hur Domstolsverket lever upp till de krav som finns inom vissa områden på separata riskanalyser tydliggjordes. Bedömningen är att kraven uppfylls även om det i vissa fall kan finnas behov av revideringar för att informationen ska vara helt aktuell. I några fall har större arbeten pågått under året för att ta fram helt nya riskanalyser, när tidigare bedömts vara överspelade.

Processen

En fungerande riskhantering är en central del i arbetet med intern styrning och kontroll. Myndigheterna inom Sveriges Domstolar gör egna riskanalyser. Risker som man behöver hjälp med att hantera rapporteras till Domstolsverket som upprättar en övergripande riskanalys utifrån myndigheternas högst värderade risker och målen i Domstolsverkets strategikarta.

Risikanalyser

Domstolsverkets övergripande riskanalys 2020 inkl. beslutade riskåtgärder fastställdes i januari. Den innehöll från början tio risker som under året utökades till elva vid den översyn som gjordes när pandemin kom.

Risken för försämrade ekonomiska förutsättningar var den risk som vid årets början bedömdes allvarligast. Rekryteringsproblematiken och att inte hinna med chefsrollen var två andra risker som också bedömdes allvarliga. Bland övriga risker med hög riskvärdering fanns även risken för förändringar i måltillströmningen och risken för att digitaliseringsarbetet går för långsamt.

Risikanalyser genomfördes också på olika nivåer i verksamheten för att säkerställa att enskilda processer är effektiva och ändamålsenliga.

Åtgärder

Till samtliga risker i Domstolsverkets övergripande riskanalys fanns det beslutade åtgärder och nedan är några exempel för de allvarligaste riskerna.

För att hantera risken för försämrade ekonomiska förutsättningar har en bra dialog med Justitiedepartementet om anslagen för Sveriges Domstolar varit viktig men åtgärderna har även handlat om att både minska kostnaderna och att optimera fördelningen av befintliga medel.

Ett fortsatt arbete med Sveriges Domstolars attraktivitet som arbetsgivare var en av åtgärderna för att hantera rekryteringsproblematiken. Risken för att inte hinna med som chef togs om hand genom att ta fram en kompetensförsörjningsstrategi för Sveriges Domstolar och genomföra en processinventering inför det nya gemensamma HR- och lönesystemet.

Bland åtgärderna kopplade till risken för förändringar i måltillströmningen fanns försöksverksamheten med snabbare lagföring och en beredskap för att hantera eventuella förändringar.

För att ta hand om risken för att digitaliseringsarbetet går för långsamt och inte möter domstolarnas behov har arbetet med att realisera målbilden för digitaliseringen fortsatt. Domstolarnas anslutningar till e-arkivet, digitaliseringen av brottmålshanteringen (DBM) och arbetet med ett nytt informationssystem till Rättshjälpsmyndigheten är exempel på projekt som ska bidra till att målbilden blir verklighet.

Uppföljning

Av den övergripande riskanalysens beslutade åtgärder genomfördes drygt 70 procent som planerat under året. Genomförda åtgärder bidrog till att tre risker fick sänkta riskvärden. Det handlade om risken för sämre ekonomiska förutsättningar, risken för att Domstolsverket inte lyckas med sin egen kompetensförsörjning och risken för att pandemin ska leda till att samhällsviktig verksamhet inom ansvarsområdet inte kan bedrivas.

Resultatdialoger genomfördes med samtliga domstolar vid tre tillfällen. Vid dessa dialoger diskuterades domstolens aktuella situation, måluppfyllelse och ekonomi. För de av regeringen uppsatta verksamhetsmålen uppnåddes lika många mål 2020 som året innan, dvs 6 av 13.

Sveriges Domstolars samtliga myndigheter ska årligen bedöma och till Domstolsverket intyga om den interna styrningen och kontroll varit betryggande. Alla myndigheter utom tre intygade att så varit fallet.

Även Domstolsverkets avdelningar ska lämna intyg om den interna styrningen och kontrollen för sina olika sakområden. Samtliga avdelningar intygade att det varit en betryggande intern styrning och kontroll.

Beslutade åtgärdsplaner avseende internrevisionens rapporterade skrivelser följdes upp och samtliga skrivelser kunde avslutas.

Bedömning

För bedömning av den interna styrningen och kontrollen används strukturen från det ledande ramverket (COSO) för intern styrning och kontroll.

Den interna miljön på Domstolsverket bedöms vara god vilket både självutvärderingsunderlag och årets medarbetarundersökning understryker. Det finns en fungerande riskhantering där åtgärder beslutas för risker som behöver hanteras. Uppföljning av verksamheten med beslutade riskåtgärder har skett löpande men särskilt efter varje tertial då ledningsgruppen tagit del av utfallet och hanterat eventuella avvikelser. Information och kommunikation inom organisationen bedöms fungera väl. Självutvärderingsunderlagen indikerade inte på några allvarliga brister och internkommunikationsmätningen gav åter igen ett bra resultat.

Alla myndigheter utom tre samlokaliserade intygade att den interna styrningen och kontrollen har genomförts på ett betryggande sätt. De brister som redovisades är inte av den karaktären att de påverkar bedömningen för Sveriges Domstolar som helhet. Det har inte heller under året framkommit att det förekommit oegentligheter eller andra brister i en omfattning som påverkar bedömningen av den interna styrningen och kontrollen.

Årsredovisningens undertecknande

”Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten^[1] har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser”.

”Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning”.

Jönköping den 19 februari 2021

Thomas Rolén

^[1] Med myndigheten avses myndigheterna inom Sveriges Domstolar.

Bilagor till resultatredovisningen

Bilaga 1 Verksamhetsmål

Tabell 73 Tingsrätter – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Brottmål exkl. förtursmål 75:e percentilen Regeringens mål 5 månader			Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad 75:e percentilen Regeringens mål 7 månader		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Domstol						
Alingsås	5,1	3,9	4,5	6,0	6,3	7,6
Attunda	5,2	4,1	5,1	6,1	7,4	8,8
Blekinge	2,8	3,3	3,6	4,5	6,7	5,8
Borås	5,1	4,2	3,5	6,2	6,2	5,9
Eksjö	2,7	3,0	3,8	3,0	2,9	3,8
Eskilstuna	3,0	2,8	4,0	6,9	5,6	6,1
Falun	5,5	5,6	4,4	7,6	7,3	7,1
Gotland	3,8	3,8	4,0	6,4	6,1	8,0
Gällivare	3,8	3,5	4,3	7,2	6,5	6,7
Gävle	4,4	4,2	4,6	7,7	7,3	6,9
Göteborg	4,5	5,1	6,7	6,5	7,1	6,9
Halmstad	3,5	4,1	3,8	4,8	6,8	5,5
Haparanda	5,1	4,0	3,0	7,3	5,9	5,6
Helsingborg	4,3	3,6	4,0	5,9	6,0	6,0
Hudiksvall	4,4	4,0	3,4	6,9	7,1	6,3
Hässleholm	4,3	2,9	4,0	7,0	4,5	5,8
Jönköping	4,5	4,0	4,2	7,1	6,9	7,0
Kalmar	4,5	4,8	5,2	7,6	7,4	6,9
Kristianstad	4,3	3,2	3,7	5,5	5,7	6,5
Linköping	3,3	3,9	4,3	5,8	5,4	5,7
Luleå	5,8	5,5	5,0	6,5	7,1	7,8
Lund	3,3	2,9	2,6	5,6	6,7	7,0
Lycksele	2,0	2,1	1,7	2,2	3,1	2,2
Malmö	4,0	4,0	4,3	7,0	7,5	7,2
Mora	3,5	3,1	2,8	6,6	6,1	7,1
Nacka	4,4	6,5	5,0	6,4	7,5	8,2
Norrköping	3,4	3,7	5,0	4,7	5,6	5,9
Norrtälje	3,1	2,3	2,1	5,5	6,7	5,4
Nyköping	3,0	3,0	2,5	4,0	6,0	3,7
Skaraborgs	3,8	3,8	4,4	6,3	6,8	7,7
Skellefteå	4,0	3,1	4,0	6,6	7,0	8,7
Solna	3,7	3,1	2,6	6,7	6,7	7,3
Stockholm	5,2	4,4	2,7	6,6	6,5	5,7
Sundsvall	5,0	5,3	6,7	6,3	6,4	6,3
Södertälje	3,0	3,4	3,6	4,8	4,9	4,5
Södertörn	3,5	2,9	2,4	5,1	4,6	4,6
Uddevalla	4,6	4,7	4,5	7,6	6,5	8,1
Umeå	2,5	2,3	2,4	4,4	4,2	5,0
Uppsala	3,9	4,5	4,6	5,8	6,7	7,0
Varberg	4,3	4,4	5,6	7,1	7,1	7,0
Vänersborg	5,6	4,5	4,5	7,7	7,0	7,8
Värmland	5,3	4,5	5,5	7,4	6,8	7,9
Västmanland	3,6	3,6	2,8	5,4	5,8	7,3

	Brottmål exkl. förtursmål 75:e percentilen Regeringens mål 5 månader			Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad 75:e percentilen Regeringens mål 7 månader		
Växjö	2,7	2,8	2,9	6,8	6,6	5,1
Ystad	4,2	4,0	4,8	5,9	6,0	7,4
Ångermanland	3,9	4,3	5,4	7,1	6,3	7,3
Örebro	4,2	3,8	5,0	6,7	6,9	8,3
Östersund	4,5	3,8	4,6	4,6	6,1	8,0
Totalt	4,1	3,9	4,0	6,2	6,5	7,0

Tabell 74 Hovrätter – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Brottmål exkl. förtursmål 75:e percentilen Regeringens mål 5 månader			Tvistemål fram till PT-beslut 75:e percentilen Regeringens mål 2 månader			Tvistemål där PT beviljats 75:e percentilen Regeringens mål 10 månader		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Domstol									
Göta hovrätt	6,0	6,9	6,9	2,0	1,9	1,8	10,7	9,9	10,2
Hovrätten för Nedre Norrland	7,2	7,9	9,4	3,0	2,3	3,2	13,7	12,7	14,5
Hovrätten för Västra Sverige	4,8	5,9	5,0	1,9	1,9	1,8	9,2	10,7	9,5
Hovrätten för Övre Norrland	6,1	5,1	5,4	1,4	1,2	1,6	13,7	12,4	10,1
Hovrätten över Skåne och Blekinge	5,3	5,4	5,2	2,2	1,7	1,6	8,4	8,5	8,1
Svea hovrätt	8,6	8,8	9,4	1,4	1,6	1,6	12,7	12,6	15,7
Totalt	6,3	6,7	6,9	1,8	1,7	1,7	11,7	11,5	12,6

Tabell 75 Högsta domstolen – måluppfyllelse av domstolens egna satta mål

	Median				90:e percentilen			
	Mål	2018	2019	2020	Mål	2018	2019	2020
Dispensmål exkl. förtursmål	1,0	0,9	1,0	1,4	3,0	2,5	2,6	2,6
Dispenserade mål exkl. förtursmål	12,0	9,3	8,2	10,8	18,0	13,7	14,7	17,2
Extraordinära mål exkl. förtursmål	6,0	2,3	1,4	2,2	12,0	9,6	8,0	8,8

Tabell 76 Förvaltningsrätter – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Totalt exkl. förtursmål och migrationsmål 75:e percentilen Regeringens mål 6 månader		
	2018	2019	2020
Domstol			
Falun	8,1	8,4	9,5
Göteborg	6,6	7,8	6,8
Härnösand	13,3	13,3	15,1
Jönköping	8,2	8,3	9,3
Karlstad	6,4	7,1	7,3
Linköping	5,9	6,3	7,8
Luleå	5,6	7,3	8,1
Malmö	6,5	7,2	7,7
Stockholm	5,5	5,8	5,2
Umeå	6,6	9,1	7,9
Uppsala	8,7	9,2	10,3
Växjö	8,4	10,8	12,1
Totalt	6,8	7,7	8,1

Tabell 77 Migrationsdomstolarna – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Avlägsnandemål, ensamkommande barn 90 percentilen Regeringens mål 2 mån			Övriga avlägsnandemål 90 percentilen Regeringens mål 4 mån			Verkställighetsmål 90 percentilen Regeringens mål 1 mån			Övriga migrationsmål 90 percentilen Regeringens mål 5 mån		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Domstol												
Göteborg	6,3	5,0	4,7	17,2	23,8	27,9	1,5	1,8	1,6	8,9	10,2	16,0
Luleå	3,7	7,6	4,6	8,4	12,7	11,7	0,7	1,0	0,5	6,5	7,5	7,2
Malmö	5,6	12,7	3,6	12,6	18,1	20,3	0,7	0,7	0,7	9,1	5,8	3,0
Stockholm	4,3	2,9	4,5	9,6	10,9	5,9	0,9	0,8	0,7	4,6	4,0	2,7
Totalt	5,2	5,0	4,6	13,1	20,8	22,8	1,0	1,0	0,9	8,2	6,7	4,4

Tabell 78 Kammarrätter – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Totalt exkl. förtursmål och migrationsmål 75:e percentilen Regeringens mål 6 månader		
Domstol	2018	2019	2020
Kammarrätten i Göteborg	5,2	5,4	5,8
Kammarrätten i Jönköping	6,8	5,6	6,2
Kammarrätten i Stockholm	5,5	5,8	16,6
Kammarrätten i Sundsvall	3,9	4,9	6,9
Totalt	5,3	5,4	8,7

Tabell 79 Migrationsöverdomstolen – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

90: e percentilen	Mål	2018	2019	2020
Totalt migrationsmål	2,0	1,4	1,6	1,8

Tabell 80 Högsta förvaltningsdomstolen – måluppfyllelse av domstolens egna satta mål

	Mål	2018	2019	2020
PT beslut (90 percentilen)	6,0	7,4	6,2	5,0
Fullsuttna mål (75 percentilen)	14,0	15,0	14,0	11,0

Tabell 81 Hyres- och arrendenämnderna – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Hyres- och arrendenämndsärenden exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden 75:e percentilen Regeringens mål 4 månader		
Hyres- och arrendenämnd	2018	2019	2020
Göteborg	5,7	4,6	4,2
Jönköping	5,3	4,9	3,6
Linköping	3,8	3,1	2,7
Malmö	3,3	3,8	3,5
Stockholm	12,6	13,2	17,1
Sundsvall	8,5	3,3	2,9
Umeå	2,8	4,8	3,3
Västerås	3,7	4,7	5,8
Totalt	6,9	5,1	6,3

Bilaga 2 Styckkostnader

Med styckkostnader avses verksamhetens kostnader fördelat på avgjorda mål och ärenden. Vid indelning av mål och ärenden har en avvägning gjorts mellan att kunna redovisa detaljer för specifika grupper av mål och att ha tillräckligt stora volymer i respektive grupp för att kunna ge en rättvisande bild. Kostnader fördelas även till Lagrådet och för internationell civil kris-hantering men dessa redovisas inte i styckkostnadsberäkningarna då det inte finns mål eller ärenden kopplade till dessa kostnader. I verksamhetens kostnader ingår bl.a. domstolarnas löne- och förvaltningskostnader, övergripande administration samt utvecklings- och kvalitetsarbete. För mer detaljer kring verksamhetens kostnader, se noter till resultaträkningen.

Kostnaderna fördelas ut på mål och ärenden med hjälp av tidredovisning. Personalkostnader har fördelats inom domstolsslaget för respektive personalkategori utifrån domstolarnas tidredovisning. Övriga kostnader på domstolarna fördelas i första hand genom sin kontering direkt till mål och ärenden och i andra hand utifrån domstolsslagets samlade personalkostnader. Gemensamma kostnader, exempelvis lokalkostnader, fördelas ut till domstolsslagen utifrån personalkostnadernas samlade fördelning och därefter till mål och ärende genom personalens samlade tidredovisning inom domstolsslaget.

Under 2020 tidredovisade samtliga domstolar under minst två månader med undantag för Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen.

I jämförelse med föregående års styckkostnader kan ett antal större avvikelser noteras. Fastighetsmålen i tingsrätt blev 29 procent dyrare till följd av att mer tid lades ned på att hantera dessa mål samtidigt som antalet avgjorda mål minskade marginellt. Fördelningen mellan förstainstansmål, överklaganden och ärenden var i princip oförändrad. Styckkostnaden för övriga mål i hovrätter minskade med 17 procent jämfört med föregående år till följd av att antalet avgjorda mål ökade samtidigt som mindre tid lades ned.

För migrationsdomstolarna minskade den genomsnittliga styckkostnaden kraftigt, främst till följd av ett ökat antal avgjorda mål. Främst målkategorin övriga migrationsmål stod bakom ökningen, detta var hänförligt till målen om dröjsmålstalan. För avlägsnandemål ökade dock styckkostnaden med 30 procent eftersom antalet avgjorda mål minskade kraftigt.

I kammarrätterna minskade styckkostnaderna för socialförsäkringsmål till följd av att drygt 4 700 hyperhidrosmål avgjordes under året. Därmed minskade också kammarrätternas totala styckkostnad, med 23 procent. I Migrationsöverdomstolen ökade styckkostnaden för avlägsnandemål och övriga målkategorier eftersom antal avgjorda mål minskade. Detta fick styckkostnaden för det genomsnittliga målet i Migrationsöverdomstolen att öka med 21 procent.

Vid hyres- och arrendenämnderna ökade styckkostnaden med 18 procent eftersom antalet avgjorda mål minskade. Hyres- och arrendenämndernas avgjorda ärenden varierar kraftigt mellan åren. Främst minskade bostads- och lokalavståenden, följt av arrendenämndsärenden.

Tabell 82 Styckkostnader per domstolsslag

	2018	2019	2020
Tingsrätter			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål och ärende (kr)	13 709	13 034	12 684
Styckkostnad tvistemål exkl. gemensam ansökan (kr)	17 473	16 617	17 303
Styckkostnad brottmål (kr)	16 016	15 257	14 013
Styckkostnad miljömål (kr)	62 938	46 448	52 966
Styckkostnad fastighetsmål (kr)	30 714	25 680	33 067
Styckkostnad PBL-mål (kr)	31 022	30 146	30 198
Styckkostnad konkurs och företagsrekonstruktion (kr)	17 304	15 179	15 798
Styckkostnad utsökningsärenden (kr)	5 260	4 788	4 362
Styckkostnad övriga domstolsärenden (kr)	5 292	4 858	4 587
Hovrätter			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	33 404	32 810	31 064
Styckkostnad brottmål (kr)	53 803	54 454	54 971
Styckkostnad tvistemål (kr)	52 875	50 304	49 825
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr)	12 536	12 320	10 187
Styckkostnad miljömål (kr)	55 248	58 298	53 872
Styckkostnad fastighetsmål och PBL-mål (kr)	52 752	41 816	38 739
Högsta domstolen			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	18 961	18 357	20 069
Förvaltningsrätter			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	8 316	8 185	7 448
Styckkostnad skattemål (kr)	12 265	12 609	12 328
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr)	7 520	9 295	9 820
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr)	5 249	4 345	4 044
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr)	7 835	7 633	6 896
Migrationsdomstolar			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	16 222	13 698	10 270
Styckkostnad avlägsnandemål (kr)	24 879	27 017	35 169
Styckkostnad verkställighetsmål (kr)	11 345	13 532	13 068
Styckkostnad övriga målkategorier exkl. avlägsnandemål och verkställighetsmål (kr)	11 653	8 264	8 382

BILAGOR TILL RESULTATREDOVISNINGEN

	2018	2019	2020
Kammarrätter			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	20 275	18 670	14 452
Styckkostnad skattemål (kr)	29 394	27 514	24 234
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr)	21 098	19 311	9 616
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr)	8 257	8 489	7 905
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr)	17 538	13 734	13 514
Migrationsöverdomstolen			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	5 892	6 421	8 300
Styckkostnad avlägsnandemål (kr)	4 894	6 113	6 585
Styckkostnad verkställighetsmål (kr)	9 690	6 777	6 222
Styckkostnad övriga målkategorier exkl. avlägsnandemål och verkställighetsmål (kr)	7 041	6 743	9 584
Högsta förvaltningsdomstolen			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	14 940	17 199	17 294
Hyses- och arrendenämnderna			
Genomsnittlig styckkostnad per ärende (kr)	2 531	2 236	2 635

Bilaga 3 Personalstatistik

Tabell 83 Medelantalet anställda*

		Ordinarie domare			Icke ordinarie domare			Notarie			Föredragande/beredn			Domstolshandläggare			Administration			Totalt		
		Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total
Högsta domstolen	2018	7	13	20	27	7	34	0	0	0	7	2	8	18	0	18	12	5	16	69	26	95
	2019	7	13	20	24	8	32	0	0	0	6	1	7	17	0	17	11	4	14	64	25	89
	2020	7	13	20	25	9	33	0	0	0	6	3	8	13	0	13	14	3	17	63	27	90
Hovrätterna	2018	139	109	248	348	154	501	0	0	0	31	7	38	145	7	151	81	41	122	742	317	1 060
	2019	132	101	233	374	165	539	0	0	0	27	6	33	142	8	150	83	40	123	758	320	1 077
	2020	142	102	244	372	159	530	0	0	0	24	7	31	140	8	148	81	40	121	759	316	1 074
Tingsrätterna	2018	278	308	586	128	71	198	458	244	702	99	32	131	982	89	1 071	276	228	504	2 221	971	3 192
	2019	299	294	593	124	67	191	425	243	668	106	28	133	970	90	1 059	269	232	501	2 193	953	3 146
	2020	306	287	593	131	72	203	434	266	700	108	33	141	989	92	1 081	267	229	496	2 235	978	3 213
Högsta förvaltningsdomstolen	2018	11	7	17	30	9	39	0	0	0	2	0	2	10	1	11	10	4	14	62	21	82
	2019	11	7	17	33	8	40	0	0	0	2	0	2	10	1	11	9	5	14	64	20	84
	2020	10	7	17	34	6	40	0	0	0	1	1	2	11	1	12	8	5	13	64	20	83
Kammarrätterna	2018	80	50	131	161	61	221	0	0	0	91	30	121	64	6	70	52	22	73	448	168	616
	2019	83	47	130	158	56	213	0	0	0	91	29	119	66	5	71	52	20	72	448	156	605
	2020	81	45	126	161	64	225	0	0	0	82	25	107	67	7	74	44	21	64	435	161	596
Förvaltningsrätterna	2018	142	95	236	84	29	113	225	99	324	535	139	673	332	30	362	109	44	153	1 426	434	1 860
	2019	139	93	232	87	32	118	192	85	276	541	135	676	343	32	375	109	48	157	1 411	423	1 834
	2020	135	90	225	78	30	108	150	61	211	506	130	636	320	35	355	102	47	149	1 291	393	1 683
Domstol totalt	2018	656	582	1 237	777	330	1 106	683	343	1 026	764	209	973	1 550	131	1 681	539	343	882	4 968	1 937	6 904
	2019	671	554	1 225	799	334	1 132	617	327	944	773	197	970	1 546	136	1 682	533	348	881	4 939	1 896	6 835
	2020	681	544	1 225	800	337	1 137	584	327	911	727	198	925	1 539	143	1 682	516	344	860	4 846	1 894	6 740
Domstolsverket**	2018	10	14	24	21	10	30	1	0	1	3	1	4	3	0	3	205	157	362	242	181	423
	2019	9	11	20	19	7	26	0	0	0	3	0	3	3	0	3	207	155	362	240	173	414
	2020	9	12	21	20	7	27	1	0	1	2	1	3	5	0	5	209	159	368	246	178	423
Hyres-och arrendenämnderna	2018	16	13	30	1	1	2	1	1	2	1	2	3	42	6	48	7	7	14	68	29	97
	2019	15	13	28	1	1	2	1	0	1	1	2	3	32	3	35	14	5	19	63	23	86
	2020	14	13	27	3	0	3	0	1	1	5	2	7	28	4	32	21	6	27	69	26	95
Rättshjälpsmyndigheten	2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	5	4	1	5
	2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	3	1	4	4	1	5
	2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	2	0	2	3	1	4
Sveriges Domstolar totalt	2018	682	609	1 291	798	340	1 138	686	344	1 029	767	212	979	1 595	137	1 731	755	508	1 263	5 282	2 147	7 429
	2019	695	578	1 273	818	342	1 160	618	328	945	777	199	975	1 580	139	1 719	758	509	1 267	5 246	2 094	7 340
	2020	704	570	1 273	822	344	1 166	585	328	913	735	201	936	1 571	147	1 718	748	509	1 257	5 164	2 098	7 262

* Antalet anställda är avrundat till heltal vilket kan påverka summeringarna. Uppgifterna för 2019 om antalet anställda på Hyres-och arrendenämnderna har ändrats sedan föregående årsredovisning avseende domstolshandläggare och administration. Detta beror på en retroaktiv ändring av kategoriseringen av nämndsekreterare.

** I siffran för Domstolsverket ingår anställda på domstolar som är med i Förstärkningsstyrkan, fackliga företrädare, anställda som arbetar delvis åt Domstolsakademien och viss säkerhetspersonal.

Tabell 84 Årsarbetskrafter*

		Ordinarie domare			Icke ordinarie domare			Notarie			Föredragande/beredn			Domstolshandläggare			Administration			Totalt		
		Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total
Högsta domstolen	2018	6	14	20	25	6	31	0	0	0	5	2	7	14	0	14	11	4	16	62	25	87
	2019	7	13	20	22	7	29	0	0	0	6	1	7	14	0	14	10	4	14	60	24	84
	2020	7	13	20	20	7	27	0	0	0	5	2	7	12	0	12	13	3	16	57	25	82
Hovrätterna	2018	130	105	235	124	63	187	0	0	0	21	7	28	126	6	132	72	39	111	473	220	692
	2019	126	98	224	131	63	194	0	0	0	20	6	26	127	7	134	74	38	112	477	212	689
	2020	130	95	225	120	65	185	0	0	0	22	6	28	126	8	134	73	39	112	471	213	684
Tingsrätterna	2018	262	307	569	119	67	186	427	232	659	77	27	104	829	81	909	243	211	453	1 957	923	2 880
	2019	282	294	576	116	65	181	404	235	639	80	24	103	812	81	893	237	210	446	1 930	908	2 838
	2020	287	287	574	125	68	193	398	254	652	92	30	122	836	84	920	242	206	448	1 979	929	2 908
Högsta förvaltningsdomstolen	2018	10	7	17	27	8	35	0	0	0	1	0	1	8	1	9	10	4	13	56	20	75
	2019	11	6	17	28	7	35	0	0	0	2	0	2	9	1	10	8	5	13	57	19	76
	2020	10	7	17	30	5	35	0	0	0	1	1	2	9	1	10	7	5	13	58	19	76
Kammarrätterna	2018	75	50	125	65	29	94	0	0	0	67	25	92	52	6	58	46	24	70	305	135	440
	2019	76	46	122	64	21	84	0	0	0	65	26	91	52	5	57	49	21	70	305	119	425
	2020	73	44	117	55	23	79	0	0	0	64	21	85	55	6	61	42	19	61	289	113	402
varav Migrationsöverdomstolen	2018	20	10	30	15	4	20	0	0	0	22	6	27	13	1	14	10	7	16	79	28	107
	2019	20	9	29	13	4	17	0	0	0	21	7	28	13	1	14	11	5	16	78	26	104
	2020	18	9	27	12	5	17	0	0	0	19	6	25	15	1	16	7	5	12	70	25	95
Förvaltningsrätterna	2018	136	94	230	77	28	105	204	94	299	419	125	544	290	29	320	102	45	146	1 228	416	1 643
	2019	135	92	227	80	32	112	176	81	257	432	121	553	287	29	316	98	44	141	1 207	339	1 606
	2020	126	85	211	75	29	105	138	59	196	385	117	502	271	32	303	98	46	144	1 093	368	1 461
varav migrationsdomstolarna	2018	68	43	110	38	12	49	96	46	142	219	59	278	143	14	156	50	23	72	612	196	808
	2019	64	41	105	40	13	53	80	37	118	221	58	280	139	13	152	47	21	68	592	183	775
	2020	53	34	87	29	11	40	49	22	71	169	48	217	117	12	129	44	21	65	460	148	609
Domstol totalt	2018	619	576	1 195	436	201	637	632	327	958	591	185	776	1 319	123	1 442	484	326	810	4 080	1 738	5 818
	2019	636	549	1 185	441	194	635	580	316	896	603	177	781	1 301	123	1 424	475	322	797	4 036	1 681	5 718
	2020	633	530	1 163	426	198	624	536	313	849	570	177	746	1 308	131	1 439	474	319	794	3 947	1 667	5 614
Domstolsverket**	2018	8	13	21	17	8	25	1	0	1	2	1	3	3	0	3	186	149	334	217	171	387
	2019	8	11	19	14	7	20	0	0	0	2	0	2	3	0	3	190	147	337	216	165	381
	2020	9	10	19	16	6	22	1	0	1	1	0	2	5	0	5	188	147	335	220	164	384
Hyres-och arrendenämnderna	2018	15	13	28	1	1	2	0	1	1	0	1	1	34	4	39	7	6	12	57	25	82
	2019	14	12	27	1	1	2	1	0	1	1	1	2	30	3	33	10	5	15	57	22	79
	2020	14	13	26	2	0	2	0	1	1	4	2	7	24	3	27	18	6	24	61	24	86
Rättshjälpsmyndigheten	2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	5	4	1	5
	2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	4	3	1	4
	2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	3	3	1	3
Sveriges Domstolar totalt	2018	643	602	1 245	454	210	664	632	327	959	593	187	780	1 357	127	1 484	680	481	1 161	4 358	1 935	6 293
	2019	658	572	1 230	455	202	657	581	316	897	607	179	785	1 333	126	1 459	678	474	1 152	4 314	1 869	6 182
	2020	655	553	1 209	444	204	647	537	314	850	576	180	755	1 337	133	1 471	683	472	1 155	4 231	1 856	6 087

* Antalet årsarbetskrafter är avrundat till heltal vilket kan påverka summeringarna. Uppgifterna för 2019 om antalet årsarbetskrafter på Hyres-och arrendenämnderna har ändrats sedan föregående årsredovisning avseende domstolshandläggare och administration. Detta beror på en retroaktiv ändring av kategoriseringen av nämndsekreterare.

** I siffran för Domstolsverket ingår anställda på domstolar som är med i Förstärkningsstyrkan, fackliga företrädare, anställda som arbetar delvis åt Domstolsakademin och viss säkerhetspersonal.

Tabell 85 Antal anställda per personalkategori 60 år eller äldre

	2018			2019			2020		
	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt
60-64 år									
Ord domare	98	109	201	110	104	214	117	107	224
Icke ord domare	3	2	5	3	2	5	8	1	9
Föredr/beredn	13	7	20	13	6	19	9	3	12
Domstolshandläggare	132	3	135	140	5	145	138	8	146
Administration	76	35	111	86	35	121	91	34	125
Summa	322	156	478	352	152	504	363	153	516
65 år eller äldre									
Ord domare	11	47	58	11	41	52	19	54	73
Icke ord domare	0	8	8	2	7	9	1	8	9
Föredr/beredn	7	2	9	6	2	8	5	4	9
Domstolshandläggare	17	0	17	12	0	12	10	0	10
Administration	8	4	12	4	7	11	5	5	10
Summa	43	61	104	35	57	92	40	71	111
Totalsumma	365	217	582	387	209	596	403	224	627

Bilaga 4 Sidhänvisning till återrapporteringskrav

Förteckning över återrapporteringskrav	Sidhänvisning
Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet	
Dömande verksamhet	
Domstolsverket ska redovisa:	
resultatet av regeringens verksamhetsmål för omloppstider i den dömande samt i den beslutande och rättsvårdande verksamheten	Sid 11 ff.
handläggningstider i mål där personer under 21 år står åtalade.	Sid 32 f. och 41
Internationella uppdrag	
Domstolsverket ska redovisa:	
myndighetens verksamhet inom internationell civil krishantering i enlighet med regleringsbrev för 2020 avseende anslag 1:1, utgiftsområde 7.	Sid 119 ff.
åtgärder för att säkerställa att utsänd personal till fredsfrämjande insatser och krishanteringsinsatser har kunskap om agendan för kvinnor, fred och säkerhet och att utbildningen är anpassad för det specifika uppdraget i enlighet med den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016–2020 (UD2016/07898/KH).	Sid 119 ff.
Jämställdhetsintegrering	
Domstolsverket ska redovisa:	
resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.	Sid 110 f.
Övriga återrapporteringskrav i regleringsbrevet	
Domstolsverket ska särskilt redovisa:	
det arbete som bedrivs och de åtgärder som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten	Sid 85 ff.
antalet mål, fördelat per målkategori, som lämnats över till följd av de utökade möjligheterna för migrationsdomstolar att överlämna mål (prop. 2016/17:27)	Sid 56
resultat av de åtgärder som vidtagits för att öka allmänhetens förtroende för domstolarna, inkl. åtgärder som vidtagits för att säkerställa att parter, målsägande och vittnen får ett bra bemötande och relevant information	Sid 86 f. och 95 ff.
resultat av de åtgärder som vidtagits för att förbättra ordningen i domstol och öka skyddet och säkerheten för de anställda i domstolen, för parter och andra som deltar i en rättegång samt för övriga personer som besöker domstolarna	Sid 100 ff.
Redovisning enligt förordning 2000:605 om årsredovisning och budgetunderlag	
3 kap. 2§	
Om regeringen har beslutat en investeringsbudget eller en avgiftsbudget för verksamheten, ska myndigheten följa upp dessa och kommentera väsentliga avvikelser.	Sid 126
3 kap. 3§	
Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.	Sid 103 ff.
7 kap. 3§	
Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.	Sid 108 f.
Uppgift ska också lämnas om den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer, sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.	Sid 108 f.

Uppgifter i Domstolsverkets instruktion

1 § Domstolsverkets uppgift är att ge administrativt stöd och service åt Sveriges domstolar och ska i fråga om dessa:

- i administrativt hänseende leda och samordna verksamheten för att skapa förutsättningar för en rättssäker verksamhet och se till att den bedrivs effektivt, Sid 85 ff.
- åstadkomma en ändamålsenlig resursfördelning, Sid 115
- vara en drivande och stödjande kraft i utvecklings- och kvalitetsarbete, Sid 85 ff.
- arbeta för god tillgänglighet och information när det gäller verksamheten, Sid 85 ff.
- arbeta för god samverkan dem emellan och med andra berörda myndigheter. Sid 85 ff.

1 a § Domstolsverket ska ansvara för utveckling av rättsinformation samt fullgöra de uppgifter som framgår av rättsinformationsförordningen (1999:175). Sid 88

1 b § Domstolsverket ska anmäla till Domarnämnden när det finns en ledig anställning som ordinarie domare eller som hyresråd i hyresnämnd som behöver tillsättas. Sid 106

Producerad av Domstolsverket
Diarienummer 1156-2020

Domstolsverket
Postadress: 551 81 Jönköping
Besöksadress: Kyrkogatan 32
036-15 53 00
domstolsverket@dom.se
www.domstol.se

SVERIGES DOMSTOLAR